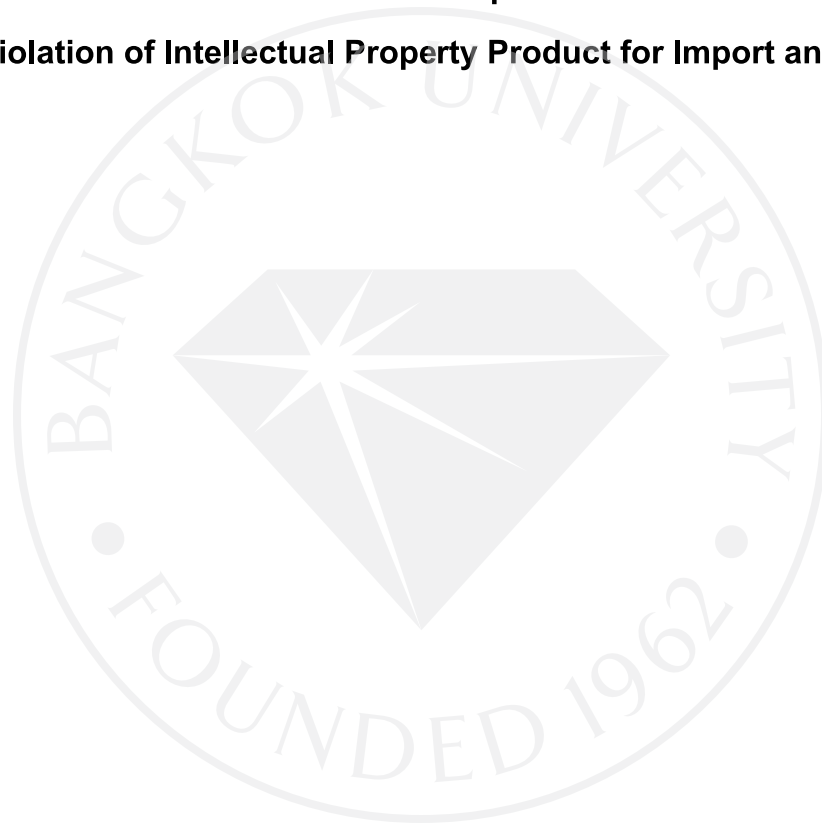

**บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกันการนำเข้า
และส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา**

**The Roles of Thai Customs Department on Preventing the
Violation of Intellectual Property Product for Import and Export**

**สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ**

พ.ศ. 2553

บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกันการนำเข้าและส่งออก
สินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

The Roles of Thai Customs Department on Preventing the
Violation of Intellectual Property Product for Import and Export

นายฤทธิศักดิ์ วงศ์ทองเหลือ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

พ.ศ. 2553

© 2554

ฤทธิศักดิ์ วงศ์ทองเหลือ

สงวนลิขสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

สารนิพนธ์

โดย

นายฤทธิศักดิ์ วงศ์ทองเหลือ

เรื่อง

บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกันกาขนำเข้าและส่งออก
สินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร. ศิรภา จำปาทอง)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร. กริชผกา บุญเฟื่อง)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ดร. ใจรัก เอี้ยวเกียรติ)

ชื่องานวิจัย: บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกันการนำเข้า
และส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

ชื่อผู้วิจัย: นายฤทธิศักดิ์ วงศ์ทองเหลือ

ชื่อคณะและสถาบัน: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

สาขา: กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและเทคโนโลยีสารสนเทศ

รายชื่อที่ปรึกษา: ดร.ศรภา จำปาทอง

ปีการศึกษา: 2553

คำสำคัญ: ทรัพย์สินทางปัญญา, ศุลกากร

บทคัดย่อ

เนื่องจากปัจจุบันสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาได้เป็นปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจการค้าของประเทศ สารนิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรไทยเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออก ซึ่งกรมศุลกากรมีอำนาจดำเนินการตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ในปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกขององค์การการค้าโลกใน ส่วนที่เกี่ยวกับการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาโดยเฉพาะตาม Agreement on Trade – Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS) ในภาคที่ 3 ส่วนที่ 4 ได้กำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกต้องทำการอนุวัติกฎหมายให้เป็นไปตามข้อตกลงในการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจโดยตรงในการตรวจสอบสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออก ซึ่งประเทศไทยก็ต้องออกกฎหมายอนุวัติการตามข้อตกลงนั้นในฐานะประเทศภาคีสมาชิก จึงทำให้เกิดกฎหมายซ้ำซ้อนกันขึ้นระหว่างพระราชบัญญัติเดิมที่ให้อำนาจศุลกากรและกฎหมายอนุวัติการที่ออกตามพันธกรณีของ TRIPS จึงต้องศึกษาปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นในเรื่องนี้ พร้อมกับกฎหมายแม่แบบขององค์การศุลกากรโลกและประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อนำหลักเกณฑ์ทั้งสองมาเป็นแนวทางในการพิจารณาบทมาตรการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

Title: The Roles of Thai Customs Department on Preventing the Violation of Intellectual Property Product for Import and Export

Author: Mr. Ridtisak Wongtonglua

School: Law, Bangkok University

Major: Intellectual Property Law and information Technology

Advisor: Dr. Sirapa Champathong

Academic year: 2010

Keywords: Intellectual Property, Customs

Abstract

Nowadays, the intellectual property product violations are the main problems affecting the country's trade sector. This Independent Study focuses on the role of the Customs Department of Thailand on the prevention and suppression of intellectual property infringing products at the point of import and export which the Customs Department has authorized the implementation of the Customs Act 2469. Recently, the country becomes a member of the World Trade Organization in respect of import and export of goods infringing intellectual property rights, especially the Agreement on Trade - Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS) in part 3 section 4 requires the parties to implement law and comply with an agreement to provide power to the customs authorities which have the power to examine the goods directly. As a party member, Thailand has to implement the agreement itself resulting in an overlap between the old laws (Custom Act). Therefore, it is need to study the legal problems arising in this regard along with the World Customs Organization laws and the United States to adopt the rules as a guideline to consider the appropriate measures for the country.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยลงได้ด้วยความสามารถเป็นอย่างยิ่งของท่าน อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ดร.กริชผกา บุญเฟื่อง ที่ดูแลสารนิพนธ์ฉบับนี้ในส่วน เนื้อหา และ ดร.ศรภา จำปาทอง ที่ดูแลและตรวจสอบความเรียบร้อยของสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และคณาจารย์ทุกท่านทั้งที่ได้เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนามในสารนิพนธ์ ฉบับนี้ผู้ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางด้านวิชานิติศาสตร์อันเป็นวิทยาทานอย่างยิ่งต่อ ผู้เขียน

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัว ซึ่งได้ให้ความอุปการะความช่วยเหลือและสนับสนุนในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะในด้านการศึกษาจนผู้เขียนสำเร็จการศึกษา ขอบพระคุณครอบครัวพิสิฐสิษฐ์ ที่ได้กรุณาช่วยค้นหาข้อมูล และให้ความเอื้อเฟื้อสถานที่แก่ ผู้เขียนในการทำสารนิพนธ์เป็นอย่างดี ขอบพระคุณพนักงานกรมศุลกากร ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบประเด็นปัญหาต่าง ๆ อย่างดียิ่ง ตลอดจนเพื่อน ๆ ซึ่งได้ให้กำลังใจแก่ผู้เขียน โดยเสมอมา

หากสารนิพนธ์ฉบับนี้จะพึงก่อประโยชน์แก่ส่วนรวมบ้าง ผู้เขียนขอมอบบูชาพระคุณแก่ บิดา มารดา และคณาจารย์ทุก ๆ ท่านที่ได้สั่งสอนอบรมให้ผู้เขียนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาในระดับที่สูงยิ่งขึ้นไป

ฤทธิศักดิ์ วงศ์ทองเหลือ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.4 วิธีการศึกษา.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.6 นิยามศัพท์.....	5
2 บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกันการนำเข้าและส่งออก	
สินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา.....	6
2.1 ความทั่วไปของบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกันการนำเข้าและ	
ส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา.....	6
2.1.1 ความเป็นมาของบทบาทหน้าที่กรมศุลกากร.....	6
2.1.2 วัตถุประสงค์ของบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกันการนำเข้า	
และส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา.....	8
2.1.3 หลักเกณฑ์ในบทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกัน	
การนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา.....	19
2.1.3.1 วิธีการกักสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้า.....	22
2.1.3.1.1 คำขอกักสินค้า.....	22
2.1.3.1.2 การวางหลักทรัพย์หรือหลักประกัน.....	22
2.1.3.1.3 การตรวจสอบสินค้า.....	22
2.1.3.1.4 ข้อยกเว้นการกักสินค้า.....	23
2.1.3.2 วิธีการกักสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์.....	23
2.1.3.2.1 คำขอกักสินค้า.....	23
2.1.3.2.2 การวางหลักทรัพย์หรือหลักประกัน.....	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.1.3.2.3	23
2.1.3.2.4	24
2.1.3.2.5	24
2.2	24
2.2.1	24
2.2.2	33
2.2.3	35
3	
3.1	
3.1.1	40
3.1.2	41
3.1.3	42
3.1.4	43
3.1.5	43
3.1.6	43
3.2	44
3.2.1	46
3.2.2	47
3.2.3	47
3.2.4	48
3.2.5	48
3.2.6	48
3.2.7	48
3.3	49
3.3.1	
	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.3.1.1 การห้ามการนำเข้า	52
3.3.1.2 วิธีการกักและยึดสินค้า	52
3.3.1.3 วิธีการภายหลังการยึดสินค้า	53
3.3.1.4 ข้อยกเว้นในการนำเข้าปริมาณเล็กน้อย	54
3.3.2 บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรสหรัฐอเมริกาในงานละเมิดลิขสิทธิ์.....	54
3.3.2.1 การห้ามการนำเข้า.....	54
3.3.2.2 วิธีการกักและยึดสินค้า	54
3.3.2.3 วิธีการภายหลังการยึดสินค้า	55
3.3.2.4 ข้อยกเว้นในการนำเข้าปริมาณเล็กน้อย	55
3.3.3 บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรสหรัฐอเมริกาในสิทธิบัตร	55
4 วิเคราะห์ปัญหาของบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรไทยเกี่ยวกับการบังคับใช้	
มาตรการป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา	57
4.1 ปัญหาการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากรโดยกฎหมายคนละฉบับ	57
4.1.1 ปัญหากรณีสินค้าเลียนเครื่องหมายความการค้าของผู้อื่นหรือสินค้าปลอม	57
4.1.2 ปัญหากรณีสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์.....	60
4.2 ปัญหาทางปฏิบัติในการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากร	63
4.2.1 ปัญหาการจำแนกสินค้า	63
4.2.1.1 ปัญหาจากกระบวนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศุลกากร	64
4.2.1.2 ปัญหาความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่.....	64
4.2.1.3 ปัญหาการขาดแหล่งข้อมูลอันเป็นศูนย์กลางในการกักสินค้า.....	64
4.3 ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ51-60 ระหว่าง	
กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง	66
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	84
5.1 บทสรุป.....	84
5.1.1 ตารางสรุปมาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทย	
TRIPs Agreement องค์การศุลกากรโลก และประเทศสหรัฐอเมริกา	86

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5.2 ข้อเสนอแนะ	93
5.2.1 การใช้อำนาจของกรมศุลกากรโดยกฎหมายคนละฉบับ	93
5.2.2 การแก้ไขกฎหมายศุลกากรในมาตรการกักสินค้า ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย	94
5.2.2.1 ผู้มีสิทธิยื่นคำขอกักสินค้า	94
5.2.2.2 วิธีการยื่นคำขอกักสินค้า	94
5.2.2.3 การวางหลักประกัน	95
5.2.2.4 ระยะเวลาในการกักสินค้า	95
5.2.2.5 การรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย	95
5.2.2.6 มาตรการภายหลังการกักหรือปล่อยสินค้า	96
5.2.2.7 การยกเว้นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ศุลกากร	96
5.2.2.8 ข้อยกเว้นในการนำเข้าปริมาณเล็กน้อย	96
บรรณานุกรม	97
ประวัติผู้เขียน	99

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการประกอบธุรกิจการค้าระหว่างประเทศมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาก็ได้เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการเจริญเติบโตของธุรกิจการค้าต่างๆ ซึ่งเห็นได้จากการจับสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่มีข่าวให้เห็นกันเป็นประจำ เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2554 อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา เปิดเผยสถิติการจับกุมการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ระหว่างเดือนตุลาคมปีที่แล้ว ถึงเดือนมกราคมปีนี้ พบว่าสินค้าที่ถูกละเมิดทรัพย์สินทางปัญญามากที่สุด 5 อันดับแรก คือ อุลตราแมน(Ultraman) กุชชี(GUCCI) ชาแนล(Channel) ลาคอสต์(Lacoste) และพราด้า(Prada) โดยได้จับกุมสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาไปแล้วกว่า 193,000 ชิ้น คิดเป็นมูลค่า 88.86 ล้านบาท¹ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงได้ให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิของเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญามากขึ้น เนื่องจากเป็นแหล่งทำรายได้หลักให้กับผู้ประกอบการนั้นๆ ดังนั้นเมื่อมีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา จึงส่งผลกระทบต่อผู้เป็นเจ้าของสิทธิที่แท้จริงในทรัพย์สินทางปัญญานั้นอย่างมาก ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประการ ได้แก่

ประการแรก ผลกระทบโดยตรง ก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรงต่อผู้เป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่แท้จริงเนื่องจากการถูกใช้สิทธิของตนโดยมิได้รับอนุญาต และไม่ได้รับค่าตอบแทน อีกทั้งยังเป็นการแย่งตลาดการจำหน่ายสินค้าประเภทนั้นๆ อีกด้วย

ประการที่สอง ผลกระทบทางอ้อม คือสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาปลอมเป็นงานที่ไม่ได้ความนิยมตัวของทรัพย์สินทางปัญญานั้นๆ ก่อให้เกิดความเสียหายในเชิงธุรกิจต่อผู้เป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่แท้จริง

---

¹ สำนักข่าวเจ้าพระยา, “กรมทรัพย์สินทางปัญญา” แลกการจับสินค้าละเมิดตลอดปี มีมูลค่า 88.86 ล้านบาท [Online], 18 มีนาคม 2554. แหล่งที่มา

<http://www.chaoprayanews.com/2011/03/18/%E2%80%9C%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9E%E0%B8%A2%E0%B9%8C%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8D%E0%B8%B2%E2%80%9D/>

ประการที่สาม เกิดผลกระทบต่อผู้บริโภค ซึ่งสินค้าอาจมีคุณภาพต่ำกว่าที่คาดหวังไว้²
 นอกจากนี้ปัญหาข้างต้น ปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญายังทวีความรุนแรงในระดับการค้าระหว่างประเทศ นำไปสู่การใช้มาตรการตอบโต้ทางการค้าแก่ประเทศคู่ค้าที่ไม่ได้ดำเนินการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ซึ่งประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มบัญชีรายชื่อประเทศที่ถูกจับตามองอย่างยิ่งโดย United States Trade Representative (USTR) และแม้ว่าประเทศไทยจะได้มีการแก้ไข พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า ฉบับใหม่ก็ตาม อัตราการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญายังคงมีอัตราการละเมิดที่สูงอยู่

ดังนั้นปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาจึงมิได้มีผลกระทบต่อผู้ผลิต ผู้บริโภคเพียงเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ รวมไปถึงทางด้านสังคมระหว่างประเทศ ดังจะเห็นได้ว่า ปัญหาเรื่องการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น นำไปสู่การประชุมเพื่อสร้างกรอบในการให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา โดยเปิดการเจรจาอบูรุกวัย (Uruguay Round) ขึ้น ประเด็นสำคัญของการเปิดการเจรจาดังกล่าวสืบเนื่องจากประเทศพัฒนาซึ่งมักมีการพิจารณาถึงความไม่เหมาะสมของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศที่กำลังพัฒนา ในที่สุดที่ประชุมก็เกิดได้ถึงความตกลงร่วมกันจัดตั้งองค์การการค้าโลก หรือ World Trade Organization (WTO) ขึ้น และได้ทำข้อตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับค้า หรือที่เรียกว่า Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPs) ก่อให้เกิดพันธกรณีหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพันธกรณีที่เป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

ดังนั้นในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกลำดับที่ 59 ขององค์การการค้าโลก จึงมีพันธกรณีที่จะต้องอนุวัติกฎหมายให้เป็นไปตามมาตรฐานในข้อตกลง ประกอบกับประเทศไทยยังถูกระบุอยู่ในบัญชีรายชื่อประเทศที่ถูกจับตามองว่าเป็นประเทศที่มีอัตราการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างสูง จึงนับว่าเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน³

มาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออก โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งที่ประเทศไทยได้มีการนำหลักเกณฑ์มาใช้เพื่อป้องกันและปราบปรามสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออก แต่เนื่องจากข้อบังคับเหล่านี้ ยังมีหลักเกณฑ์ไม่เพียงพอ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงบทบาท หน้าที่ และขอบเขต ของอำนาจของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการ

² ชมภู ใจเงินสุทธิ์, มาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดผ่านแดน (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), 1-2.

³ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, กฎเกณฑ์การค้าภายใต้องค์การการค้าโลก [Online], 2545. แหล่งที่มา <http://www.moc.go.th/thai/dbe/pr/wto.html#1>

ป้องกันและปราบปรามการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพที่เพียงพอ

อีกทั้งบทบาทของเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่เป็นไปในเชิงรับ มากกว่าเชิงรุก จึงทำให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามไม่รวดเร็วเท่าที่ควร เพราะไม่มีแหล่งข้อมูลอันเป็นศูนย์กลาง และขาดการประชาสัมพันธ์ถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อมีทั้งสองประเด็น การป้องกันและปราบปรามสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาจึงเป็นไปได้ยากยิ่ง ประกอบกับเดิมที่ประเทศไทยยังมีพระราชบัญญัติกรมศุลกากร พ.ศ. 2469 ก่อนที่จะมีพันธกรณี ทำให้กฎหมายที่มีอยู่เดิมต้องมีการปรับปรุงให้มีความสอดคล้องตามข้อตกลง TRIPS และปัญหาอีกกรณีก็คือ การที่กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร ได้มีการออกกฎระเบียบ ประกาศ หรือ คำสั่ง ออกมาซึ่งทำให้มีการขัดหรือแย้งในเรื่องบทบาทอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศุลกากรในการใช้อำนาจตามกฎหมาย

สารนิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ซึ่งโดยทั่วไปยังไม่มี ความชัดเจนที่เพียงพอในการใช้อำนาจตามกฎหมายของกรมศุลกากร เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศุลกากร และได้มีการศึกษาถึงพันธกรณีของ TRIPS ที่ไทยต้องอนุวัติกฎหมายว่า ปัจจุบันไทยได้มีมาตรการตามพันธกรณีที่เพียงพอแล้วหรือไม่ ผู้เขียนจึงศึกษาถึงหลักเกณฑ์บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรโลก และได้ศึกษาถึงกฎหมายบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อนำมาเปรียบเทียบและกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อให้ทราบถึงอำนาจ หน้าที่ บทบาท และขอบเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากร อันเกี่ยวข้องกับการป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

1.2.2 เพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่องของมาตรการที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน นำไปสู่การพัฒนาที่เหมาะสมกับสถานการณ์

1.2.3 เพื่อกระตุ้นให้ผู้เป็นเจ้าของสิทธิ และผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิตื่นตัว และรับรู้ถึงสิทธิของตนอันช่วยให้การป้องกันและปราบปรามสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเป็นไปได้ง่ายขึ้น

1.2.4 เพื่อปรับมาตรการเชิงรับให้เป็นเชิงรุกมากขึ้น กระตุ้นให้กรมศุลกากรใช้อำนาจตามขอบเขตที่มีอย่างเหมาะสม

1.2.5 เพื่อให้มีศูนย์ข้อมูลอันเป็นข้อมูลกลาง ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ในหน่วยงานเดียวและไม่ทำงานซ้ำซ้อนกัน

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ลักษณะการดำเนินการ อำนาจหน้าที่ บทบาทของเจ้าหน้าที่ศุลกากรในปัจจุบัน
ว่ามีหน้าที่ตรวจสอบสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา อย่างไรก็ตามในการนำเข้าและส่งออก

1.3.2 ศึกษา TRIPs Agreement ข้อ 51-60 ในมาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทาง
ปัญญา

1.3.3 ศึกษาถึงประกาศกระทรวงพาณิชย์หรือกรมศุลกากรที่เกี่ยวข้อง

1.3.4 ศึกษากฎหมายแม่แบบของศุลกากรโลก โดยจำกัดขอบเขตของการศึกษาเฉพาะ
สินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกเท่านั้น

1.3.5 ศึกษากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยจำกัดขอบเขตของการศึกษาเฉพาะ
สินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกเท่านั้น

1.4 วิธีการศึกษา

การดำเนินการศึกษาข้อมูลของสารนิพนธ์ฉบับนี้ใช้วิธีศึกษาเอกสาร โดยจะ
ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะสภาพการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทาง
ปัญญา ศึกษาข้อมูลของทางกรมศุลกากร กรมการค้าระหว่างประเทศ กรมทรัพย์สินทางปัญญา
กระทรวงพาณิชย์ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาและกฎหมายต่างๆที่
เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักเกณฑ์ วิธีการกักสินค้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขอกักสินค้า ณ จุด
นำเข้าและส่งออกของประเทศไทย ศึกษาหลักเกณฑ์และเปรียบเทียบวิธีการกักสินค้า ณ จุด
นำเข้าและส่งออกขององค์การศุลกากรโลกและประเทศสหรัฐอเมริกา

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานของกรมศุลกากรใน
ประเทศไทย

1.5.2 ทำให้ทราบถึงอำนาจหน้าที่ บทบาท และขอบเขตอำนาจที่แท้จริงของเจ้าหน้าที่
กรมศุลกากร ณ จุดนำเข้าและส่งออก

1.5.3 ทำให้ทราบถึงมาตรการป้องกันและปราบปรามในการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สิน
ทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออก

1.5.4 ทำให้ทราบถึงวิธีการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยในการดำเนินการปราบปราม
และป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

1.5.5 ทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาโดยองค์รวม ซึ่งไม่ได้มีผลต่อกรมศุลกากรเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

1.6 นิยามศัพท์

1.6.1 **ทรัพย์สินทางปัญญา** หมายถึง ผลงานอันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทรัพย์สินอีกชนิดหนึ่ง นอกเหนือจากสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์

1.6.2 **สินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา** หมายถึง สินค้าละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าหรือสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นของต้องห้ามในการนำเข้าและส่งออกไปนอกราชอาณาจักร

1.6.3 **กรมศุลกากร** หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลการนำเข้าและส่งออกสินค้า ป้องกันการลักลอบสินค้า

1.6.4 **จุดนำเข้าและส่งออก** หมายถึง ท่าหรือที่ใด ๆ ในราชอาณาจักร ที่เป็นท่าหรือที่สำหรับการนำเข้าหรือส่งออก หรือนำเข้าและส่งออก ซึ่งประเภทใด ๆ หรือทุกประเภท ทางทะเลหรือทางบก หรือให้เป็นท่าหรือที่สำหรับการส่งออกซึ่งของที่ขอคืนอากรขาเข้า หรือของทัณฑ์บน สนามบินใด ๆ ในราชอาณาจักรที่เป็นสนามบินศุลกากร และหมายความรวมถึงเขตศุลกากรของท่า หรือสนามบินศุลกากร⁴ ด่านตรวจ⁵ ด่านศุลกากร⁶ ท่าทอดเรือภายนอก⁷ เป็นต้น

⁴ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469

⁵ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469

⁶ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 7) พุทธศักราช 2480

⁷ตามมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469

บทที่ 2

บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกัน การนำเข้าและส่งออกสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

การศึกษาในชั้นแรกเป็นเรื่องความทั่วไปของบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และเหตุผลว่าทำไมประเทศไทยต้องเข้าร่วมเป็นประเทศภาคีสมาชิกในความตกลงของ TRIPs ในหัวข้อความทั่วไปของทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้ TRIPs

2.1 ความทั่วไปของบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

2.1.1 ความเป็นมาของบทบาทหน้าที่กรมศุลกากร

บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรมีปรากฏตั้งแต่สมัยสุโขทัยจากหลักศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง เรียกว่า “จกอบ” โดยในช่วงแรกเน้นไปในด้านการเก็บภาษี ดังได้ปรากฏในศิลาจารึกว่าช่วงหนึ่งซึ่งมีประกาศยกเว้นภาษีแก่ผู้มาค้าขายว่า “เมืองสุโขทัยนี้ดีในน้ำมีปลาในนามีข้าว พ่อเมืองบ่เอาจกอบในไพร่ลู่ทางเพื่อนจูงวัวไปซื้อม้าไปขายใครจักใครค้าช้างใครจักใครค้าม้าค้า” จวบจนสมัยอยุธยา มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านตรวจเก็บภาษีขาเข้าขาออกเฉพาะเรียกว่า “พระคลังสินค้า” มีสถานที่สำหรับการภาษีเรียกว่า “ขนอน” เก็บภาษีจากระวางบรรทุกสินค้าและจากสินค้า ในสมัยกรุงธนบุรีบ้านเมืองในสมัยนั้นเข้าสู่ยุคสงคราม การค้าขายระหว่างประเทศจึงไม่ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์

เมื่อเข้าสู่ยุครัตนโกสินทร์ รัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวหรือรัชกาลที่ 3 มีการประมูผลผูกขาดการเรียกเก็บภาษีอากร เรียกว่า “ระบบเจ้าภาษีนายอากร” และมีสถานที่เก็บภาษีเรียกว่า “โรงภาษี” ต่อมาในรัชสมัยสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวหรือรัชกาลที่ 4 ประเทศไทยได้เริ่มติดต่อกับต่างประเทศมากขึ้น การเก็บภาษีปรากฏอยู่ในสนธิสัญญาเบาริงตอนหนึ่งระบุดึงการยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมปากเรือเปลี่ยนมาเป็นเก็บภาษีสินค้าขาเข้า ที่

เรียกว่า “ภาษีร้อยชักสาม” ส่วนสินค้าขาออกให้เก็บตามอัตราที่แนบท้ายสัญญาจำแนกตามประเภท และมีการจัดตั้งโรงภาษีเรียกว่า “ศุลกสถาน” ขึ้นเป็นที่ทำการศุลกากร¹

จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2417 เมื่อรัชสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวหรือรัชกาลที่ 5 ทรงจัดตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์ เพื่อรวบรวมรายได้ของแผ่นดิน งานศุลกากรจึงถือเป็นการเริ่มยุคใหม่ของศุลกากรไทย หอรัษฎากรพิพัฒน์ทำหน้าที่ก่อตั้งกรมศุลกากร เก็บภาษีขาเข้าขาออกเป็นรายได้ของรัฐ จวบจนปัจจุบันที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรวดเร็ว จากเดิมที่กรมศุลกากรมีภารกิจหลักคือการจัดเก็บภาษีอากรจากของที่นำเข้ามาในประเทศและส่งออกนอกประเทศ ก็ยังมีหน้าที่ดูแล ป้องกัน ปราบปรามการลักลอบหนีภาษีศุลกากรเพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปตามเป้าหมายและเกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการในประเทศอีกด้วย ดังนั้น นอกจากบทบาทในด้านการจัดเก็บภาษีจากของที่นำเข้ามาและส่งออกนอกประเทศ กรมศุลกากรยังมีบทบาทในการพัฒนาส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและการส่งออก

หนึ่งในบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญว่าด้วยการพัฒนาส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและการส่งออก คือ การป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในอัตราที่สูง โดยถูกระบุชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อประเทศที่ถูกจับตามอง (Watch List) โดย USTR ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ทางเศรษฐกิจที่มีต่อระดับระหว่างประเทศอันมีผลต่อความน่าเชื่อถือในการติดต่อระหว่างประเทศหลาย ๆ ด้าน จึงนับว่าเป็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

มาตรการเพื่อป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่ใช้ในปัจจุบันเป็นการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ พระราชบัญญัติการส่งออกนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522 , ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งออกนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอม หรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น พ.ศ.2530 , คำสั่งทั่วไปกรมศุลกากรที่ 27/2536 เรื่อง ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น , ประกาศกรมศุลกากรที่ 28/2536 เรื่อง ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น และอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ภัยคุกคาม ระเบียบ ข้อบังคับเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงของประเทศไทยที่

¹ ณะ น ำ ก ร ม >> ปร ะ ว ัด แ ล ะ วิ วั ฒ น า ก ร ม ศ ล ก า ก ร [Online], แห ล ่ง ที่ ม า <http://www.customs.go.th/AboutCustoms/Historical.jsp>

จะป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา มีประเด็นที่น่าศึกษาว่ากฎหมาย ระเบียบ หรือ ข้อบังคับเหล่านั้น เหมาะสม และสามารถบังคับใช้ได้จริงหรือไม่

2.1.2 วัตถุประสงค์ของบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกันการนำเข้า และส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

อธิบดีกรมศุลกากรได้เล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะพยายามดำเนินงานสนับสนุน นโยบายของรัฐบาลในการให้ความคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญาตลอดมา โดยเห็นได้จากการปรับเปลี่ยนบทบาทครั้งสำคัญขององค์การจากเดิมที่มีภารกิจในด้านการจัดเก็บภาษีสินค้า นำเข้าและส่งออกเป็นหลัก และในปัจจุบันได้เปลี่ยนบทบาทมาทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ด้วยการเสริมสร้างความปลอดภัยทางการค้าระหว่างประเทศและปกป้องความปลอดภัยของ สังคมจากการผ่านของสินค้าและผู้คนที่ไม่พึงประสงค์ ด้วยเหตุนี้จึงถือเป็นภารกิจอันยิ่งใหญ่และ นโยบายสำคัญของกรมศุลกากรที่จะต้องป้องกันและปราบปรามสินค้าที่ไม่พึงประสงค์และเป็น สินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออก และยิ่งไปกว่านั้น กรมศุลกากรได้ พัฒนาสู่แนวทางสมัยใหม่ในรูปแบบของกรมศุลกากรยุคใหม่ภายใต้วิสัยทัศน์ “ศุลกากร มาตรฐานโลก” นั้นหมายถึงกรมศุลกากรกำลังสร้างความสามารถในการแข่งขันและความ ปลอดภัยทางสังคม ด้วยแนวความคิด 6 ยุทธศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ

1. มุ่งสู่ศุลกากรในการเป็นมาตรฐานโลก
2. มุ่งเน้นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
3. มุ่งเน้นศุลกากรใสสะอาด
4. มิติใหม่ในการควบคุมทางศุลกากร
5. อำนาจความสะดวกทางการค้าและการท่องเที่ยว
6. หน้าด่านหลักปกป้องความปลอดภัยทางสังคม

กรมศุลกากรยังได้มุ่งพัฒนาบทบาทเพื่อก้าวไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการอำนวยความสะดวกทางการค้า และยังเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนด้านการส่งออก ให้บริการด้านการค้า ระหว่างประเทศถือว่าเป็นหน้าด่านหลักในการเฝ้าระวังดูแลผลประโยชน์ทางการค้าและความ ปลอดภัยทางสังคมเพราะเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมา ข้างต้น กรมศุลกากรจึงมีภาระอันสำคัญที่จะต้องป้องกันและปราบปรามสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สิน ทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกไม่ว่าจะเป็น ทางบก ทางเรือ ทางอากาศ และทางไปรษณีย์

โดยมอบหมายหน้าที่ให้สำนักสืบสวนและปราบปรามเป็นศูนย์กลางในการป้องกันและปราบปรามสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยมีหน้าที่สืบสวนและปราบปรามการกระทำ ความผิดตามกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ที่ราชอาณาจักร อย่างไรก็ตาม กรมศุลกากรมีอำนาจในการดำเนินการสืบสวนและปราบปราม สินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกสินค้า ประเภทลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้าเท่านั้น นอกเหนือจากนี้ ในส่วนของการปราบปรามไปถึงแหล่งกำเนิดสินค้านั้นจะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินงานและเป็นหน้าที่ของ กรมทรัพย์สินทางปัญญาโดยกรมศุลกากรเองก็ได้ให้การสนับสนุนด้านการให้ข้อมูลอย่าง สม่ำเสมอที่ผ่านมา ในปัจจุบันกรมศุลกากรได้ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการ ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเข้มงวด โดยติดตามปัญหาอย่างใกล้ชิดและเพิ่มการตรวจสอบ อย่างจริงจัง โดยพิจารณาบทบาทหน้าที่สำคัญของกรมศุลกากรออกเป็น 7 ประเด็นหลัก คือ

1. บทบาทด้านการบังคับใช้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา กรมศุลกากร จัดได้ว่าเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญกับการแก้ไข ปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โฉมจะเห็นได้จากการออกประกาศกรมศุลกากรที่ 6/2531 ว่าด้วยการตรวจสอบเครื่องหมายการค้า และประกาศกรมศุลกากร 28/2536 ว่าด้วย ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น เพื่อเป็นการรองรับการให้ความคุ้มครอง ด้านทรัพย์สินทางปัญญาและถือว่าเป็นความพยายามในการบริหารนโยบายด้านทรัพย์สินทาง ปัญหาก่อนหน้าที่ประเทศไทยจะมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา คือ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 และ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่ง สามารถกล่าวได้ว่ากรมศุลกากรได้ดำเนินการกับปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาก่อนที่มี การจัดตั้งกรมทรัพย์สินทางปัญญาในปี พ.ศ. 2535 และก่อนที่จะมีการเข้าเป็นภาคีสันธิสัญญา ภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) หรือ TRIPs Agreement ในปี 2538 นอกจากนี้ กรมศุลกากร ยังได้แก้ไขการใช้กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ในการป้องกันและปราบปรามปัญหาดังกล่าว ซึ่ง กรมศุลกากรได้กำหนดเกณฑ์ให้มีการระบับคดีในชั้นศาลหรือในชั้นศุลกากร โดยให้ใช้โทษสูงสุด คือ จำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือ ปรับ 4 เท่าของราคาของรวมค่าอากรหรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ยก ของกลางเป็นของแผ่นดิน ซึ่งของกลางละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาดังกล่าวจะต้องดำเนินการ โดยวิธีทำลายหรือกำจัดให้หมดไปเท่านั้น เพราะการจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทาง ปัญญานั้นถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย และไม่มีข้อยกเว้นในส่วนราชการ ซึ่งกฎหมายและ

ระเบียบที่บังคับใช้ในการป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา คือ กฎหมาย ภายใต้ความตกลง TRIPs Agreement ข้อ 51-60 ที่ระบุถึงมาตรการ ณ จุดนำเข้าและส่งออก รวมทั้งพระราชบัญญัติการส่งออกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พ.ร.บ.ศุลกากร ประกาศกรมศุลกากรที่ 6/2531 (การตรวจสอบ เครื่องหมายการค้า) ประกาศกรมศุลกากรที่ 28/2536 (ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น) ประมวลกฎหมายศุลกากร พ.ศ. 2544 บันทึกความตกลง (MOU) ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการ ป้องกันและปราบปรามการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาและบันทึกความ ตกลงว่าด้วยความร่วมมือปฏิบัติงานการป้องกันและปราบปรามการจำหน่ายสินค้าละเมิด ทรัพย์สินทางปัญญา

2. บทบาทด้านการเป็นศูนย์กลางให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ และภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศในการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ก. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการเข้าร่วม MOU ซึ่ง กรมศุลกากรได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 3 ครั้ง และรวมทั้งสิ้น 40 หน่วยงาน โดยให้ความสำคัญในความตกลงว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการปรับบทบาทในการ ปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในลักษณะบูรณาการและร่วมกัน เป็นเจ้าภาพ และภายหลังการลงนาม กรมศุลกากรได้นำเสนอเรื่องดังกล่าวเป็นยุทธศาสตร์หลัก ภายใต้ชื่อโครงการ “การป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา” โดยเจ้าหน้าที่ รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของภาคเอกชนรองรับมาตรการปราบปรามดังกล่าว โดยมาตรการในเชิง รุก กรมศุลกากรเน้นการจับกุมขณะนำเข้าและส่งออก การรวบรวมฐานข้อมูลกลาง และการ จัดทำสถิติผลการจับกุม มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องการทำลายของกลางที่ละเมิด ทรัพย์สินทางปัญญา และในรูปแบบของการติดตามจับกุมผู้กระทำผิดรวมถึงการขยายผล และ การนำของกลางที่ถูกจับกุมได้มาทำลายด้วยการเผา ใช้รถบด รถแบ็กโฮลดับ และใช้รถแทรก เตอร์ทำลาย ในขณะที่เดียวกันได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและตัวแทนเจ้าของสิทธิเข้าร่วมเป็น สักขีพยาน รวมทั้งได้ปรับบทบาทและวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข. ความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมศุลกากรได้ให้ความร่วมมือและติดต่อ ประสานงานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนเจ้าของ

สิทธิ และผู้เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องที่ผ่านมา ซึ่งเห็นได้จากการให้ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและรัฐบาลต่างประเทศ เช่น The World Intellectual Property Organization (WIPO) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532, EU-ECAP 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541, World Customs Organization (WCO) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าร่วมในโครงการ "Project Crocodile" ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นการเข้าร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศสมาชิกในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกเพื่อป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าบุหรี่ยาเสพติด, MOU ระหว่างศุลกากรไทยและศุลกากรประเทศต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา ได้แก่ ประเทศเกาหลี ใน เดือนกันยายน 2542 ประเทศกัมพูชา ใน เดือนตุลาคม 2542 ประเทศสหรัฐอเมริกา ใน เดือนมิถุนายน 2546 และ เดือนกันยายน 2548 ประเทศมาเลเซียในเดือนกรกฎาคม 2546 ประเทศจีนในเดือนสิงหาคม 2546 ประเทศออสเตรเลียในเดือนธันวาคม 2546 ประเทศนิวซีแลนด์ในเดือน มิ.ย. 2548

ค. กรมศุลกากรได้ให้ความสำคัญในการให้ความร่วมมือโดยการเชิญเจ้าของสิทธิ์หรือตัวแทนเจ้าของสิทธิ์มาเข้าร่วมทุกครั้งที่มีการตรวจสอบสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อให้เป็นไปด้วยความยุติธรรม และสามารถตรวจสอบได้ โดยในปัจจุบันได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากเจ้าของสิทธิ์หรือตัวแทนเจ้าของสิทธิ์จากหลายบริษัทมาเข้าร่วมในการตรวจสอบสินค้าที่ต้องสงสัยและมีผลการจับกุมเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

3. บทบาทด้านโครงสร้างองค์กรที่เป็นสากล

ก. กรมศุลกากรเป็นผู้นำในการรองรับรูปแบบการค้าระหว่างประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและก้าวทันรูปแบบการแข่งขันทางการค้าใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเห็นผลได้ชัดเจนจากการนำระบบการบริหารงานแบบเมทริกซ์ (Matrix) มาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารและสื่อสารทั้งแนวตั้งและแนวนอน โดยแยกเป็นการบริหารตามความรับผิดชอบเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยสนับสนุนและพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของกรมศุลกากรให้มีความรวดเร็ว ทันสมัย มีความโปร่งใส และสอดคล้องกับวิธีปฏิบัติอย่างเป็นสากลมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามการบริหารงานในรูปแบบดังกล่าว ยังเป็นช่องทางและโอกาสให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และเข้าถึงทันต่อเหตุการณ์ในทุกสถานการณ์ ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกถึงการให้ความสำคัญร่วมกันในด้านทรัพย์สินทางปัญญา

มากขึ้น และส่งผลที่ดี คือ สามารถทำให้งานดังกล่าวมีขอบเขตความรับผิดชอบที่ขยายกว้างขึ้น และถูกบรรจุอยู่ในทุกหน่วยงานของกรมศุลกากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรทั่วประเทศทั้งส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค โดยด่านศุลกากรที่มีอยู่ 61 ด่านทั่วประเทศ สามารถดำเนินการตรวจค้นและจับกุมสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้าได้ทั้งหมด

ข. การขยายขอบเขตความร่วมมือระหว่างกรมศุลกากรและเจ้าของสิทธิหรือตัวแทนเจ้าของสิทธิ โดยกรมศุลกากรมีการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์ที่เป็นไปของปัญหาสินค้าลอกเลียนแบบและละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น โดยเปิดโอกาสให้มีการร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่ศุลกากร และเจ้าของสิทธิหรือตัวแทนเจ้าของสิทธิ โดยเพิ่มบทบาทในการป้องกันและปราบปรามสินค้าดังกล่าวจากการควบคุมตามปกติ (Direct Controls) โดยทางเจ้าของสิทธิหรือตัวแทนเจ้าของสิทธิสามารถดำเนินการแจ้งเบาะแสและข้อมูลสินค้าที่ต้องสงสัยให้แก่กรมศุลกากรโดยตรง ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ นั้นทางกรมศุลกากรจะเก็บเป็นความลับ และเจ้าหน้าที่ศุลกากรจะรีบดำเนินการเข้าตรวจสอบสินค้าต้องสงสัยทันที และหากพบว่าสินค้าต้องสงสัยนั้นเป็นสินค้าลอกเลียนแบบและละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาก็จะทำการจับกุมและดำเนินคดีตามกฎหมายอย่างรวดเร็ว สำหรับการควบคุมทางอ้อม (Indirect Controls) นั้นถือว่าเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เจ้าของสิทธิหรือตัวแทนเจ้าของสิทธิได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ศุลกากร โดยในขณะที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรกำลังทำหน้าที่ตามปกติในการดำเนินการตรวจสอบสินค้าและหากเจ้าหน้าที่ของศุลกากรพบเห็นสินค้าต้องสงสัยก็จะแจ้งให้เจ้าของสิทธิหรือตัวแทนทราบโดยทันที เพื่อให้เจ้าของสิทธิหรือตัวแทนเจ้าของสิทธิดำเนินการตรวจสอบอย่างละเอียดอีกทีหนึ่ง ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการป้องกันและปราบปรามสินค้าลอกเลียนแบบและละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับจากเจ้าของสิทธิหรือตัวแทนเจ้าของสิทธิอย่างมาก และช่องทางสุดท้ายนั้นก็คือโครงการร่วมมือระหว่างกรมศุลกากรและเจ้าของสิทธิหรือตัวแทนเจ้าของสิทธิ (Co-operation programs with Customs) โดยเจ้าของสิทธิหรือตัวแทนเจ้าของสิทธินั้นสามารถติดต่อประสานงานในการเข้ามาให้ความรู้และข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้น ๆ และยังสามารถจัดให้มีการฝึกอบรมในด้านทักษะและความชำนาญรวมทั้งเทคนิคในการตรวจสอบสินค้าของตนให้แก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรได้ ซึ่งที่ผ่านมามีภาคเอกชนหลายรายให้ความสนใจเปิดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ศุลกากร

4. บทบาทด้านการบริหารจัดการ

ก. การจัดทำระบบฐานข้อมูลด้านทรัพย์สินทางปัญญา กรมศุลกากรได้ร่วมกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาและเจ้าของสิทธิหรือตัวแทนเจ้าของสิทธิ ให้มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลด้านทรัพย์สินทางปัญญาขึ้นภายใต้ชื่อโครงการ “การป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา” ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลของเจ้าของสิทธิหรือตัวแทนเจ้าของสิทธิ ข้อมูลด้านการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และข้อมูลของผู้นำเข้าและส่งออกที่ต้องสงสัยว่ามีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยข้อมูลเหล่านี้จะนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อทำการเปรียบเทียบและตรวจสอบการนำเข้าและส่งออกสินค้า ณ ด่านศุลกากรทั่วประเทศ ซึ่งในปัจจุบันกรมศุลกากรร่วมกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาพัฒนาระบบฐานข้อมูลดังกล่าวให้สามารถตรวจสอบและสืบค้นได้อย่างสะดวกสบาย โดยผ่านทางระบบ online Intranet และ Internet

ข. การนำระบบการบริหารความเสี่ยงมาประยุกต์ใช้ร่วมกับงานศุลกากร กรมศุลกากรได้พัฒนาระบบการบริหารงานโดยการนำวิธีการสมัยใหม่มาใช้ในการตรวจจับสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาด้วยการนำระบบการบริหารความเสี่ยงเข้ามาใช้ในการตรวจสอบสินค้าออกเลียนแบบและละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งในปัจจุบันระบบดังกล่าวถือว่าเป็นระบบการบริหารงานหลักในการดำเนินการเพื่อจับกุม โดยการนำความรู้ที่มีอยู่ผนวกกับข้อมูลข่าวสารที่ได้มาและฐานข้อมูลด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้ประมวลแล้วมาใช้ในการจำแนกกลุ่มเป้าหมายที่มีความเสี่ยงสูงและกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่ำ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลสินค้าที่จัดอยู่ในความเสี่ยงสูงและเพื่อประกอบการตัดสินใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามสินค้าออกเลียนแบบและละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลลัพธ์ที่น่าเชื่อถือ นอกจากนี้ยังถือว่าเป็นมุมมองของการกระทำที่ไม่เลือกปฏิบัติว่าเป็นสินค้ามาจากประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง โดยแสดงผลการจับกุมให้เห็นอย่างชัดเจน น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

ค. การนำระบบบริหารงานทรัพยากรบุคคลแบบระบบสมรรถนะ (Competency Base) กรมศุลกากรได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยการนำระบบ Competency Base เข้ามาสนับสนุนให้กับบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีผลงานด้านทรัพย์สินทางปัญญาดีเด่น ซึ่งถือเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน และเป็นการปลูกจิตสำนึกถึงการให้ความสำคัญต่อการป้องกันและปราบปรามสินค้าออกเลียนแบบและละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาได้เป็นอย่างดี

ง. โครงการป้องกันสังคมของกรมศุลกากร (Customs Social Protection Project) ในขณะเดียวกัน กรมศุลกากรได้ขยายขอบเขตในการป้องกันและคุ้มครองสังคมให้ครอบคลุมทั่วถึงในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น โดยในปัจจุบันกรมศุลกากร ได้มีการจัดทำโครงการดังกล่าวขึ้น ซึ่งถือเป็นโครงการปกป้องสังคมของกรมศุลกากร โดยศุลกากรได้จัดตั้งหน่วยศุลกากรปกป้องสังคมขึ้นเพื่อให้การบริหารงานมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น และได้มีการประชาสัมพันธ์โครงการดังกล่าวทางเว็บไซต์ของกรมศุลกากร และเว็บไซต์ปกป้องสังคม “www.socialprotect.com” นอกจากนี้กรมศุลกากรยังได้นำเอาสัญญาข้อตกลง อนุสัญญา และความร่วมมือระหว่างประเทศไปเป็นแนวทางปฏิบัติและปรับใช้กับงานศุลกากร เช่น การให้ความคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Rights) การให้ความร่วมมือตามพิธีสารมอนทรีออล (Montreal Protocol) ในการตรวจสอบและควบคุมการใช้สารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน โดยลดและเลิกใช้สารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน การปฏิบัติตามอนุสัญญาไซเตส (CITES) คือการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ และการปฏิบัติตามอนุสัญญาบาเซล (Basel Convention) ว่าด้วยการกำจัดและการเคลื่อนย้ายของเสียข้ามแดน ซึ่งการให้ความสำคัญและปฏิบัติตามต่อข้อตกลงระหว่างประเทศเหล่านี้ถือเป็นแนวทางสำคัญในการหยุดยั้งสถานการณ์ การลักลอบหนีศุลกากร การค้าสิ่งมีชีวิต รวมถึงพันธุ์พืชและผลิตภัณฑ์ที่ผิดกฎหมายที่ยังมีอยู่ในปัจจุบันโดยเฉพาะตามแนวชายแดนและตามด่านศุลกากรทั่วประเทศ

5. ด้านบุคลากรและการประชาสัมพันธ์

ก. การส่งเสริมด้านการฝึกอบรม กรมศุลกากรได้สนับสนุนและให้ความสำคัญโดยให้ความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรในด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้ความรู้ด้านเทคนิคในการตรวจสอบสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งตลอดเวลาที่ผ่านมานั้น พบว่ามีโครงการฝึกอบรมและโครงการที่ให้ความร่วมมือหลายโครงการที่ประสบความสำเร็จและถือเป็นตัวอย่างโครงการผู้นำในการฝึกอบรมด้านการป้องกันและปราบปรามสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาให้แก่หน่วยงานภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการฝึกอบรม “การป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา” เมื่อวันที่ 7-9 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านเทคนิคการตรวจสอบสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจปล่อยสินค้า ซึ่งเจ้าหน้าที่เหล่านี้จะเป็นผู้แทนในการนำความรู้ด้าน

ทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับไปเผยแพร่และให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางในการติดต่อประสานงานระหว่างกรมศุลกากร หน่วยราชการภายนอก และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญามากยิ่งขึ้น กรมศุลกากรได้เปิดโอกาสในการศึกษาความรู้ในระดับที่สูงขึ้นให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องโดยสนับสนุนและส่งเสริมทักษะความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในด้านกฎหมายในระดับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของประเทศ เช่น โครงการประกาศนียบัตรบัณฑิตทางกฎหมายธุรกิจ (Graduate Diploma Program in Business Law) สาขากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Law) ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงถือได้ว่าเป็นการพัฒนาบุคลากรของกรมศุลกากรในด้านทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมั่นคงและต่อเนื่อง

ข. คู่มือการปฏิบัติงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา กรมศุลกากรได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามให้แก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นเครื่องมือที่จะสร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาในด้านกฎหมาย วิธีการ เทคนิคและขั้นตอนในการตรวจสอบและการดำเนินการเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาให้แก่เจ้าหน้าที่ศุลกากร และได้ทำการเผยแพร่และกระจายคู่มือการปฏิบัติงานด้านทรัพย์สินทางปัญญาไปสู่เจ้าหน้าที่ศุลกากรที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศแล้วในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว และทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาได้อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด

ค. ด้านการประชาสัมพันธ์ กรมศุลกากรได้ให้ความสำคัญในการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและเข้มงวดเพื่อเป็นการสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาตลอดมา โดยที่ผ่านมากรมศุลกากรได้ทำการตรวจสอบและดำเนินการทำลายของกลางที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างสม่ำเสมอ โดยในปี พ.ศ. 2546 มีการทำลายของกลางรวม 2 ครั้ง มูลค่า 80 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2547 มีการทำลายของกลางรวม 1 ครั้ง มูลค่า 50 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2548 มีการทำลายของกลางรวม 1 ครั้ง มูลค่า 40 ล้านบาท ซึ่งเห็นได้จากการแถลงข่าวผลการจับกุมสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอย่างต่อเนื่องเพื่อประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เจ้าของสิทธิ และประชาชนทั่วไปได้รับรู้ถึงบทบาทที่พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องของกรมศุลกากร ในการที่จะเป็นผู้พิทักษ์และปกป้องผลประโยชน์ของประเทศในด้านทรัพย์สินทางปัญญาอย่างแท้จริง โดยล่าสุด เมื่อวันที่ 8

ธันวาคม พ.ศ. 2548 ดร. สกิต ลี้มพงศ์พันธ์ อธิบดีกรมศุลกากร แถลงข่าวผลการจับกุม เสื้อผ้า ยาจิน บุหรี่ปลอม ยาเสพติด ลูกปืน แผ่น CD/DVD ภาพยนตร์ต่างประเทศ ฯลฯ รวมมูลค่ากว่า 30 ล้านบาท ซึ่งทั้งหมดเป็นสินค้าลักลอบหนีศุลกากรและสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเข้ามาในและส่งออกนอกราชอาณาจักร นอกจากนี้ยังมีการให้บริการข้อมูลต่าง ๆ ด้านทรัพย์สินทางปัญญาผ่านทางเว็บไซต์ “www.customs.go.th” “www.iprcustoms.com” และระบบ Intranet ของกรมศุลกากร เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ความชำนาญให้แก่เจ้าหน้าที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการตรวจค้นจับกุมสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้กรมศุลกากรได้เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านทางศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารศุลกากร (Call Center 1164) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะเชื่อมโยงระบบการป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของไทยให้สอดคล้องและเป็นมาตรฐานเดียวกันกับการจัดการบริหารการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาของโลกในปัจจุบันและอนาคต

6. ด้านเทคโนโลยี

ก. การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปราบปราม ซึ่งในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นยุคแห่งเทคโนโลยี กรมศุลกากรจึงไม่หยุดอยู่กับที่ในการที่จะให้ความใส่ใจในเทคโนโลยีมากขึ้นโดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมและจัดการไม่ให้มีการกระทำผิดทางศุลกากร กรมศุลกากรในฐานะที่เป็นหน้าด่านหลักของประเทศ มีหน้าที่ทางด้านการควบคุมการนำเข้าสินค้าและการส่งสินค้าออก กรมศุลกากรจึงได้ให้ความสำคัญต่อช่องทางในการขนส่งสินค้าซึ่งถือว่าเป็นช่องทางหลักต่อการแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติตลอดมา ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของกรมศุลกากร ที่จะทำหน้าที่หลักในการปกป้องความปลอดภัยทางสังคมอย่างสมบูรณ์แบบ เพื่อสร้างความปลอดภัยของช่องทางในการขนส่งสินค้า กรมศุลกากรจึงนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมไม่ให้มีการกระทำผิดทางศุลกากร โดยเทคโนโลยีดังกล่าวจะสามารถดำเนินการควบคุมการเดินทางของบุคคล และปกป้องสังคมจากสินค้าอันตรายและไม่พึงประสงค์ต่อสังคม ตลอดจนสกัดกั้นเส้นทางผ่านของขบวนการก่อการร้ายที่จะเข้ามาและออกไปนอกประเทศ โดยในปัจจุบันได้มีการนำระบบการเอ็กซเรย์ตู้ขนส่งสินค้า (X-Ray Container) มาใช้ในการตรวจสินค้า อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสินค้าขนส่งด้วยการบรรจุตู้คอนเทนเนอร์ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบสินค้าได้มากขึ้น และสะดวกรวดเร็วกว่าการเปิดตรวจสินค้าตามวิธีปกติที่เคยปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในความปลอดภัยทางการค้าระหว่างประเทศมาก

ยิ่งขึ้นโดยผลงานของการใช้ระบบ X-Ray Container ที่ผ่านมาพบว่า ในช่วง 6 เดือนแรกของการเริ่มใช้ระบบ (กรกฎาคม พ.ศ. 2547 จนถึง ธันวาคม พ.ศ. 2547) กรมศุลกากรสามารถตรวจจับสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาประเภทแผ่น DVD และ CD ภาพยนตร์ต่างประเทศได้ จำนวน 27,690 แผ่น มีมูลค่าความเสียหายกว่าสี่ล้านบาท นอกจากนี้กรมศุลกากรยังนำระบบ Barcode, CCTV, GPS และ APIS เข้ามาช่วยเสริมประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาให้ดียิ่งขึ้น และได้เปิดศูนย์รับแจ้งเบาะแสการกระทำผิดขึ้น เพื่อเป็นอีกหนึ่งช่องทางให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนผู้พบเห็นถึงความไม่ชอบมาพากล ได้มีส่วนร่วมกับทางศุลกากรในการพิทักษ์ประเทศ โดยสามารถแจ้งได้ทางโทรศัพท์ โทรสาร โทรศัพท์เคลื่อนที่ และ E-mail เพื่อสามารถเข้าถึงข้อมูลการกระทำผิดได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงสุด

7. ด้านเป้าหมาย

ก. การกำหนดเป้าหมายด้านทรัพย์สินทางปัญญา ทางกรมศุลกากรได้กำหนดให้มี “โครงการป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา” ซึ่งถือว่าเป็นการตอบสนองนโยบายและวัตถุประสงค์หลักในการแก้ไขปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของกรมศุลกากรที่ถือว่าเป็นบทบาทสำคัญในการปกป้องและพิทักษ์ความปลอดภัยทางสังคม และเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมวิสัยทัศน์ในการที่จะก้าวไปสู่ “ศุลกากรมาตรฐานโลก เพื่อความสามารถในการแข่งขันและความปลอดภัยทางสังคม” โดยเห็นได้จากการตั้งตัวชีวิตในด้านการป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งเป็นตัวชีวิตที่แน่นอนในส่วนของจำนวนรายที่จับกุมและมูลค่าของที่จับกุมได้

ข. ผลงานที่ผ่านมา ผลงานด้านการป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่ผ่านมา สามารถสรุปได้ว่าจากการที่กรมศุลกากรได้ประสานงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนข้อมูล และให้ความรู้ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง และได้ดำเนินการจัดชุดเฉพาะกิจซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐบาลและตัวแทนจากภาคเอกชนดำเนินการติดตามจับกุมผู้กระทำผิดและการนำของกลางที่ถูกจับกุมได้มาทำลายเป็นจำนวนมาก ซึ่งสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่ถูกจับกุมได้ส่วนใหญ่จะนำเข้ามาจากประเทศจีน ได้หวัน และเกาหลี โดยมักจะทำปลอมหรือเลียนแบบเครื่องหมายการค้า สินค้า Brand Name ที่เป็นที่ยอมรับในประเทศไทย เช่น เครื่องสำอาง กระเป๋าถือและเสื้อผ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า โทรศัพท์และแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือ และอะไหล่รถยนต์ เป็นต้น โดยกรมศุลกากรมีผลการจับกุมเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในส่วนของ

จำนวนรายที่จับกุมและมูลค่าของที่จับกุมได้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 กรมศุลกากรสามารถจับกุมสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาได้ จำนวน 19 ราย ปริมาณ 251,577 ชิ้น คิดเป็นมูลค่า 8,465,867 บาท และมีผลการดำเนินการตรวจค้นจับกุมอย่างก้าวกระโดดในปี พ.ศ. 2547 โดยเพิ่มมากขึ้นถึงกว่า 400 % ทั้งในส่วนของจำนวนรายที่จับกุมและปริมาณของที่จับกุมได้ และมากกว่า 1000 % ในส่วนของมูลค่าของที่จับกุมได้ และยังมีผลการจับกุมที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2549

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมด้านการปราบปรามการลักลอบและหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร พบว่าในปีงบประมาณ 2547 กรมศุลกากรสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้มากถึง 12,919 ราย คิดเป็นมูลค่ารวม 6,903.73 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่ากับปีงบประมาณที่ผ่านมาในช่วงเดียวกันพบว่ามากกว่าถึง 69.07 เปอร์เซ็นต์ ผลจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เป็นที่ยอมรับและชื่นชมของภาคเอกชนและบริษัทเจ้าของสิทธิในต่างประเทศ โดยเจ้าของบริษัท เครื่องสำอาง กระเป๋าถือและเสื้อผ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า และโทรศัพท์มือถือ ได้มีหนังสือชื่นชมและขอขอบคุณอธิบดีกรมศุลกากร ได้เข้าพบและขอขอบคุณอธิบดีกรมศุลกากร ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จึงแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงของกรมศุลกากรที่จะดำรงบทบาทของการเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้ประกอบการให้เกิดความเชื่อมั่นในความปลอดภัยทางการค้าและสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากรมศุลกากรมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อภาคธุรกิจการค้า กรมศุลกากรจึงเป็นองค์กรภาครัฐซึ่งเป็นที่พึ่งแรกในการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ประกอบการที่สุจริตและถูกเอารัดเอาเปรียบจากสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และเปรียบเสมือนหน้าด่านแรกที่ต้องสร้างความปลอดภัยของช่องทางการขนส่งสินค้า ควบคุมการเดินทางของบุคคล และปกป้องสังคมจากสินค้าอันตรายหรือสินค้าอันไม่พึงประสงค์ต่อสังคม เหมือนอย่างผู้บริหารระดับสูงของ WCO เชื่อว่า ศุลกากรเป็นหน้าด่านแรกในการยับยั้งการลักลอบหนีศุลกากรและสินค้าที่ไม่พึงประสงค์ต่อสังคม ซึ่งดีกว่าที่จะปล่อยให้มันไปกระจายในท้องตลาดแล้วทำการปราบปราม ดังนั้นในปัจจุบันกรมศุลกากรไทย จึงพยายามที่จะรักษาภาระหน้าที่ที่สำคัญดังกล่าวต่อไปและจะยังคงยึดมั่นในบทบาทด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าพร้อม ๆ กับ ยกระดับการปกป้องสังคมและสิ่งแวดล้อมไปในเวลาเดียวกัน ซึ่งถือได้ว่าการป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานั้นเป็นสิ่งสำคัญที่กรมศุลกากร

จะต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัดเพื่อเป็นนโยบายหลักในการที่กรมศุลกากรจะต้องผลักดันต่อไป เพื่อปกป้องความปลอดภัยทางสังคม²

2.1.3 หลักเกณฑ์ในบทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

ศุลกากรไทยได้มีมาตรการ ณ จุดนำเข้าและส่งออก ของประเทศไทยที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ วิธีการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาโดยศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง และวิธีการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร

1. มาตรการกักสินค้า ณ จุดนำเข้าและส่งออกโดยศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง

มาตรการนี้เป็นมาตรการที่ผู้ทรงสิทธิจะต้องทำการยื่นคำร้องขอต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง เพื่อขอให้ศาลได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวเพื่อนำคำสั่งดังกล่าวมาทำการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยที่มีต้องร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรก่อน แต่เป็นลักษณะคำสั่งของศาลที่สั่งเจ้าหน้าที่ศุลกากรและผู้นำเข้าและส่งออก เพื่อให้ระงับการนำเข้าและส่งออกโดยทันที

2. มาตรการกักสินค้า ณ จุดนำเข้าและส่งออกโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร

มาตรการนี้ประเทศไทยได้มีการนำมาใช้ก่อนที่จะมีข้อตกลง TRIPs ทั้งนี้ มาตรการที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจในการตรวจจับ ยึด หรือกระทำการใดๆ เพื่อระงับหรือการกักสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งอำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากรสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

ก. บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรโดยไม่ต้องมีผู้ทรงสิทธิร้องขอภายใต้พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 24 วรรคแรกบัญญัติว่า "...สิ่งใดๆ อันจะพึงต้องริบตามพระราชบัญญัตินี้พนักงานศุลกากร พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีอำนาจยึดในเวลาใดๆ และ ณ ที่ใดๆ ก็ได้..." ซึ่งสิ่งใดๆ อันจะพึงริบตามกฎหมายศุลกากรได้แก่ ของใด ๆ อันเนื่องด้วยความผิดตามมาตรา 27 "...ผู้นำหรือพาของที่ยังมิได้เสียค่าภาษี หรือของต้องจำกัด หรือ

²The Royal Thai Customs, บทบาทของศุลกากรไทยกับการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา[Online], 2010. แหล่งที่มา

<http://www.iprcustoms.com/index.php?lay=show&ac=article&id=332764&Ntype=777>

ของต้องห้าม หรือที่ยังมีได้ผ่านศุลกากร โดยถูกต้องเข้ามาในพระราชอาณาจักรสยามก็ดี หรือส่ง หรือพาของเช่นว่านี้ออกไปนอกพระราชอาณาจักรก็ดี หรือช่วยเหลือด้วยประการใด ๆ ในการนำของเช่นว่านี้เข้ามา หรือส่งออกไปก็ดี หรือย้ายถอนไป หรือช่วยเหลือให้ย้ายถอนไปซึ่งของดังกล่าวนี้จากเรือกำปั่น ท่าเทียบเรือ โรงเก็บสินค้า คลังสินค้าที่มั่นคงหรือโรงเก็บของ โดยไม่ได้รับอนุญาตก็ดี หรือให้ที่อาศัยเก็บ หรือเก็บ หรือซ่อนของเช่นว่านี้ หรือยอม หรือจัดให้ผู้อื่นทำการเช่นว่านี้ก็ดี หรือเกี่ยวของด้วยประการใด ๆ...”

รัฐบาลไทยได้ทำการควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้าจากประเทศไทยโดยการควบคุมนั้นสามารถแบ่งรูปของสินค้าออกเป็น 2 กรณี ดังต่อไปนี้ คือ ของต้องห้าม และของต้องจำกัดซึ่งในมาตรา 27 วรรค 1 ที่ได้กล่าวไว้

1. ของต้องห้าม คือ ของที่มีข้อห้ามแน่นอนซึ่งจะไม่สามารถนำเข้าสินค้าไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น

2. ของต้องจำกัด คือ ของที่จำเป็นจะต้องทำการขออนุญาตจากหน่วยงานที่รับผิดชอบก่อนที่จะมีการนำเข้าหรือส่งออกสินค้า

ของต้องห้าม หมายถึง ของที่กฎหมายกำหนดห้ามนำเข้ามาหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรโดยเด็ดขาด ผู้ใดนำสินค้าต้องห้ามเข้ามาหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรจะมีความผิดต้องรับโทษตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยสินค้าต้องห้ามในการนำเข้าและส่งออกมีดังต่อไปนี้ วัตถุลามก สินค้าที่มีตราหรือลวดลายเป็นรูปธงชาติ ยาเสพติดให้โทษ เงินตรา ดวงตราแผ่นดิน สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ สินค้าปลอมแปลงหรือเลียนแบบเครื่องหมายการค้า และของที่มีการแสดงถิ่นกำเนิดเป็นเท็จตามพระราชบัญญัติ ห้ามนำของที่มีการแสดงถิ่นกำเนิดเป็นเท็จเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2481

ของต้องจำกัด หมายถึง สินค้าที่กฎหมายกำหนดว่าหากจะมีการนำเข้าและส่งออก หรือผ่านราชอาณาจักรจะต้องได้รับอนุญาตหรือปฏิบัติให้ครบตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น ๆ เช่น ต้องมีใบอนุญาตการนำเข้าและส่งออก

ข. บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรโดยมีผู้ทรงสิทธิร้องขอ

มาตรการนี้เป็นมาตรการที่ถือว่าให้ความสะดวกกับเจ้าหน้าที่ศุลกากรได้สามารถปฏิบัติได้สะดวกอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าของสิทธิเองจะเป็นผู้ทราบดีว่าลักษณะของสิทธิของตนเป็นเช่นไร อันจะทำให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้มาตรการได้มีประสิทธิภาพ และตรงกับเจตนาของเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่แท้จริง

บทบัญญัติที่ให้ผู้ทรงสิทธิในเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ทำการร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรมี ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการส่งออกไปนอกและการนำเข้า

มาในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือลอกเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น พ.ศ. 2530 และประกาศกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 95) พ.ศ. 2536 ทั้งนี้เพื่อขอให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาตามที่ระเบียบกระทรวงพาณิชย์และที่กรมศุลกากรได้กำหนดไว้ ซึ่งการร้องขอต้องเป็นการร้องขอให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรใช้อำนาจกักสินค้าที่มีการนำเข้าและส่งออกที่ผ่านด่านศุลกากร และผ่านพิธีการศุลกากรเท่านั้น

เนื่องจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนมุ่งเน้นถึงบทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเท่านั้น ดังนั้นผู้เขียนจึงขอไม่ศึกษาถึง มาตรการกักสินค้า ณ จุดนำเข้าและส่งออกโดยศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง

มาตรการกักสินค้า ณ จุดนำเข้าและส่งออกของประเทศไทยโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร ซึ่งมาตรการดังกล่าว เจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาสามารถขอให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรกักสินค้าต้องสงสัยว่าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกเพื่อปกป้องสิทธิของเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและเป็นการดำเนินการตรวจสอบสินค้าก่อนจะมีการปล่อยสินค้า ซึ่งปัจจุบัน ประกาศหรือระเบียบปฏิบัติของกระทรวงพาณิชย์หรือกรมศุลกากรได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ศุลกากรในการใช้มาตรการดำเนินการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาตาม ดังต่อไปนี้

1. ประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งสินค้าออกไปนอกและการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2530 ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2530
2. ประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งสินค้าออกไปนอกและการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับ 94) พ.ศ. 2536 ลงวันที่ 21 เมษายน 2536
3. ประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งสินค้าออกไปนอกและการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับ 95) พ.ศ. 2536 ลงวันที่ 21 เมษายน 2536
4. ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น พ.ศ. 2530
5. ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการห้ามส่งออกและนำเข้าสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ (ฉบับ 1) พ.ศ. 2536
6. คำสั่งทั่วไปกรมศุลกากรที่ 2/2531 เรื่องเพิ่มเติมประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร พ.ศ. 2530 หมวดที่ 20 บทที่ 23 ข้อที่ 01

7. ประกาศกรมศุลกากรที่ 6/2531 เรื่องการตรวจสอบเครื่องหมายการค้าในกรณีที่มีเหตุสงสัยว่าจะมีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้า

8. คำสั่งทั่วไปกรมศุลกากรที่ 27/2536 เรื่องระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น

9. ประกาศกรมศุลกากรที่ 28/2536 เรื่องระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น

โดยมาตรการกักสินค้า ณ จุดนำเข้าและส่งออกโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร ต้องแยกพิจารณาออกเป็น เครื่องหมายการค้าปลอม และลิขสิทธิ์

2.1.3.1 วิธีการกักสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้า

2.1.3.1.1 คำขอกักสินค้า

ประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งสินค้าออกไปนอกและการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2530 ข้อ 4 "...ห้ามมิให้ผู้ใดส่งออกภายนอกหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ซึ่งเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้นได้ร้องขอความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของตนไว้แล้วตามข้อ 5..." จะเห็นได้ว่าเจ้าของสิทธิดังกล่าวสามารถยื่นคำขอกักสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้าต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่กองตรวจสินค้าขาเข้า หรือด่านศุลกากรแล้วแต่กรณี ก่อนที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะทำการปล่อยสินค้านั้นไป และเจ้าของสิทธิยังสามารถยื่นคำร้องขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าและแสดงหลักฐานการเป็นเจ้าของสิทธิต่อเจ้าหน้าที่กรมทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อให้แก่กรมศุลกากรในการใช้หลักฐานดังกล่าวประกอบการพิจารณาปล่อยสินค้าต้องสงสัย

2.1.3.1.2 การวางหลักทรัพย์หรือหลักประกัน

ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น พ.ศ. 2530 ข้อ 5 ได้ให้ผู้ขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าต้องทำหนังสือประกันความเสียหายที่อาจจะเกิดจากการร้องขอให้ตรวจสอบสินค้า

2.1.3.1.3 การตรวจสอบสินค้า

ประกาศกรมศุลกากรที่ 6/2531 ข้อ 3 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรต้องทำการตรวจสอบเครื่องหมายการค้าต่อหน้าผู้ร้องขอกักสินค้าเท่านั้น และถ้าเจ้าหน้าที่พบหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศุลกากรคือต้องส่งเรื่องให้กองคดีดำเนินคดีตามกฎหมายศุลกากร ส่วนกรณี

ที่ยังไม่สามารถแยกได้ว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าละเมิดหรือไม่ เจ้าหน้าที่ศุลกากรและผู้ร้องขอ กักสินค้าต้องซักตัวอย่างสินค้าไปตรวจสอบและบันทึกความเห็นเบื้องต้นให้นายทะเบียน เครื่องหมายการค้า³

2.1.3.1.4 ข้อยกเว้นการกักสินค้า

ประกาศกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2530 ข้อ 7 กำหนดข้อยกเว้นการ กักสินค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้า ในกรณีที่เป็นของใช้ส่วนตัวหรือของใช้ในบ้านเรือน ที่ผู้เดินทางนำติดตัวออกไปหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรพอสมควร หรือเป็นของที่ระลึกที่ติด ตัวผู้เดินทางในปริมาณพอสมควร

2.1.3.2 วิธีการกักสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์

2.1.3.2.1 คำขอกักสินค้า

ประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งสินค้าออกไปนอกและการ นำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับ 94) พ.ศ. 2536 ข้อ 3 "...ห้ามมิให้ผู้ใดส่งออกไปนอก หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า แถบบันทึกเสียง (เทปเพลง) แผ่นบันทึกเสียง (คอม แพ็คดิสก์) แถบบันทึกภาพ (วิดีโอเทป) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หนังสือหรือสินค้าอื่นใดที่ทำซ้ำ หรือดัดแปลงงานอื่นมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น..." จะเห็นได้ว่าเจ้าของสิทธิสามารถยื่นคำร้องต่อ เจ้าหน้าที่ศุลกากรให้กักสินค้าดังกล่าวได้ โดยการยื่นคำขอไปยังกองตรวจสินค้าขาเข้าหรือ สินค้าขาออก โดยเจ้าของสิทธิอาจแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญาไว้ก่อนเพื่อนำ ข้อมูลดังกล่าวประกอบการพิจารณากักสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์

2.1.3.2.2 การวางหลักทรัพย์หรือหลักประกัน

คำขอกักสินค้า ประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งสินค้าออกไป นอกและการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับ 95) พ.ศ. 2536 ข้อ 8 กำหนดให้เจ้าของ สิทธิหรือผู้ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้มีอำนาจขอกักสินค้าและต้องรับผิดชอบใน ความเสียหายใด ๆ ที่เกิดจากการกักสินค้าต่อผู้นำเข้าส่งออกและกรมศุลกากร

2.1.3.2.3 ระยะเวลาในการกักสินค้า

ประกาศกระทรวงพาณิชย์ (ฉบับที่ 95) พ.ศ. 2536 ข้อ 6 ได้

³ประกาศกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2530 ข้อ 6 และประกาศกรมศุลกากรที่ 6/2531 ข้อ 4

กำหนดให้ผู้กักสินค้าต้องมาตรวจสอบสินค้าภายในเวลา 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรทำการกักสินค้าตามคำขอ และต้องไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาตรวจพบ แต่หากเจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่ได้รับแจ้งจากผู้ขอกักสินค้ามีการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะตรวจปล่อยสินค้าตามปกติ

2.1.3.2.4 การตรวจสอบสินค้า

ประกาศกระทรวงพาณิชย์ (ฉบับที่ 95) พ.ศ. 2536 ข้อ 5 และข้อ 7 ได้มีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรต้องแจ้งผู้ขอกักสินค้า ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกเข้ามาตรวจสอบสินค้า โดยเจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิขอทราบรายละเอียดชื่อที่อยู่ของผู้ส่งออกหรือนำเข้า และจำนวนที่กักจากเจ้าหน้าที่ศุลกากรได้

2.1.3.2.5 ข้อยกเว้นการกักสินค้า

ประกาศกระทรวงพาณิชย์ (ฉบับที่ 94) พ.ศ. 2536 ข้อ 4 กรณีที่เป็นของใช้ส่วนตัว ใช้ในงานศึกษาหรือวิจัยในปริมาณที่สมควรและไม่ใช้เพื่อการค้า

2.2 ความทั่วไปของทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้ TRIPs

2.2.1 ความเป็นมาของความตกลง TRIPs

ในยุคสมัยของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนั้นทุกประเทศจึงให้ความสำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศที่เป็นไปอย่างเสรีและไร้ขอบเขต เมื่อมีการค้าอย่างเสรีที่เปิดกว้างขึ้นย่อมทำให้เกิดการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเกิดขึ้น เนื่องจากไม่มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศต่าง ๆ อย่างเข้มงวดและเป็นมาตรฐานเดียวกันจึงทำให้เกิดปัญหาของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศและส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ อย่างมาก และเมื่อมีปัญหานี้เกิดขึ้นจึงทำให้มีความตกลงของทริปส์เกิดขึ้น โดยบรรดาประเทศสมาชิกของ GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) ได้จัดให้มีการประชุมการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัยเกิดขึ้นซึ่งเป็นการเจรจาที่สำคัญที่สุดของ GATT และได้สิ้นสุดลง เมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2537 และได้มีการลงนามผูกพันกันที่เมือง มารากูเอซ ประเทศ โมร็อกโค โดยมีรัฐมนตรีประเทศภาคี GATT 124 ประเทศรวมทั้งประเทศไทยเข้าร่วมและได้ลงมติรับรองร่างในความตกลงพร้อมกันอย่างเป็นทางการลงนามในความตกลงนี้ชื่อ "The Agreement Establishing the World Trade Organization" ซึ่งเป็นความตกลงในการก่อตั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization-WTO)⁴ เป็นองค์การหลักขึ้นมาทำหน้าที่แทน GATT

การก่อตั้งองค์การการค้าโลกหรือ World Trade Organization หรือ WTO ได้ถือกำเนิดขึ้นในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 มีสำนักงานใหญ่ที่เมืองเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของการค้าระหว่างประเทศหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว WTO ไม่ได้เป็นความพยายามในครั้งแรกในการตั้งองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการค้า โดยก่อนหน้านั้นได้มีข้อเสนอการจัดตั้ง ITO (International Trade Organization) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความคิดดังกล่าว แต่ ITO ไม่สามารถเกิดขึ้นจริงเพราะสภาสหรัฐไม่ลงคะแนนเสียงสนับสนุนในปี พ.ศ. 2491 ทำให้ ITO เป็นองค์การแต่เพียงในความคิดเท่านั้น และตั้งแต่นั้นจนถึงปี พ.ศ. 2537 ระบบการค้าดำเนินไปภายใต้ GATT ซึ่งเป็นหลักการและข้อตกลงที่ไม่มีองค์การรองรับเพื่อสร้างให้ระบบการค้าระหว่างประเทศมีความมั่นคงมากขึ้นตามแบบความคิดเสรีนิยมโดยผ่านรอบของการเจรจามากมาย แต่ในปี พ.ศ. 2523 ระบบนี้ต้องการการปรับปรุงครั้งใหญ่ซึ่งนำไปสู่การเจรจารอบ Uruguay และ WTO ในที่สุด⁵

จากปี พ.ศ. 2491 - 2537 GATT ได้ให้กฎระเบียบการค้าแก่โลกในยุคที่มีระดับของการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างมาก GATT ดูเหมือนจะมีรากฐานที่มั่นคง แต่ความเป็นจริงแล้วตลอดเวลา 47 ปี GATT เป็นเพียงข้อตกลงชั่วคราวเท่านั้น ความตั้งใจเริ่มแรกก็คือการสร้างองค์การที่สามขึ้นเพื่อจัดการกับเรื่องของเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพิ่มเติมจาก World Bank และ IMF (International Monetary Fund) ซึ่งเป็นองค์การภายใต้ข้อตกลง Bretton Woods แผนการที่ตั้งไว้ในตอนนั้นคือการก่อตั้ง ITO ขึ้นในฐานะองค์การชำนาญพิเศษขึ้นต่อองค์การสหประชาชาติ กฎบัตรฉบับร่างของ ITO ที่ถูกสร้างขึ้นในตอนนั้นครอบคลุมมากกว่าเรื่องของการค้าระหว่างประเทศ แต่ ยังรวมไปถึง กฎของการจ้างงาน ข้อตกลงเรื่องสินค้า ข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจ การลงทุน และการบริการ และ ยิ่งกว่านั้นก่อนที่กฎบัตรจะได้รับการอนุมัติสมาชิก 23 ประเทศจาก 50 ประเทศตัดสินใจให้มีการเจรจาเพื่อลดกำแพงภาษีหรืออย่างน้อยก็

⁴วิชญ์ กันทะเขียว, ความแตกต่างระหว่าง TRIPs กับ FTA (TRIPs Plus) [Online], 4 กันยายน 2552. แหล่งที่มา

<http://dpuprivatelaw2552.files.wordpress.com/2009/09/e0b884e0b8a7e0b8b2e0b8a1e0b981e0b895e0b881e0b895e0b988e0b8b2e0b887e0b8a3e0b8b0e0b8abe0b8a7e0b988e0b8b2e0b887-e0b881e0b8b1e0b89a-fta.doc>

⁵จิระวัฒน์ ภูมิศรีแก้ว, An introduction to the WTO [Online], 2542. แหล่งที่มา <http://reocities.com/Tokyo/dojo/6860/um.htm>

สร้างข้อผูกมัดในการลดภาษีในอนาคต ซึ่งในตอนนั้นเป็นช่วงที่สงครามโลกครั้งที่สองเพิ่งสิ้นสุดลงใหม่ๆ ประเทศต่าง ๆ ต้องการให้มีการเร่งการเปิดเสรีทางการค้า และ รับผิดชอบต่อผลพวงต่าง ๆ ที่ติดตามมาจากมาตรการการกีดกันทางการค้าต่างๆที่เคยเกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2473 ผลของการเจรจาในครั้งนั้นก็คือประเทศต่าง ๆ สามารถมีข้อตกลงเกี่ยวกับเรื่องของภาษีศุลกากรได้ถึง 45,000 กรณี ซึ่งมีผลกระทบต่อ 20% ของการค้าระหว่างประเทศทั่วโลก ประเทศ 23 ประเทศดังกล่าวยังคงตกลงว่าประเทศต่าง ๆ ควรที่จะยอมรับกฎระเบียบการค้า ภายใต้กฎบัตรฉบับชั่วคราวของ ITO ซึ่งการยอมรับนี้ควรทำอย่างรวดเร็วเพื่อที่จะรักษาข้อตกลงที่สามารถสร้างได้แล้วในการเจรจารอบแรก ข้อตกลงต่างๆที่ได้จากการประชุมรอบแรกรวมทั้งกฎระเบียบต่างๆที่กล่าวมาเป็นจุดเริ่มต้นของ GATT ซึ่งมีผลบังคับใช้ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2491 ในขณะที่กฎบัตรฉบับถาวรของ ITO ยังคงอยู่ในการเจรจาอยู่ และ 23 ประเทศนั้นเป็นสมาชิกก่อตั้งของ GATT ต่อมากฎบัตรของ ITO ได้รับการลงนามจากประเทศต่างๆในที่ประชุมสหประชาชาติในเรื่องของการค้า และการจ้างงานที่เมือง Havana ในปี พ.ศ. 2491 แต่การให้สัตยาบันของประเทศ ที่ร่วมลงนามกลายเป็นสิ่งที่ปัญหาใหญ่ โดยเฉพาะผู้ที่ไม่เห็นด้วยอย่างแข็งกร้าวก็คือ สภา Congress ของสหรัฐอเมริกาทั้ง ๆ ที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาเป็นกำลังหลักในการก่อตั้ง ITO ในปี พ.ศ. 2493 รัฐบาลสหรัฐอเมริกาประกาศว่าไม่สามารถทำให้สภา Congress ให้สัตยาบันแก่ข้อตกลงที่ Havana ได้ และ จะไม่พยายามอีกต่อไปที่จะให้มีการจัดตั้ง ITO และพอใจที่จะยอมรับความตกลง GATT เป็นการชั่วคราว ถึงแม้ว่า GATT จะเป็นสิ่งชั่วคราวที่ถูกสร้างขึ้น แต่ GATT ก็ยังเป็นเครื่องมืออย่างเดียวของประเทศต่าง ๆ ในการดูแลการค้าระหว่างประเทศจาก พ.ศ.2491 จนถึงการจัดตั้ง WTO ใน พ.ศ.2538 และในตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กฎหมายการค้าพื้นฐานต่าง ๆ ยังคงเหมือนที่เคยเป็นอยู่ในช่วง พ.ศ. 2491 โดยข้อตกลงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการลดภาษีศุลกากรหรือในเรื่องของการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ สำเร็จได้ โดยผ่านการเจรจาหลายฝ่ายและผ่านหลายรอบของการเจรจา ซึ่งในแต่ละรอบของการเจรจามีส่วนอย่างมากในการพัฒนาของการเปิดเสรีทางการค้า⁶

GATT Trade Round:

รอบที่ 1 เมืองเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ Geneva Round พ.ศ. 2490

รอบที่ 2 เมืองอันยองซี ประเทศฝรั่งเศส Annency Round พ.ศ. 2492

⁶เรื่องเดียวกัน.

รอบที่ 3 เมืองทอร์ควีย์ ประเทศฝรั่งเศส Torquay Round พ.ศ. 2494

รอบที่ 4 เมืองเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ Geneva Round พ.ศ. 2499

รอบที่ 5 เมืองเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ Dillon Round พ.ศ. 2503-2504

รอบที่ 6 เมืองเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ Kennedy Round พ.ศ. 2507-2510

รอบที่ 7 เมืองโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น Tokyo Round พ.ศ. 2516-2522

รอบที่ 8 เมืองปุนต้า เดล เอสเต้ ประเทศอุรุกวัย Uruguay Round พ.ศ. 2529-2536

แม้ว่าความตกลง GATT ถูกก่อตั้งขึ้นและมีการบังคับใช้เป็นการชั่วคราวดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว และยังได้รับการยอมรับและความร่วมมือจากประเทศต่าง ๆ ที่มีการค้าระหว่างประเทศและเป็นกิจกรรมเศรษฐกิจที่สำคัญเสมอมา ทุกประเทศจึงได้มีความเห็นว่าหากปล่อยให้การค้าระหว่างประเทศดำเนินไปอย่างไม่มีระบบระเบียบและแบบแผน ก็อาจจะเกิดความเสียหายเกินกว่าที่จะจัดการและรับมือได้ ดังนั้นเพื่อให้มีการจัดระบบการบริหารเพื่อให้มีการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ความตกลง GATT และให้มีลักษณะของการปฏิบัติการที่เป็นองค์การระหว่างประเทศ จึงขอยกตัวอย่างวิวัฒนาการของระเบียบกฎหมายการค้าภายใต้ GATT ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ข้อที่ 1 จัดตั้งการประชุมร่วมของผู้แทนผู้มีอำนาจเต็มจากประเทศภาคี เพื่อร่วมกันตัดสินใจหลักเกณฑ์ข้อปฏิบัติรวมถึงกฎระเบียบขององค์การระหว่างประเทศ

ข้อที่ 2 จัดให้มีเวทีสำหรับประเทศต่าง ๆ ได้เจรจาการค้าเพื่อลดอุปสรรคทางการค้าหรือเพื่อจัดทำกฎเกณฑ์ทางการค้าใหม่อย่างต่อเนื่อง และยิ่งไปกว่านั้นยังได้ให้มีการจัดปรับปรุงระเบียบการค้าภายใต้กรอบของความตกลงโดยเรียงลำดับความจำเป็นตามสถานการณ์ของแต่ละช่วงเวลา โดยจัดหาทางออกให้ประเทศที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องได้เจรจาตกลงยอมรับก่อนนำไปปฏิบัติตามข้อผูกพัน ซึ่งในการปรับปรุงทุกครั้งจะยึดหลักประนีประนอมเพื่อให้ประเทศที่ได้รับความสะดวกได้มีการปรับตัวอย่างเพียงพอ และยังทำให้ระเบียบกฎหมายต่าง ๆ มีความชัดเจน และนำไปสู่การแข่งขันที่เป็นธรรมมากขึ้น

ข้อที่ 3 มีสำนักเลขาธิการ GATT ทำหน้าที่ทางด้านเทคนิค กฎหมายและระบบประชุม ซึ่งเป็นที่เชื่อถือยอมรับของภาคี

ข้อที่ 4 มีกระบวนการยุติข้อพิพาท โดยให้มีการตัดสินตีความการปฏิบัติตามพันธกรณีในทำนองเดียวกับคณะลูกขุนเพื่อพิจารณาได้สวนคดีและให้ข้อวินิจฉัยแทนการตอบโต้ทางการค้า

ข้อที่ 5 การพิจารณาให้สิทธิประโยชน์แก่ประเทศกำลังพัฒนาเพื่อการขยายการค้าและ

การพัฒนาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของความตกลง GATT โดยมีการเจรจาภายใต้ Second Special Session ของการประชุมภาคีร่วมในเรื่องของหลักการและบทบัญญัติจนสำเร็จในช่วง 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2507 จนถึง 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2508 ซึ่งในหลักการแม้จะไม่มีการบังคับใช้ให้ประเทศพัฒนาแล้วต้องให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศกำลังพัฒนาโดยไม่มีเงื่อนไข แต่ก็เป็น การเริ่มต้นในการวางพื้นฐานให้ช้อยกเว้นหรือข้อยืดหยุ่นในการปฏิบัติตามพันธกรณีแก่ประเทศกำลังพัฒนาในช่วงหลังจากนั้นเป็นต้นมาและให้ผลประโยชน์แก่ส่วนรวมในแง่ที่ทำให้ข้อกล่าวหาของบางประเทศที่ว่าเกตต์เป็นสมโสมสรของประเทศร่ำรวยลดความสำคัญลงและประเทศกำลังพัฒนายื่นเสนอเข้าเป็นภาคีมากขึ้น

ข้อที่ 6 การไม่มีพันธะผูกมัดประเทศพัฒนาแล้วจึงไม่ก่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ดังนั้นในการเจรจารอบโตเกียว ประเทศที่กำลังพัฒนาจึงผลักดันให้ที่ประชุมภาคี รวมยอมรับมติของวันที่ 28 พฤศจิกายน 2522 ที่เรียกว่า Differential and More Favorable Treatment Reciprocity and Fuller Participation of Developing Countries หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า Enabling Clause โดยมีหลักการว่าประเทศพัฒนาแล้วอาจให้สิทธิพิเศษทางศุลกากรแก่ประเทศกำลังพัฒนาในรูปของการลดอากรขาเข้าให้มากกว่าที่ลดให้กับสินค้าเข้าจากประเทศพัฒนาแล้วได้ โดยไม่ผิดหลัก MFN และประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้นไม่ต้องให้ผลประโยชน์ตอบแทน เช่นการให้ประโยชน์ภายใต้โครงการ GSP เป็นต้น นอกจากนี้หากประเทศกำลังพัฒนาจะรวมตัวกันเพื่อลดภาษีให้กันก็ยอมทำได้โดยไม่ต้องให้ประเทศนอกกลุ่มเป็นการทั่วไปตามหลัก MFN ซึ่งก็คือคำอธิบายความเป็นไปได้ของโครงการ AFTA ของอาเซียน

ข้อที่ 7 การให้มีการทำข้อตกลงยกเว้นสินค้าสิ่งทอ และเสื้อผ้าออกจากระเบียบกฎเกณฑ์ของ GATT โดยเริ่มต้นผลิตภัณฑ์จากฝ่ายออกจาก GATT ก่อนในปี พ.ศ. 2504 และต่อมาก็ขยายขอบเขตสินค้าจนครบ โดยประเทศต่าง ๆ สามารถทำข้อตกลงเรียกว่า ข้อตกลง Multifibre Arrangement ได้ในปี 2517 ซึ่งภายใต้ข้อตกลงนี้ ประเทศผู้นำเข้ามีสิทธิที่จะตั้งโควตานำเข้าเป็นรายประเทศผู้ส่งออกได้ และจะปิดตลาดได้เมื่อเห็นว่าสินค้านำเข้าดังกล่าวจะทำความเสียหายให้สินค้าที่ผลิตภายใน

ข้อที่ 8 ในการเจรจารอบโตเกียวระหว่าง 2516 – 2522 ได้มีการทำความตกลงย่อย 6 ฉบับ (เรียกว่าเป็น Tokyo Round codes) เพื่อให้การปฏิบัติตามพันธกรณีความตกลง GATT ในส่วนที่ถือว่าเป็นมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรมีความชัดเจนและความตกลงเกี่ยวกับสินค้าที่เรียกว่า Sectoral agreements อีก 3 ความตกลง ทั้งนี้ไม่มีการบังคับผูกพันให้ประเทศภาคีต้อง

ลงนามเป็นคู่สัญญา

ข้อที่ 9 Tokyo Round codes:

- Agreement on Technical Barriers to Trade
- Agreement on Government Procurement
- Agreement on Interpretation and Application of Articles VI, XVI and XXII หรือ Subsidies Code
- Agreement on Implementation of Article VII หรือ Customs Valuation Code
- Agreement on Import Licensing Procedures
- Agreement on Implementation of Article VI หรือ Anti-Dumping Code
- Sectoral agreement
- Arrangement Regarding Bovine Meat
- International Dairy Arrangement
- Agreement on Trade in Civil Aircraft

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่ามีแนวโน้มว่าการที่จะทำความตกลงเฉพาะเจาะจงมากขึ้น เพราะ บทบัญญัติในความตกลง GATT ครอบคลุมอย่างกว้างขวางจึงมีการตีความเพื่อการปฏิบัติให้ได้ หลากหลายรูปแบบ จึงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปแบบที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศมากที่สุด ซึ่งผลลัพธ์ นั้นก็คือการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม และแนวทางนี้ก็คือแนวทางที่การเจรจาอูรุกวัยซึ่งเริ่มต้น จากรอบโตเกียวในอีก 7 ปีต่อมายึดถือปฏิบัติ⁷

จาก GATT สู่องค์การการค้าโลก WTO นั้นเป็นองค์การระหว่างประเทศแห่งเดียวที่ จัดการกฎระเบียบด้านการค้าระหว่างประเทศให้เป็นไปตามข้อตกลงของประเทศคู่ค้าต่าง ๆ ซึ่ง เป็นกฎพื้นฐานทางด้านกฎหมายต่อการค้าระหว่างประเทศและเป็นสัญญาที่มีข้อกำหนดสำหรับ รัฐบาลประเทศสมาชิกที่จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดไว้ และ ถึงแม้ว่ากฎเกณฑ์เหล่านี้ถูกลงนามโดยรัฐบาลก็ตาม แต่วัตถุประสงค์ของกฎเกณฑ์ก็คือการเอื้อ ผลประโยชน์ที่จะช่วยให้ผู้ผลิต ส่งออก ตลอดจนผู้นำเข้าดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่นด้วยดี และถึงแม้ว่าความตกลงต่าง ๆ ของ GATT ทั้งหมดรวมถึงความตกลงใหม่ที่เพิ่มขึ้นจนได้เกิด เป็นความตกลงองค์การการค้าโลกก็ตาม หรือเรียกได้ว่า WTO มาแทนที่ GATT

⁷ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, กฎเกณฑ์การค้าภายใต้องค์การการค้าโลก [Online], 2545. แหล่งที่มา <http://www.moc.go.th/thai/dbe/pr/wto.html#1>

แต่วัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ของ WTO ก็ยังคงเป็นไปวิถิต่างเดียวกันกับ GATT คือต้องการให้การแข่งขันทางการค้าเป็นไปอย่างเสรี ทุกประเทศจัดอยู่บนพื้นฐานเดียวกันและมีการแข่งขันที่เท่าเทียมกันอย่างเป็นธรรมโดยไม่มีข้อผูกมัดและข้อกีดกันทางการค้า และนอกจากนี้ ความตกลงของการจัดตั้งองค์การการค้าโลกไม่ใช่ความตกลงที่มีมาตั้งแต่เริ่มเปิดการประชุมรอบอุรุกวัยแต่เหตุผลหลักก็คือเมื่อมีความบกพร่องจากการดำเนินงานของ GATT เป็นผลทำให้ประเทศสมาชิกมีความต้องการที่จะจัดตั้งองค์การใหม่เพื่อที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของ GATT ซึ่งความบกพร่องของ GATT แบ่งออกเป็น 2 ประการดังนี้

ประการแรก GATT ไม่สามารถระงับข้อขัดแย้งระหว่างประเทศภาคีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อบกพร่องประการนี้ส่งผลให้ประเทศภาคีใช้มาตรการตอบโต้การอุดหนุนและมาตรการทางการค้าที่ไม่เหมาะสมต่อประเทศคู่ค้าที่อ่อนแอกว่าเพิ่มมากขึ้น และส่งผลให้ประเทศภาคีหันไปใช้การเจรจาการค้าระดับภูมิภาคแทนการเจรจาระดับพหุภาคี เช่นกลุ่ม MERCOSUR (Southern Common Market) และข้อตกลง NAFTA (North America Free Trade Areas) ก่อให้เกิดการแบ่งแยกทางการค้า

ประการที่สอง GATT ไม่สามารถเชื่อมโยงการเปิดเสรีการค้ากับการเปิดเสรีทางการเงินและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของระบบสังคมเศรษฐกิจโลก ทำให้ประเทศภาคีเห็นความสำคัญที่จะต้องมีการทำงานร่วมกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลกในการเชื่อมโยงการเปิดเสรีทางการค้ากับการเปิดเสรีการเงิน ถึงแม้ว่าการเจรจา GATT รอบอุรุกวัย ไม่ได้มีข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมและการค้าเป็นการเฉพาะ แต่การประชุม GATT ที่เมืองมาดริด ประเทศโมร็อกโก ปี พ.ศ. 2537 และได้มีการจัดตั้งองค์การการค้าโลกขึ้นนั้นประเทศที่เข้าร่วมได้ประกาศร่วมกันว่า "จะต้องไม่มี หรือไม่มีความจำเป็นในการใช้นโยบายใด ๆ ที่ขัดต่อระบบการค้าพหุภาคีที่มุ่งสู่การเปิดตลาด การไม่เลือกปฏิบัติ หรือขัดต่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (CTE) เพื่อสร้างหลักประกันว่าระบบการค้าระหว่างประเทศจะให้ความสำคัญเรื่องสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกันและประกันว่า กฎเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมจะไม่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ⁸

จุดมุ่งหมายขององค์การการค้าโลก WTO มี 3 ประการ คือ

⁸ อัจฉรีย์ ศุภวรรณกุล, ประวัติความเป็นมาจาก GATT สู่อินเตอร์เนชันแนล WTO [Online], 17 พฤศจิกายน 2549. แหล่งที่มา <http://gotoknow.org/blog/gatt-wto/60584>

ประการแรก การทำให้การค้าเป็นไปอย่างราบรื่นมากที่สุด จุดมุ่งหมายนี้หมายถึงการพยายามยกเลิกอุปสรรคทางการค้าต่าง ๆ ให้หมดไป ซึ่งในเวลาเดียวกันจะเป็นการทำให้แน่ใจว่าเอกชน บริษัทห้างร้าน และรัฐบาลตระหนักว่ามีกฎระเบียบในการค้าระหว่างประเทศอยู่ ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน ในเรื่องของนโยบาย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ กฎระเบียบต่าง ๆ จะทำให้การค้าระหว่างประเทศเป็นไปอย่างโปร่งใส

ประการที่สอง การให้องค์การการค้าโลกทำหน้าที่เปรียบเสมือนเวทีสำหรับการเจรจาทางการค้า และเป็นสถานที่ของการเจรจาโต้เถียงเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อตกลงทางการค้าดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

ประการที่สาม องค์การการค้าโลกยังทำหน้าที่ในการลดข้อขัดแย้งทางการค้าระหว่างประเทศที่เกิดจากการขัดกันของผลประโยชน์ ซึ่งองค์การการค้าโลกจะยึดหลักกฎหมายในการตัดสินความขัดแย้ง⁹

อย่างที่กล่าวมาทั้งหมด การจะมองถึงความแตกต่างระหว่าง GATT และ WTO นั้นคงไม่ใช่ประเด็นที่ยาก ในประเด็นแรกก็คือ GATT เป็นเพียงข้อตกลงระหว่างประเทศคือเป็นเอกสารสำหรับกำหนดแนวทางของการค้าระหว่างประเทศ ในขณะที่ WTO เป็นองค์การเป็นสถาบันที่สร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนความตกลงนี้ ดังนั้น GATT จึงเปรียบเหมือนเป็นเนื้อหาและ WTO เปรียบเหมือนเป็นรูปแบบและความมีตัวตนของเนื้อหานั้น ในประเด็นที่สองก็คือ WTO และข้อตกลงของการตั้ง WTO ถือเป็นสิ่งที่ถาวรโดยในฐานะของการเป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีรากฐานทางกฎหมายระหว่างประเทศเพราะ WTO ได้รับการให้สัตยาบันจากประเทศสมาชิกและการให้สัตยาบันนั้นถือเป็นการกำหนดวิธีการทำงานของ WTO ในขณะที่ GATT เป็นข้อตกลงชั่วคราว (Provisional) และทำงานโดยใช้รอบของการเจรจาเป็นหลัก ประเด็นที่สามก็คือ สมาชิกของ WTO ตามกฎหมายแล้วถือว่าเป็นสมาชิก (members) ในขณะที่สมาชิกของ GATT เป็นเพียงคู่สัญญา (contracting parties) ประเด็นที่สี่ก็คือ GATT จัดการเกี่ยวกับเรื่องของสินค้าเพียงอย่างเดียวในขณะที่ WTO ครอบคลุมเรื่องของการบริการ (GATS) และทรัพย์สินทางปัญญา (TRIPs) ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมจาก GATT เดิม และในประเด็นสุดท้ายก็คือการแก้ไขข้อขัดแย้งภายใต้ WTO นั้นทำได้ดีกว่า เร็วกว่าระบบ GATT เดิมที่ใช้อยู่ สรุปแล้ว WTO ที่เกิดขึ้นใหม่ไม่ได้เป็นเพียงสิ่งที่มาเพิ่มเติมจาก GATT เดิม แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงตัวตนของระบบจัดการการค้าระหว่างประเทศโดยที่มีความเป็นสถาบันเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่ง

⁹จระวัฒน์ ภูมิศรีแก้ว, *An introduction to the WTO* [Online], 2542.

GATT นั้นได้พ้นสภาพไปแล้ว และได้ถูกกลืนเข้าไปใน WTO แต่ผลพวงของการเจรจาตลอด 47 ปีในรูปของ GATT ย่อมจะเป็นตัวกำหนดแนวทางที่สำคัญต่อไปของกิจกรรมและประเด็นที่ WTO ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องในอนาคต¹⁰

จากการประชุมการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัยซึ่งนับว่าเป็นการเจรจาที่สำคัญที่สุดของ GATT ซึ่งได้มีความตกลงระหว่างประเทศแบบพหุภาคีเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ทรัพย์สินทางปัญญาแล้วก็ตาม แต่ประเทศส่วนใหญ่ที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาไม่ยอมเข้าร่วมเป็นภาคีในความตกลงดังกล่าวด้วย เนื่องจากประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้นกลัวความเสียเปรียบจากการเข้าเป็นภาคีในความตกลงดังกล่าว และเนื่องจากการคุ้มครองตามข้อตกลงแบบพหุภาคีนั้น อาจก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) หรือความไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งแต่ละประเทศอาจยึดถือเอาผลประโยชน์ของประเทศตนเองเป็นหลัก และเหตุผลอีกประการหนึ่งที่สำคัญอันเป็นที่มาของการกำเนิด TRIPs ก็คือ ประเทศที่พัฒนาแล้วได้รับผลกระทบจากสินค้าปลอมแปลง และลอกเลียนแบบเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ประเทศที่พัฒนาแล้วจึงนำหลักแห่งการค้าระหว่างประเทศ โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกใน GATT ต้องยอมรับผูกพันกับข้อตกลงอันเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา¹¹ ดังนั้น TRIPs จึงได้ถือกำเนิดขึ้นจากการเจรจาการค้าครั้งแรกในการเจรจาของ GATT โดยการเจรจาเกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญานั้นได้ถือได้ว่าเป็นประเด็นใหม่ในการเจรจาของประเทศที่พัฒนาแล้วที่นำโดยประเทศสหรัฐอเมริกาที่ต้องการให้มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศภายใต้การกำกับดูแลของ GATT แต่ในขณะเดียวกันประเทศที่กำลังพัฒนาที่นำโดยประเทศอินเดียและบราซิลกลับมีความคิดเห็นที่คัดค้านกับข้อเสนอของประเทศที่พัฒนาแล้วโดยเห็นว่าการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญานั้นสมควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกหรือ WIPO ที่มีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลอย่างเพียงพอแล้ว การโต้เถียงของประเทศสมาชิกดำเนินไปอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด จนในที่สุดเมื่อประเทศสมาชิกรุ่น ๆ ได้ยอมรับการตัดสินใจสุดท้ายของการรวบรวมผลการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัยหรือ Final Act ให้ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights) หรือที่เรียกกันว่าความตกลง TRIPs ภายใต้องค์การการค้าโลก (World Trade Organization) โดยทุกประเทศต้องปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว สำหรับประเทศไทยที่ได้เข้าเป็นภาคีขององค์การการค้าโลกโดยการให้สัตยาบันความตกลงจัดตั้งองค์การ ประเทศไทยย่อมต้องผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีตามความตกลงว่าด้วยสิทธิใน

¹⁰ เรื่องเดียวกัน.

¹¹ วิษณุ กันทะเขียว, ความแตกต่างระหว่าง TRIPs กับ FTA (TRIPs Plus) [Online], 2552.

ทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าหรือความตกลง TRIPs ซึ่งประเทศไทยต้องผูกพันในการอนุวัติการกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับความตกลงดังกล่าว¹²

2.2.2 วัตถุประสงค์ของความตกลง TRIPs

การเจรจาในกรอบอูรุกวัยที่มีหัวข้อสำคัญในเรื่องของความตกลง TRIPs นั้น นับเป็นการเจรจาที่สำคัญที่สุดครั้งหนึ่งสำหรับประเทศภาคีสมาชิกเพราะเป็นการเจรจาว่าด้วยประเด็นทรัพย์สินทางปัญญา เนื่องจากเกิดความขัดแย้งและความแตกต่างระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้วในเรื่องของความคุ้มครองแก่ทรัพย์สินทางปัญญา กล่าวอีกนัยหนึ่งคือความสำเร็จลุล่วงในการเจรจาจึงต้องอาศัยความเป็นธรรมและเป็นกลางโดยต้องเป็นที่ยอมรับที่สุดต่อเหล่าประเทศสมาชิกภาคี ทั้งนี้ความตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาที่เจรจากันขึ้นนั้นจะต้องไม่เอื้อผลประโยชน์ต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือไม่ทำให้ประเทศใดประเทศหนึ่งเสียเปรียบหรือได้เปรียบมากเกินไปเพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองที่แต่ละประเทศพึงได้รับและก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) หรือความไม่เท่าเทียมกัน¹³ โดยข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตลอดจนขอบเขตของการคุ้มครองจะต้องไม่ต่ำกว่าที่ผู้ทรงสิทธิ์แต่ละประเทศจะรับได้และไม่สร้างความเสียหายต่อผู้ทรงสิทธิ์และในขณะเดียวกันข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ต้องไม่กว้างเกินจนทำให้เป็นอุปสรรคหรือเป็นข้อจำกัดทางการค้า เป็นผลให้ทำให้เกิดการบิดเบือนการค้าของประเทศที่อยู่ภายใต้ความคุ้มครอง¹⁴

วัตถุประสงค์หลักของความตกลง TRIPs ว่าด้วยสิทธิทรัพย์สินทางปัญญานั้น ประเด็นหลักของความตกลงคือเพื่อที่จะมุ่งหวังให้ความสำคัญในแง่ของอุปสรรคที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศเพื่อที่ลดการบิดเบือนทางการค้าเพื่อส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจการค้าเสรีที่มีผลต่อการลงทุนการค้าระหว่างประเทศที่ตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานของ GATT ทั้งนี้จุดมุ่งหมายหลักของความตกลง TRIPs นั้นได้มุ่งเน้นไปถึงการให้มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในขณะที่การขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศได้พัฒนาอย่างรวดเร็วโดยทุกประเทศภาคีต้องสร้างความมั่นคงในด้านมาตรการและวิธีดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานเพื่อสนับสนุนให้มีการคุ้มครองที่ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพเพียงพอรองในเรื่องของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและในขณะเดียวกันมาตรการการดำเนินการในการบังคับใช้

¹²จรัสญา โสภา. (2547), ความตกลงเกี่ยวกับความลับทางการค้าภายใต้องค์การการค้าโลก. (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), 1-2

¹³วิษณุ กันทะเขี้ยว, ความแตกต่างระหว่าง TRIPs กับ FTA (TRIPs Plus) [Online], 2552.

¹⁴จักรกฤษณ์ ควรวจน์ และพรชัย ต่านวิวัฒน์, “การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ ภายใต้องค์การการค้าโลก” เอกสารชุดวิชากฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา หน่วยที่ 1-8, 132

สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาต้องไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคและข้อขัดแย้งต่อความชอบธรรมทางการค้าระหว่างประเทศชาติ¹⁵ โดยทุกประเทศภาคีสมาชิกจะต้องกำหนดมาตรการและวิธีการดำเนินการอย่างเหมาะสมและมีบทบัญญัติที่รัดกุมและคุ้มครองอย่างทั่วถึงเพื่อป้องกันการใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาโดยไม่ชอบธรรมของผู้ทรงสิทธิ์ นอกจากนี้ควรให้มีแนวทางปฏิบัติหรือวิธีการดำเนินการที่สามารถก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะและปัจเจกชน กล่าวคือการส่งเสริมให้มีการสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ระยะยาวของสังคมกับการให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ของปัจเจกชนผู้ทำการประดิษฐ์คิดค้นและสามารถสร้างหลักประกันในการให้ความคุ้มครองแก่การประดิษฐ์คิดค้นใหม่ ๆ โดยผู้ประดิษฐ์คิดค้นสามารถมั่นใจได้ว่า ถ้าตนได้คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ขึ้นมาแล้วด้วยการลงทุนลงแรง ก็จะได้รับผลตอบแทนคุ้มค่าและเหมาะสม เมื่อมีหลักประกันเช่นนี้แล้ว ก็จะทำให้เกิดแรงจูงใจให้มีการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น และส่งผลให้เกิดการพัฒนาและเกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่อไป และก่อให้เกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่สาธารณะ¹⁶ โดยผู้ที่ใช้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมระหว่างประเทศภาคีสมาชิกด้วยกัน จะต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่จะสามารถให้ประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุดสามารถผ่อนผันและยืดระยะเวลาในการออกข้อกำหนด กฎหมายและระเบียบข้อบังคับในประเทศของตน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มประเทศสมาชิกที่มีการพัฒนาน้อยที่สุดสามารถสร้างพื้นฐานความมั่นคงทางด้านเทคโนโลยีของตนได้ โดยข้อกำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบวินัยต่าง ๆ ของแต่ละประเทศภาคีสมาชิกที่ออกมาจะต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานของ GATT และต้องมีการนำความตกลงที่เป็นสัญญา ระหว่างประเทศในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญามาบังคับใช้ โดยจะต้องกำหนดหลักการและมาตรฐานเกี่ยวกับขอบเขตของการได้มา รวมถึงการใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้าอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ทุกประเทศภาคีจะต้องมีหลักในการจัดการที่เกี่ยวกับมาตรการการป้องกันที่จะก่อให้เกิดข้อพิพาทระหว่างประเทศรัฐภาคี โดยต้องคำนึงถึงกรอบของกฎหมายในเรื่องความแตกต่างของวิธีการดำเนินการของแต่ละประเทศด้วย¹⁷ นอกจากนี้วัตถุประสงค์หลักในความตกลงของ TRIPs ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีอีกวัตถุประสงค์ก็คือ

¹⁵TRIPs Agreement, Preamble para1

¹⁶กรมนยุโรป กระทรวงการต่างประเทศ, **ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property)** [Online], 2552. แหล่งที่มา <http://www.europetouch.in.th/detail.act.php?id=45a5n>

¹⁷Ibid, Preamble para. 2.

วัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองด้านโภชนาการและสาธารณสุขเพื่อส่งเสริมประโยชน์ด้านสาธารณสุข นั่นก็คือกรณีที่ประเทศสมาชิกสามารถที่จะออกกฎหมายและระเบียบข้อบังคับหรือสามารถแก้ไขข้อกฎหมายและข้อบังคับของตนเพื่อคุ้มครองประโยชน์ด้านสาธารณสุขและโภชนาการ เพื่อเป็นประโยชน์และสนับสนุนด้านสาธารณสุขที่เป็นผลต่อการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและเศรษฐกิจของประเทศตนได้¹⁸

2.2.3 หลักเกณฑ์พื้นฐานของความตกลง TRIPs

หลักการของความตกลง GATT คือหลักการที่เป็นพื้นฐานที่กฎหมายระหว่างประเทศใช้อย่างกว้างขวางโดยทั่วไป และได้ถูกนำมาบัญญัติใช้ให้เห็นผลได้ชัดเจนในเชิงรูปธรรมมากกว่าที่จะถูกจำกัดขอบเขตการใช้ของความตกลงระหว่างประเทศทางด้านสังคมและความมั่นคง ดังนั้นจึงได้มีการกล่าวถึงหลักการของความตกลง GATT อยู่เสมอ ๆ ทุกครั้งที่ทำการศึกษาถึงบทบัญญัติความตกลงตามพันธกรณี ซึ่งหลักการสำคัญมีดังต่อไปนี้

ข้อที่ 1 หลักการว่าด้วยการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favoured-Nation Treatment หรือ MFN) หมายความว่า การบังคับใช้มาตรการการค้าต่อหรือการให้สิทธิประโยชน์แก่การนำเข้า การส่งออก และการจ่ายโอนเงินที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสินค้า ที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศภาคีใด ๆ จะต้องไม่มากกว่า หรือ ไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติกับการนำเข้า การส่งออก และการจ่ายโอนเงินซึ่งสินค้าจากประเทศอื่น พันธกรณีและสิทธิประโยชน์ที่อยู่บนพื้นฐานของหลักการนี้เกี่ยวข้องกับมาตรการการค้าที่เขตแดน เมื่อมีการนำเข้าหรือการส่งออกที่เห็นได้ชัดคือการเก็บภาษีศุลกากร หากเก็บในอัตราใดก็ต้องเหมือนกันหมดสำหรับสินค้าที่คล้ายคลึงกันจากทุกประเทศภาคี

ข้อที่ 2 หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment) ซึ่งหมายความว่าหากประเทศภาคีใดให้การปฏิบัติแก่สินค้า การค้า และการบริการ ที่กำเนิดจากภายในประเทศภาคีนั้น ประเทศภาคีดังกล่าวก็ต้องให้การปฏิบัติที่ทัดเทียมกันแก่สินค้า การค้า และการบริการที่คล้ายคลึงกันที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศภาคีอื่นด้วย หลักการนี้เป็นพื้นฐานสำหรับพันธกรณีและสิทธิประโยชน์ภายในประเทศคือหลังจากผ่านเขตแดนมาแล้ว การปฏิบัติเยี่ยงคนชาตินั้นมีพื้นฐานมาจากหลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) กล่าวคือเมื่อประเทศภาคีสมาชิกใดให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาต่อคนชาติอย่างไรก็ต้องปฏิบัติต่อคนชาติของประเทศ

¹⁸ Ibid, Art. 63 (4).

ภาคีสมาชิกอื่นเช่นเดียวกัน หากไม่มีการกำหนดหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติก็จะทำให้ประเทศหนึ่งประเทศใดสามารถออกมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ ไปในทางกีดกันการให้ความคุ้มครองคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศภาคีสมาชิกอื่น หรือมีการให้สิทธิพิเศษเพื่อสนับสนุนทรัพย์สินทางปัญญาของคนชาติของตน การกระทำดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมได้ จึงเห็นได้ว่าหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาตินั้นเป็นการควบคุมให้ประเทศภาคีสมาชิกต่าง ๆ ให้ความคุ้มครองงานทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศภาคีสมาชิกอื่นด้วยความเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน

ข้อที่ 3 หลักการความโปร่งใส (Transparency) หมายความว่า ในการกำหนดการบังคับใช้หรือการให้สิทธิประโยชน์ทางการค้าโดยภาคีใด ๆ ต้องมีความชัดเจน เปิดเผย เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้การค้าเป็นสิ่งที่ทำนายได้ล่วงหน้าและระบบการค้ามีเสถียรภาพ¹⁹

---

¹⁹ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, กฎเกณฑ์การค้าภายใต้องค์การการค้าโลก [Online], 2545.

บทที่ 3

หลักเกณฑ์การป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้า ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในต่างประเทศ

บทนี้ได้ศึกษาถึงหลักเกณฑ์มาตรการการป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของต่างประเทศในบทบาทหน้าที่ภายใต้ความตกลง TRIPs เหตุที่จำเป็นต้องศึกษาในหัวข้อนี้เพราะว่าประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นประเทศภาคีสมาชิก ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องอนุวัติกฎหมายให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกันกับ TRIPs และเพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย จึงได้มีการศึกษาบทบาทหน้าที่กฎหมายแม่แบบขององค์การศุลกากรโลกและศึกษาบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรของประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากองค์การศุลกากรโลกและประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการผลักดันให้เกิดข้อตกลง TRIPs อีกทั้งยังมีมาตรฐานที่มีความสอดคล้องแล้ว จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษา

3.1 บทบาทหน้าที่ภายใต้ความตกลง TRIPs

ความตกลง TRIPs เกิดจากการประชุมเจรจาทางการค้าครั้งสุดท้ายในรอบอุรุกวัยของประเทศภาคีสมาชิก ซึ่งเป็นการเจรจาประเด็นของข้อตกลงว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา โดยเกิดจากแรงผลักดันจากเหล่าประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศในแถบสหภาพยุโรปอย่างสหราชอาณาจักร โดยนำหลักการพื้นฐานของ GATT และหลักการสำคัญใน Paris Convention (1967) และ Berne Convention (1971) มาบัญญัติไว้ใน TRIPs หลายประการ¹ ตามที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้อย่างละเอียดใน บทที่ 2.2 เรื่องความตกลงว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาเกี่ยวกับการค้าโลก

TRIPs ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในภาค 3 ส่วนที่ 4 (Enforcement of Intellectual Property Rights) ว่าด้วยมาตรการกักสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกไว้ในข้อ 51-60² ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้เป็นหลักสำคัญที่บ่งบอกให้ทราบถึงบทบาท

¹จักรกฤษณ์ ควรพจน์, กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วย ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2541), 36.

²คำแปล TRIPs โดย กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

และหน้าที่หลักของกรมศุลกากรในการดำเนินการจัดการการป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งประเทศภาคีสมาชิกต้องมีวิธีการกักสินค้า ณ จุดนำเข้าและส่งออกของแต่ละประเทศโดยมี TRIPs เป็นมาตรฐานขั้นต่ำ ซึ่งหมายความว่า รัฐภาคีใดจะให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในระดับที่ต่ำกว่าบทบัญญัติในความตกลง TRIPs ไม่ได้ แต่อาจคุ้มครองในระดับที่สูงกว่าได้ ภายใต้เงื่อนไขว่า การคุ้มครองในระดับที่สูงกว่านั้น จะต้องไม่ขัดแย้งกับหลักการและบทบัญญัติของความตกลง TRIPs

ตามที่ข้อกำหนดของความตกลง TRIPs ข้อ 51-60 ดังที่ได้กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่า TRIPs ได้มีข้อตกลงเงื่อนไขต่าง ๆ ที่จะจำกัดขอบเขตของมาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออก หรือเรียกว่า จุดผ่านแดน ด้วยวิธีการศุลกากรโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร ซึ่งกำหนดให้เหล่าบรรดาประเทศภาคีสมาชิกออกกฎหมายและบทบัญญัติให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกันภายใต้พันธกรณีความตกลง TRIPs โดยจะต้องอนุวัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในเงื่อนไขที่ว่าประเทศภาคีสมาชิกที่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วนั้นจะต้องปฏิบัติตามดำเนินการให้เป็นไปตามพันธกรณีโดยจะต้องเสร็จสิ้นภายในกรอบเวลา 1 ปี และในขณะเดียวกันประเทศภาคีสมาชิกที่กำลังพัฒนานั้นจะต้องปฏิบัติ

ข้อ 51 การระงับการปล่อยสินค้าโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทางศุลกากร

บรรดาสมาชิกจะต้องใช้กระบวนการเพื่อให้ผู้ทรงสิทธิซึ่งมีเหตุรับฟังได้ที่จะสงสัยว่าอาจมีการนำเข้าสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือมีการละเมิดลิขสิทธิ์ สามารถยื่นคำขอเป็นลายลักษณ์อักษรต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทางฝ่ายบริหารหรือทางศาลเพื่อให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรระงับการปล่อยสินค้าดังกล่าวมิให้หมุนเวียนโดยอิสระ บรรดาสมาชิกอาจจะให้มีการขอตกลงได้ในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดอื่น ๆ ในสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา โดยมีเงื่อนไขว่าข้อกำหนดในส่วนนี้มีการปฏิบัติตาม บรรดาสมาชิกอาจกำหนดให้มีกระบวนการอย่างเดียวกันเกี่ยวกับการระงับการปล่อยสินค้าที่ละเมิดที่มีจุดหมายเพื่อการส่งออกจากดินแดนของตน โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร

ข้อ 52 คำขอ

ผู้ทรงสิทธิใดที่เริ่มกระบวนการภายใต้ข้อ 51 จะต้องจัดหาพยานหลักฐานที่เพียงพอ เพื่อแสดงให้เห็นที่พอใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจว่า ตามกฎหมายของประเทศผู้นำเข้าตามพยานหลักฐานในเบื้องต้น มีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของผู้ทรงสิทธิและผู้ทรงสิทธิจะต้องให้คำบรรยายลักษณะสินค้าที่มีรายละเอียดเพียงพอที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรสามารถจำแนกสินค้าดังกล่าวได้โดยง่าย เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะแจ้งแก่ผู้ขอภายในกำหนดเวลาอันควรว่าตนยอมรับคำขอตกลงแล้วหรือไม่ และระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะดำเนินการ ในกรณีที่ได้กำหนดไว้โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดังกล่าว

ข้อ 53 หลักทรัพย์สินหรือหลักประกันที่เท่าเทียมกัน

1. เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะมีอำนาจที่จะกำหนดให้ผู้ขอวางหลักทรัพย์สินหรือหลักประกันที่เท่าเทียมกันที่เพียงพอที่จะคุ้มครองจำเลยและเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ และที่จะป้องกันมิให้มีการใช้โดยมิชอบ การวางหลักทรัพย์สินหรือหลักประกันที่เท่าเทียมกันเช่นว่านั้น จะไม่เป็นการขัดขวางต่อการขอใช้กระบวนการเหล่านี้

ดำเนินการให้เป็นไปตามพันธกรณีโดยจะต้องเสร็จสิ้นภายในกรอบเวลา 5 ปี ซึ่งประเทศไทยเองก็จัดเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและเป็นประเทศภาคีสมาชิกหนึ่งในบรรดาประเทศภาคีสมาชิกภายใต้ความตกลงของ TRIPs ที่จะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงตามพันธกรณีที่จะต้องอนุวัติกฎหมายให้สอดคล้องกับเงื่อนไขภายใต้ข้อกำหนดของ TRIPs ภายในกรอบระยะเวลา 5 ปี เช่นเดียวกับประเทศภาคีสมาชิกอื่นที่จัดอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา³ ซึ่งเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรไทยในปัจจุบันก็ยังไม่สามารถจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองเพื่อให้สอดคล้องตามมาตรการดังกล่าวเท่าที่ควรจะเป็นได้

อย่างไรไม่มีเหตุผล

2. หากตามคำขอภายใต้ส่วนนี้ เจ้าหน้าที่ศุลกากรได้ระงับการปล่อย มิให้มีการหมุนเวียนโดยอิสระซึ่งสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบอุตสาหกรรม สิทธิบัตร การออกแบบบรรจุรวม หรือข้อสนเทศที่ไม่เปิดเผย โดยอาศัยคำวินิจฉัยอื่นใดซึ่งไม่ใช่คำวินิจฉัยของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทางศาลหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอิสระอื่น และกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ในข้อ 55 ได้สิ้นสุดลง โดยไม่อนุญาตให้มีการผ่อนผันเป็นการชั่วคราวจากเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจโดยชอบ ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขว่าเมื่อได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดอื่นทั้งปวงในการนำเข้าแล้ว เจ้าของผู้นำเข้าหรือผู้รับสินค้านี้จะมีสิทธิที่จะขอให้ปล่อยสินค้านี้โดยวางหลักทรัพย์ในจำนวนที่เพียงพอที่จะคุ้มครองผู้ทรงสิทธิเกี่ยวกับการละเมิดใด ๆ การจ่ายค่าหลักทรัพย์เช่นว่านั้น จะไม่ลดทอนการเยียวยาความเสียหายอื่นใด ซึ่งผู้ทรงสิทธิสามารถใช้ได้ ทั้งนี้โดยเป็นที่เข้าใจว่า จะมีการคืนหลักทรัพย์ให้หากผู้ทรงสิทธิไม่ได้ใช้สิทธิดำเนินการภายในกำหนดเวลาอันควร

ข้อ 54 การแจ้งการระงับ

ผู้นำและผู้ขอจะได้รับแจ้งให้ทราบในทันทีเกี่ยวกับการระงับการปล่อยสินค้าตาม ข้อ 51

ข้อ 55 กำหนดระยะเวลาของการระงับ

ถ้าภายในระยะเวลาไม่เกิน 10 วันทำการหลังจากที่ผู้ขอได้รับการแจ้งการระงับ เจ้าหน้าที่ศุลกากรยังไม่ได้รับแจ้งว่าผู้กรณีนอกเหนือจากผู้ถูกกล่าวหา ได้เริ่มกระบวนการพิจารณาความอันนำไปสู่การวินิจฉัยในมูลแห่งคดี หรือเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบอำนาจโดยชอบได้ใช้มาตรการชั่วคราวขยายเวลาการระงับการปล่อยสินค้านี้โดยมีเงื่อนไขว่า เมื่อได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดอื่นทั้งปวงในการนำเข้าหรือการส่งออกสินค้าแล้ว และในกรณีที่เหมาะสม ข้อจำกัดทางด้านเวลานี้อาจขยายต่อไปได้อีก 10 วันทำการ นอกจากนี้หากมีการเริ่มกระบวนการพิจารณาที่นำไปสู่การวินิจฉัยในมูลคดีแล้วและจำเลยร้องขอให้ดำเนินการพิจารณาทบทวน รวมทั้งให้สิทธิในการได้รับฟังความในการวินิจฉัยว่าจะแก้ไข เพิกถอน หรือยืนยันมาตรการเหล่านี้หรือไม่ ภายในกำหนดเวลาอันควร อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นในกรณีที่มีการดำเนินการระงับ หรือขยายเวลาการระงับการปล่อยสินค้าตามมาตรการทางศาลชั่วคราว ให้นำบทบัญญัติวรรค 6 ข้อ 50 มาใช้บังคับ

ข้อ 56 การชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้นำเข้าและเจ้าของสินค้า

เจ้าหน้าที่ผู้ที่มีอำนาจที่เกี่ยวข้องจะมีอำนาจที่จะสั่งให้ผู้ขอจ่ายค่าชดเชย ค่าเสียหายที่เหมาะสมแก่ผู้นำเข้า ผู้รับ และเจ้าของสินค้าสำหรับความเสียหายใดที่เกิดขึ้นจากการกักสินค้า โดยไม่ถูกต้อง หรือจากการกักสินค้าที่ได้รับการปล่อยตามข้อ 55

ข้อ 57 สิทธิในการตรวจสอบและข้อสนเทศ

เพื่อความเข้าใจในข้อกำหนด เงื่อนไข ของความตกลง TRIPs มากยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงขอกล่าวถึงวิธีการดำเนินการภายใต้ความตกลง TRIPs ออกเป็นหมวดหมู่ย่อย ๆ โดยจะกล่าวถึงบทบาทหน้าที่และการดำเนินการหลักของกิจกรรมศุลกากรรวมถึงอำนาจของผู้ทรงสิทธิและเจ้าหน้าที่ศุลกากร ดังนี้

3.1.1 วิธีการกักสินค้า

ก. การกักสินค้าโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ (Competent authorities) สามารถระทำการกักสินค้าที่มีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาได้เองโดยไม่ต้องอาศัยคำร้องขอจากผู้ทรง

โดยไม่เป็นที่เสื่อมเสียต่อการคุ้มครองข้อสนเทศลับ บรรดาสมาชิกจะให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการให้โอกาสที่เพียงพอแก่ผู้ทรงสิทธิในการจัดการตรวจสอบสินค้าใดๆ ที่ถูกกักโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร เพื่อพิสูจน์การอ้างสิทธิของตน เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะมีอำนาจเช่นเดียวกันที่จะให้โอกาสที่เท่าเทียมกันแก่ผู้นำเข้าในการตรวจสอบสินค้าเหล่านี้ ในกรณีที่มีการวินิจฉัยชี้ขาดที่เป็นคุณในมูลแห่งคดี บรรดาสมาชิกอาจให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจแจ้งให้ผู้ทรงสิทธิทราบถึง ชื่อและที่อยู่ของผู้ส่งสินค้า ผู้นำเข้าและผู้รับสินค้า รวมทั้งปริมาณของสินค้านั้น

ข้อ 58 การดำเนินการโดยอำนาจหน้าที่

ในกรณีที่บรรดาสมาชิกกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการโดยการริเริ่มของตนเองและให้ระงับการปล่อยสินค้าหากตนมีข้อสันนิษฐานว่าสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญากำลังถูกละเมิด

(เอ) ในเวลาใดก็ได้ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอาจขอให้ผู้ทรงสิทธิมอบข้อสนเทศใดๆ ที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการใช้อำนาจเหล่านี้

(บี) ผู้นำเข้าและผู้ทรงสิทธิจะได้รับแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับการระงับการปล่อยสินค้าโดยทันที ในกรณีที่ผู้นำเข้าได้ยื่นอุทธรณ์การระงับการปล่อยต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ การระงับดังกล่าวจะอยู่ภายใต้บังคับข้อกำหนดที่วางไว้ในข้อ 55 โดยอนุโลม

(ซี) บรรดาสมาชิกจะยกเว้นเฉพาะหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐจากความรับผิดชอบต่อการเยียวยาความเสียหายที่เหมาะสมในกรณีที่มีการดำเนินการหรือเจตนาในการดำเนินการเป็นไปโดยสุจริต

ข้อ 59 การเยียวยาความเสียหาย

โดยไม่เป็นที่เสื่อมเสียต่อสิทธิอื่นซึ่งผู้ทรงสิทธิสามารถใช้ได้ และภายใต้บังคับสิทธิของจำเลยที่จะให้มีการทบทวนการพิจารณาต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทางศาล เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะมีอำนาจที่จะสั่งทำลายหรือจำหน่ายทิ้งซึ่งสินค้าที่ละเมิดตามหลักการที่กำหนดไว้ในข้อ 46 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าปลอม เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะไม่อนุญาตให้มีการส่งออกสินค้าที่ละเมิดไปต่างประเทศอีกครั้งหนึ่งในสภาพเดิมหรือนำสินค้าดังกล่าวผ่านพิธีการศุลกากรที่ต่างจากเดิม เว้นแต่ในสถานการณ์พิเศษเฉพาะ

ข้อ 60 การนำเข้าที่ปริมาณเล็กน้อย

บรรดาสมาชิกอาจยกเว้นการใช้บทบัญญัติต่างๆ ข้างต้นในกรณีสินค้านั้นมีปริมาณน้อยและไม่มีลักษณะในเชิงพาณิชย์ โดยบรรจุในสัมภาระส่วนตัวเดินทางหรือส่งในปริมาณเพียงเล็กน้อย

³ ชมภู ใจเงินสุทธิ, มาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดผ่านแดน (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), 71.

สิทธิ หากแต่ในกรณีที่มีการปรากฏของพยานชั้นต้นว่ามีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเกิดขึ้น กรณีนี้เจ้าหน้าที่อาจจะขอให้ผู้ทรงสิทธิให้ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อดำเนินการตามกฎหมายซึ่งประเทศภาคีสมาชิกสามารถที่จะบัญญัติข้อยกเว้นในความผิดในการกระทำที่สุจริตของเจ้าหน้าที่นั้นได้ โดยการกักสินค้าโดยให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจนี้อยู่ภายใต้ข้อกำหนดของ TRIPs ข้อ 58

ข. เจ้าของสิทธิสามารถยื่นคำร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ (competent authorities) โดยจะเป็นหน่วยงานหรือองค์กรฝ่ายบริหารหรืออาจจะศาลเพื่อสั่งให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรกักสินค้านำเข้าที่ต้องสงสัยเข้าข่ายว่าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกไว้ก่อน ซึ่งตามข้อกำหนดของ TRIPs ข้อ 52 กำหนดภาระให้เจ้าของสิทธิที่ร้องขอกักสินค้าต้องเสนอพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือว่ามีการละเมิดสิทธิของตนและต้องมีรายละเอียดเพียงพอที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรสามารถจำแนกสินค้าดังกล่าวได้โดยง่าย และหากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเห็นควรกักสินค้าจะต้องแจ้งผลการรับคำร้องขอกักสินค้าให้ผู้ขอกักทราบและแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ศุลกากรให้ทำการกักสินค้าต่อไป⁴

3.1.2 มาตรการป้องกัน (Safeguard)

โดย TRIPs กำหนดวิธีการป้องกันการขอกักสินค้าโดยมีขอบไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

ก. การกำหนดเรื่องหลักทรัพย์สินหรือหลักประกันความเสียหาย โดยการวางหลักทรัพย์สินหรือหลักประกันที่เท่าเทียมกัน สามารถแบ่งได้ 2 กรณี ดังนี้⁵

1. กรณีการขอให้ระงับการปล่อยสินค้า ผู้ที่เป็นเจ้าของสิทธิจะต้องเป็นผู้ยื่นขอให้ระงับการปล่อยสินค้า และต้องมีการวางหลักทรัพย์สินหรือหลักประกันที่เท่าเทียมกันเพื่อคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและจำเลย

2. กรณีที่เป็นการขอให้ปล่อยสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบอุตสาหกรรม สิทธิบัตรและการออกแบบบวจรรวมและข้อสนเทศที่ไม่เปิดเผย กำหนดให้ผู้ที่ยื่นคำขอปล่อยสินค้า คือ เจ้าของสินค้า ผู้นำเข้า หรือผู้รับสินค้า และต้องวางหลักทรัพย์สินเพื่อเป็น

⁴ ลักษณะ จักรการภิรักษ์, ปัญหาการบังคับใช้มาตรการกักสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าส่งออกของประเทศไทย : มาตรการทางศุลกากร (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546), 11.

⁵ ขวัญเรือน เพบขุนทด, ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้ากับประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545), 98.

ประกันเป็นจำนวนที่เพียงพอเพื่อคุ้มครองเจ้าของสิทธิเกี่ยวกับการละเมิดใด ๆ ในทรัพย์สินทางปัญญา อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์ในการยื่นคำขอให้ปล่อยสินค้าต้องเป็นไปตามเงื่อนไข ดังนี้

2.1 เจ้าของสิทธิได้มีการขอให้ระงับการปล่อยสินค้า

2.2 มีการสั่งให้ระงับการปล่อยสินค้า โดยอาศัยคำวินิจฉัยอื่น ซึ่งมีใช้คำวินิจฉัยของศาลหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอิสระอื่น

2.3 กำหนดเวลาของการระงับปล่อยสินค้าที่ได้สิ้นสุดลงโดยไม่อนุญาตให้มีการผ่อนปรนเป็นการชั่วคราวจากเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบอำนาจโดยชอบ

2.4 ได้ทำการปฏิบัติตามข้อกำหนดอื่น ๆ ทั้งปวงในการนำเข้า

แล้ว

ข. การแจ้งให้ผู้นำเข้าและผู้ขอกักสินค้าทราบถึงการกักสินค้าดังกล่าวโดยไม่ล่าช้า⁶

ค. ในกรณีที่เจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาไม่อาจนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาในศาลแห่งคดีภายในกำหนด 10 วันทำการนับแต่วันกักสินค้า เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะต้องปล่อยสินค้าคืนแก่ผู้นำเข้า⁷

3.1.3 ระยะเวลาที่ให้อำนาจระงับการปล่อย

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าจุดนำเข้าและส่งออก เป็นจุดที่มีความสำคัญต่อการเคลื่อนย้ายสินค้าระหว่างประเทศ จึงมีความจำเป็นที่ต้องกำหนดช่วงระยะเวลาให้เหมาะสมในการให้อำนาจหน้าที่แก่ผู้มีอำนาจทางศุลกากรกระทำการระงับการปล่อยสินค้าเพื่อไม่ให้จุดนำเข้าและส่งออกเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายสินค้าระหว่างประเทศ จากข้อกำหนดของ TRIPs ข้อ 55 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกักสินค้าไว้ตรวจสอบได้ไม่เกิน 10 วันทำการนับแต่วันที่ผู้ขอได้รับแจ้งการกักสินค้า แต่ข้อจำกัดด้านเวลาอาจขยายได้อีก 10 วันทำการ หากเจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่ได้รับแจ้งว่ามี การนำไปสู่การพิจารณาในมูลเหตุแห่งคดีโดยคู่กรณีฝ่ายอื่นที่มีใช้ฝ่ายผู้ถูกกักสินค้า เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะต้องปล่อยสินค้าไป ในกรณีของสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบอุตสาหกรรม สิทธิบัตร การออกแบบวงจรรวม หรือข้อสนเทศที่ไม่เปิดเผยโดยอาศัยคำวินิจฉัยขององค์กรอื่นใดนอกเหนือจากศาลหรือองค์กรที่มีอำนาจอิสระอื่น และเมื่อพ้นช่วงเวลากักสินค้า ฝ่ายผู้นำเข้ามีสิทธิขอให้ปล่อยสินค้าที่กักได้ โดยต้องเป็นฝ่ายวางหลักทรัพย์สินหรือหลักประกันความเสียหายต่อเจ้าของสิทธิเว้นแต่เจ้าของสิทธิไม่สามารถดำเนิน

⁶ TRIPs Agreement, Supra note 13, Art. 54

⁷ Ibid. Art. 53(2)

การพิสูจน์การละเมิดสิทธิภายในกำหนด จะต้องคืนหลักทรัพย์ให้แก่เจ้าของสินค้า⁸

3.1.4 การตรวจสอบข้อมูลและข้อสนเทศ

ในขั้นตอนการดำเนินการใด ๆ ก็ตาม หากคู่กรณีได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกัน กระบวนการดังกล่าวจัดได้ว่าเป็นกระบวนการที่มีความโปร่งใสและยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับได้ ซึ่งการตรวจสอบข้อมูลและข้อสนเทศนี้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร้องขอปกป้องสินค้าและผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกสามารถเข้าร่วมตรวจสอบสินค้าที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรกักไว้ ตลอดจนเปิดโอกาสให้คู่กรณีได้มีโอกาสในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยเสมอภาคในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวินิจฉัย โดยกำหนดให้

ก. ผู้นำเข้า ผู้รับสินค้า ตลอดจนผู้ทรงสิทธิที่ขอรับสิทธิในการระงับการปล่อยสินค้าต้องได้รับแจ้งทันทีเมื่อมีการระงับการปล่อยสินค้าของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทางศุลกากร⁹

ข. เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ต้องมีอำนาจในการให้โอกาสที่เพียงพอแก่ผู้ทรงสิทธิในการจัดการตรวจสอบสินค้าใด ๆ ที่ถูกหักโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร เพื่อพิสูจน์การอ้างสิทธิของตน และเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะต้องมีอำนาจเช่นเดียวกันที่จะให้โอกาสที่เท่าเทียมกันแก่ผู้นำเข้าในการตรวจสอบสินค้าเหล่านี้ด้วย¹⁰

3.1.5 การดำเนินการภายหลังการยึด

ในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าที่ละเมิดในทรัพย์สินทางปัญญา ข้อกำหนดของ TRIPs กำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกให้อำนาจเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจมีอำนาจที่จะสั่งทำลายหรือจำหน่ายทิ้งได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้ผู้ทรงสิทธิเสียสิทธิอื่นใดด้วย ทั้งนี้ต้องให้จำเลยมีโอกาสที่จะร้องขอให้มีการพิจารณาทบทวนคำสั่งของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต่อองค์กรศาลหรือองค์กรที่มีอำนาจอิสระ ส่วนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าปลอมจะต้องไม่อนุญาตให้มีการส่งกลับออกไปต่างประเทศอีกครั้งในสภาพเดิมหรือเปลี่ยนพิธีการศุลกากรที่ต่างจากเดิม¹¹

3.1.6 ข้อยกเว้นในการนำเข้าในปริมาณที่เล็กน้อย

ตามข้อกำหนด TRIPs ข้อ 60 ได้กำหนดข้อยกเว้นไม่บังคับมาตรการดังกล่าวในกรณีนี้

⁸ Ibid., Article 53

⁹ Ibid., Article 54

¹⁰ Ibid., Article 57

¹¹ Ibid., Article 59

ผู้โดยสารนำของติดตัวที่มีปริมาณเล็กน้อย และไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า หรือเป็นการส่งสินค้าเข้ามาในปริมาณเล็กน้อย

3.2 ศึกษาบทบาทหน้าที่กฎหมายแม่แบบขององค์การศุลกากรโลก

องค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization: WCO) เป็นชื่อเรียกอย่างไม่เป็นทางการที่ถูกกำหนดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2537 โดยเกิดจากการรวมกลุ่มของประเทศประชาคมเศรษฐกิจยุโรป 13 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรีย เบลเยียม เดนมาร์ก ฝรั่งเศส กรีซ ไอร์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส ตุรกี และสหราชอาณาจักรจัดตั้งเป็นคณะกรรมการศุลกากร (The Customs Committee)¹² ในปี พ.ศ. 2491 เพื่อใช้แสดงสถานะและระดับขององค์การในฐานะเทียบเท่าองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับ เช่น องค์การการค้าโลก ต่อมาได้มีการลงนามในอนุสัญญาจัดตั้งคณะมนตรีความร่วมมือทางศุลกากร และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2495 โดยมีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า “คณะมนตรีความร่วมมือทางศุลกากร (Customs Cooperation Council: CCC)” ทำหน้าที่ในการเสริมสร้างและสนับสนุนการดำเนินงานและการบริหารงานของศุลกากรประเทศต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ¹³ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกรวม 176 ประเทศ โดยประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การศุลกากรโลก เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515¹⁴

หน้าที่หลักขององค์การศุลกากรโลก คือ พัฒนาและบริหารเครื่องมือเพื่อปรับปรุงพิธีการและระบบงานศุลกากรของประเทศสมาชิกให้ทันสมัยและสอดคล้องกัน รวมทั้งส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างศุลกากรประเทศต่าง ๆ และระหว่างศุลกากรกับภาคเอกชน และจัดให้มีการฝึกอบรมสำหรับภาคเอกชน¹⁵

การมอบอำนาจให้พนักงานศุลกากรคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาขององค์การศุลกากรโลก เจ้าหน้าที่ของฝ่ายภาครัฐเป็นผู้รับผิดชอบดูแลในเรื่องการนำเข้าและส่งออกของสินค้า ซึ่งปกติประเทศต่าง ๆ จะมอบหมายให้พนักงานศุลกากรเป็นผู้รับผิดชอบ ดังนั้นการคุ้มครอง

¹² กรมศุลกากร ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, (2540),1.(อัดสำเนา)

¹³ กรมศุลกากร, กรอบความสัมพันธ์ของกรมศุลกากรกับองค์การ [Online], 2 กันยายน 2546. แหล่งที่มา <http://www.customs.go.th/OpenFile.jsp?docId=K00014>

¹⁴ กลุ่มการประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง, องค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization: WCO) [Online], 1 กรกฎาคม 2553. แหล่งที่มา <http://www.ryt9.com/s/prg/932187>

¹⁵ เรื่องเดียวกัน.

ทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดดังกล่าว จึงเป็นหน้าที่ของพนักงานศุลกากรเป็นผู้รับผิดชอบ โดยจุดนำเข้าและส่งออกถือว่าเป็นจุดแรกของการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันการค้าระหว่างประเทศได้พัฒนาไปสู่ระบบสากลมากขึ้น ส่งผลให้กระบวนการทางศุลกากรของแต่ละประเทศต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรและระบบงานเพื่อให้การทำงานขั้นตอนต่าง ๆ ของศุลกากรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถรับมือได้กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อทำให้ระบบศุลกากรของแต่ละประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีระเบียบและเป็นมาตรฐานในการที่จะพัฒนาและบริหารการศึกษาและปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและทำการนำเสนอถึงแนวทางวิธีปฏิบัติเพื่อความสอดคล้องและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของระบบศุลกากรในการเตรียมการจัดทำอนุสัญญาระหว่างประเทศและการให้คำแนะนำในการตีความและการใช้ออนุสัญญา รวมไปถึงให้คำแนะนำด้านศุลกากรแก่รัฐบาลประเทศต่าง ๆ และให้ความร่วมมือกับองค์การภาคีรัฐระหว่างประเทศ¹⁶ ทำให้ประเทศไทยมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามกรอบวิธีขององค์การศุลกากรโลก เพราะฉะนั้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออก จำเป็นต้องทำการศึกษาถึงวิธีการปฏิบัติที่อยู่ภายใต้กรอบขององค์การศุลกากรโลกด้วย

หลักการพื้นฐานขององค์การศุลกากรโลก (WCO)

1. ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องยอมรับถึงบทบาทของศุลกากรสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา แต่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นบทบาทหน้าที่ของศุลกากรต้องถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจน โดยกระบวนการดำเนินงานของศุลกากรนั้นจะต้องไม่เป็นการขัดขวางการลื่นไหลของสินค้า ซึ่งอาจจะส่งผลทำให้เกิดการกีดกันทางการค้าได้
2. ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องตระหนักถึงการละเมิดใด ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา โดยการนำเข้าและส่งออกหรือการปลอมแปลงเครื่องหมายการค้า ซึ่งการกระทำเหล่านี้ควรจะได้รับโทษที่เท่าเทียมกันกับการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้น
3. ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องตระหนักถึงว่าเจ้าของเครื่องหมายการค้า และลิขสิทธิ์เป็นผู้ได้รับการตอบสนองเป็นบุคคลแรกสำหรับการใช้มาตรการ ณ จุดนำเข้าและส่งออก ดังนั้นจึงต้องแจ้งให้ศุลกากรทราบว่าผู้ใดเป็นผู้มีสิทธิและเป็นผู้ได้รับการคุ้มครอง
4. ผลการแทรกแซงและขอบเขตของศุลกากร จะต้องคำนึงถึงเจ้าหน้าที่และบุคลากรของศุลกากร ดังนั้นการกำหนดรูปแบบการบัญชีกฎหมายเพื่อการคุ้มครองในเรื่องนี้จึงควรจัด

¹⁶ กรมศุลกากร, สำนักแผนกภาษี, “องค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization),” เอกสารแนะนำความเป็นมาขององค์การศุลกากรโลก, ธันวาคม 2541.

ภายในประเทศของภาคีสมาชิกให้เป็นขั้นตอนของทางเลือก โดยประเทศภาคีสมาชิกสามารถเลือกระดับให้เหมาะสมกับการบัญญัติกฎหมายของแต่ละประเทศของตน

กฎหมายแม่แบบขององค์การศุลกากรโลก (Model Provision for National Legislation to give the Customs Powers to Implement Fair and Effective Border Measures Consistent with the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights)

ในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร ณ จุดนำเข้าและส่งออกองค์การศุลกากรโลกได้เคยเสนอกฎหมายแม่แบบ (model legislation) เพื่อกำหนดมาตรการบังคับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรเมื่อปี พ.ศ. 2531¹⁷ ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 ได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายแม่แบบดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับ TRIPs และแก้ไขเพิ่มเติมอีกครั้งเมื่อ ปี พ.ศ. 2544 โดยใช้ชื่อว่า Model Provision for National Legislation to give the Customs Powers to Implement Fair and Effective Border Measures consistent with the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights¹⁸

หลักเกณฑ์ของกฎหมายแม่แบบ (Model Legislation) Model Provision for National Legislation to ที่แก้ไขเพิ่มเติม ปี พ.ศ. 2544 ซึ่งมีจำนวน 27 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ภาค โดยสาระสำคัญกำหนดในภาค 1 ถึง 3 กล่าวคือ ภาคหนึ่งเป็นการกำหนดวิธีการยื่นคำร้องขอกลับสินค้าที่ละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร (ข้อ 1-17) ภาค 2 เป็นการกำหนดการกลับสินค้าโดยอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศุลกากร (ข้อ 18-23) และภาค 3 เป็นการกำหนดวิธีการกำจัดสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (ข้อ 24-25) สรุปวิธีการไว้ดังนี้

3.2.1 วิธีการกลับสินค้า

¹⁷"New draft Proposals for CCC action to combat counterfeiting and piracy of intellectual property rights" document prepared for Enforcement Committee 11th session Brussels, 17 February 1992 pp.1-2. (Mimeographed)

¹⁸Model Provisions for National Legislation to give the Customs Powers to Implement Fair and Effective Border Measures Consistent with the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, 24 March 2003

ก. Model legislation ข้อ 1-4 โดยกำหนดให้เจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาสามารถยื่นคำร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเพื่อให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรกักสินค้านำเข้าที่ต้องสงสัยว่าจะละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาไว้ก่อน ณ จุดนำเข้าและส่งออก โดย Model legislation ได้กำหนดวิธีการร้องขอกักสินค้าที่ปลอมเครื่องหมายการค้าและสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ และในขณะเดียวกันประเทศสมาชิกสามารถที่จะจัดให้มีมาตรการกักสินค้าที่ละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่นและอาจกำหนดให้ใช้มาตรการกักสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญากับสินค้าที่ส่งออกจากประเทศและสินค้าผ่านแดนได้ ซึ่งข้อ 1-4 เป็นไปตามความตกลง TRIPs ข้อ 51

ข. คำร้องขอกักสินค้าต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรและต้องเสนอพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือว่ามี การละเมิดของตน หลักฐานความเป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา โดยพยานหลักฐานดังกล่าวต้องมีรายละเอียดเพียงพอที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรสามารถจำแนกสินค้าดังกล่าวได้โดยง่าย โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรต้องแจ้งให้ผู้ขอ กักสินค้าทราบว่าจะรับคำร้องขอ กักสินค้าหรือไม่ภายใน 3 วันทำการและแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ศุลกากร ณ จุดนำเข้าและส่งออกนั้นให้ทำการกักสินค้าต่อไป

3.2.2 มาตรการป้องกัน (Safeguard)

Model legislation กำหนดวิธีการป้องกันการขอ กักสินค้าโดยมิชอบ ได้แก่

ก. กำหนดให้ผู้ขอ กักสินค้าต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตรวจสอบสินค้า และต้องวางหลักทรัพย์หรือหลักประกันความเสียหายที่อาจเกิดจากการกักสินค้าเพื่อคุ้มครองสิทธิผู้นำเข้า ผู้ส่งออก เจ้าของสินค้าและเจ้าหน้าที่ศุลกากรตามข้อ 8 และ ข้อ 10

ข. กำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรอาจสั่งให้ผู้ขอ กักสินค้าชดใช้ค่าเสียหายอันเกิดจากการกักสินค้าโดยละเมิดซึ่งสินค้านี้ดังกล่าวถูกปล่อยตามข้อ 12

ค. กำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรต้องแจ้งให้ผู้นำเข้าและผู้ขอ กักสินค้าทราบถึงการกักสินค้านี้ดังกล่าวโดยไม่ชักช้าตามข้อ 22

3.2.3 ระยะเวลาและเงื่อนไขในการตรวจปล่อยสินค้า

ข้อ 12 กำหนดให้ กักสินค้าไว้ตรวจสอบไม่เกิน 10 วันทำการนับแต่วันที่ผู้ขอ ได้รับแจ้งการกักสินค้าและอาจขอขยายเวลาได้อีก 10 วันทำการภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

ก. หากเจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่ได้รับแจ้งว่ามี การนำไปสู่การพิจารณาในมูลเหตุ

แห่งคดีโดยคู่กรณีฝ่ายอื่นมิใช่ฝ่ายผู้ถูกกักสินค้า เจ้าหน้าที่จะต้องปล่อยสินค้าต่อไป

ข. หากมีการนำคดีไปสู่การพิจารณาในมูลแห่งคดีโดยผู้ถูกกักสินค้า เจ้าหน้าที่ศุลกากรต้องดำเนินการตามคำสั่งศาล

3.2.4 การตรวจสอบข้อมูลและข้อสนเทศ

ข้อ 13 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรต้องให้ออกาสเจ้าของสิทธิ ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก และเจ้าของสินค้าเข้าร่วมตรวจสอบสินค้าและตรวจตัวอย่างสินค้าหรือวิเคราะห์สินค้าภายใต้หลักการคุ้มครองข้อสนเทศลับ (confidential information) และในกรณีผลการตรวจสอบรับฟังได้ว่าเป็นสินค้าละเมิดสิทธิ เจ้าหน้าที่ศุลกากรอาจแจ้งข้อมูล เช่น ชื่อที่อยู่ของผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้รับสินค้าและปริมาณสินค้าที่กักไว้ให้เจ้าของสิทธิทราบ

3.2.5 การดำเนินการโดยอำนาจหน้าที่ (ex officio)

ข้อ 19 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรอาจตรวจกักสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาได้เอง ในกรณีที่มีพยานหลักฐานขั้นต้นว่ามีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเกิดขึ้นโดยเจ้าหน้าที่อาจขอให้เจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญานั้น ๆ ให้ข้อมูลเพื่อช่วยในการตรวจสอบสินค้าตามข้อ 20 ซึ่งประเทศภาคีอาจบัญญัติข้อยกเว้นความรับผิดชอบในการกักสินค้าโดยเจตนาสุจริตของเจ้าหน้าที่ศุลกากรได้ตามที่กำหนดในข้อ 23

3.2.6 วิธีการภายหลังการยึดสินค้า

ข้อ 24 ในกรณีที่มีคำตัดสินของศาลหรือองค์การฝ่ายบริหารผู้มีอำนาจว่าเป็นสินค้าปลอมเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นหรือเป็นสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจสั่งทำลายสินค้าหรือจำหน่ายทิ้งนอกช่องทางพาณิชย์หรือมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ส่งสินค้าดังกล่าวออกไปนอกประเทศในสภาพเดิม หรือใช้ขั้นตอนทางศุลกากรอื่นที่แตกต่างออกไปต่อสินค้านี้ตั้งแต่วันแต่มีพฤติการณ์พิเศษ และในขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจทำลายสินค้าได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งศาล หากปรากฏชัดเจนว่าเป็นสินค้าปลอมหรือสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ และผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกหรือเจ้าของสินค้าไม่คัดค้านการยึดและการทำลายสินค้านี้ดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด

3.2.7 ข้อยกเว้นในการนำเข้าปริมาณเล็กน้อย

ในข้อ 25 กำหนดข้อยกเว้นในกรณีของติดตัวผู้โดยสารที่มีปริมาณเล็กน้อย และ

ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า หรือเป็นการส่งสินค้าเข้ามาในปริมาณเล็กน้อย จะเห็นว่า หลักการของ Model Provision for National Legislation to give the Customs Powers to Implement Fair and Effective Border Measures Consistent with the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights กำหนดไว้ตาม TRIPs ทั้งสิ้น โดยกฎหมายแม่แบบดังกล่าวกำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ (competent authorities) ตรวจสอบสินค้าได้เอง (ex officio action) และตรวจกักสินค้าโดยการร้องขอจากผู้ทรงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกองค์การศุลกากรโลก เช่น การแจ้งข้อมูลและการใช้ฐานข้อมูลร่วมกันของเจ้าหน้าที่ศุลกากรในประเทศภาคีองค์การศุลกากรโลก เพื่อให้การป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญามีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3 ศึกษาบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรของประเทศสหรัฐอเมริกา

จากการที่ผู้เขียนจำเป็นต้องศึกษาบทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรเกี่ยวกับการป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เนื่องด้วยมาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของต่างประเทศ ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของกรมศุลกากร มีลักษณะที่สำคัญบางประการ ที่ประเทศไทยสามารถนำมาตรการดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้มาตรการของไทยมีประสิทธิภาพพอเพียงพอในการป้องกันและปราบปรามการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ดังนั้นจึงควรศึกษาถึงมาตรการของประเทศที่มีลักษณะวิธีการในการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่ประเทศไทยเผชิญอยู่ ซึ่งผู้เขียนมองว่าประเทศที่ควรจะทำการศึกษา คือประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งซึ่งพยายามกระทำทุกวิถีทาง เพื่อให้นานาชาติประเทศมีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพ โดยการกระตุ้นของความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า หรือที่เรียกว่า TRIPs เพื่อเป็นการต่อต้านและปราบปรามการนำเข้าสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในสหรัฐอเมริกา ผู้ถือสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา จึงมุ่งที่จะให้ความสนใจให้ความสำคัญ และศึกษาทำความเข้าใจกับระบบการป้องกันและปราบปรามของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร โดยเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในสหรัฐอเมริกามองเห็นว่า กระบวนการห้ามการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของเจ้าหน้าที่ศุลกากร เป็นกระบวนการที่ไม่ซับซ้อน และเป็นกระบวนการที่มีค่าใช้จ่ายน้อย ไม่จำเป็นต้องนำคดีขึ้นสู่ศาลให้ยุ่งยาก และสามารถ

ป้องกันการนำเข้าและส่งออกได้¹⁹ โดยสหรัฐอเมริกามีจุดศูนย์กลางข้อมูลอยู่ที่ศุลกากรใหญ่ และข้อมูลพื้นฐานอยู่ที่ศุลกากรทั่วสหรัฐอเมริกาซึ่งมีการรวบรวมข้อมูลลงในแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลที่ได้จึงมีลักษณะเป็น 3 มิติ นอกจากนี้ผู้ที่ต้องการยื่นคำขอเพื่อบันทึกข้อมูลเครื่องหมายการค้า และลิขสิทธิ์ก็สามารถยื่นทางอินเทอร์เน็ตได้อีกด้วย ผู้เป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาสามารถจดแจ้งสิทธิไปยังศุลกากร ซึ่งมีอายุการคุ้มครอง 20 ปี ซึ่งมีทั้งการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า และลิขสิทธิ์ ในหลักการเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีนิติกรเป็นผู้รวบรวมข้อมูลทางกฎหมาย ข้อบังคับ และกระบวนการจัดการระหว่างประเทศ เพื่อให้ศุลกากรสามารถดำเนินการในการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงจัดหาความเห็นทางกฎหมายขั้นต้น เพื่อพิจารณาในแต่ละกรณีว่าเป็นการละเมิดหรือไม่ และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ใช้เป็นหลักในการเขียนคำตัดสินอีกด้วย

ทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับการคุ้มครองจากศุลกากรสหรัฐอเมริกา ได้แก่ เครื่องหมายการค้า ชื่อการค้า ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร

ก. เครื่องหมายการค้า

เครื่องหมายการค้าที่มีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากศุลกากรจะต้องเป็นเครื่องหมายการค้าที่ได้รับการจดทะเบียนโดย U.S. Patent and Trademark Office และต้องนำไปขอรับความคุ้มครองต่อ The Intellectual Property Rights Branch, U.S. Customs Service โดยจะได้รับการคุ้มครองเมื่อมีการประกาศ The United States Customs Service แล้ว เว้นแต่การจดทะเบียนเพิ่มเติมตาม The Supplemental Register ภายใต้กฎหมาย The Trademark Act of 1946 เครื่องหมายการค้าที่ได้รับการจดทะเบียนทั้งหมดข้างต้นนี้ ถ้ายังคงมีการจดทะเบียนอยู่ก็สามารถจดแจ้งทำการบันทึกต่อหน่วยงานบริการศุลกากร²⁰ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรทำการตรวจสอบเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่มีการนำเข้ามาในสหรัฐอเมริกา ว่าสินค้านั้นมีเครื่องหมายการค้าปลอม มีการนำเข้าซ้อน หรือเลียนเครื่องหมายการค้า ของเครื่องหมายการค้าที่ได้รับการจดทะเบียน และได้รับการบันทึกไว้ที่ศุลกากรหรือไม่ เพื่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรจะได้ทำการจับและตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

¹⁹Lawrence M. Friedman, "Summary Protection Of Intellectual Property Rights At The Border : Customs Law and Practice" , Rutgers Computer & Technology Law Journal (Vol.19)

²⁰United States Customs Service Treasury, "Trademarks, Trade Name and Copy Rights," Custom Regulations, 133.1 Part 133.

ข. ชื่อการค้า

ชื่อการค้าภายใต้กฎหมายของศุลกากร (Customs Regulations) หมายถึง ชื่อที่ใช้ในทางการค้า (The Name of a Business) เพื่อแสดงว่าธุรกิจภายใต้เครื่องหมายนั้นเป็นของผู้ใด ชื่อการค้าที่มีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากศุลกากรสหรัฐอเมริกาจะต้องเป็นชื่อที่ใช้ในทางการค้ามาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน และมีได้นำไปจดทะเบียนเป็นเครื่องหมายการค้ากับสำนักงานสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้า (U.S. Patent and Trademark Office) การขอรับการคุ้มครองชื่อทางการค้าจะต้องยื่นต่อ The Intellectual Property Rights Branch และศุลกากรจะประกาศรายละเอียดการขอคุ้มครองชื่อการค้าใน The Federal Register and The Customs Bulletin เพื่อให้สาธารณชนรับทราบเพื่อจะได้ใช้สิทธิโต้แย้ง คัดค้าน หากไม่มีการคัดค้านหรือโต้แย้ง คัดค้านแต่ไม่เป็นผล ศุลกากรจะประกาศยอมรับคุ้มครองชื่อทางการค้า โดยการประกาศให้สาธารณชนทราบใน The Federal Register and The Customs Bulletin อีกครั้งหนึ่งและมีผลคุ้มครองทันที ซึ่งการคุ้มครองจะมีผลตลอดไปที่ชื่อการค้านั้นใช้อยู่²¹

ค. ลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ที่ได้รับการคุ้มครองจากศุลกากร จะต้องเป็นลิขสิทธิ์ที่ได้จดทะเบียนกับสำนักงานลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกา (The U.S. Copyrights Office) และต้องขอความคุ้มครองต่อ The Intellectual Property Rights Branch, U.S. Customs Service โดยจะได้รับการคุ้มครองเมื่อมีประกาศของ The United States Customs Service การคุ้มครองลิขสิทธิ์มีอายุการคุ้มครองคราวละ 20 ปี เว้นแต่ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์สิ้นสุดก่อนอายุ 20 ปี²²

ง. สิทธิบัตร

สิทธิบัตรที่มีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากศุลกากรต้องเป็นสิทธิบัตรที่จดทะเบียนในสหรัฐอเมริกาภายใต้ Patent Act 1966 โดยผู้ทรงสิทธิบัตรต้องร้องขอต่อ The Commissioner of Customs, U.S. Customs Service เพื่อขอรับการคุ้มครอง การคุ้มครองของศุลกากร กรณีสิทธิบัตรจะกระทำโดยวิธีการสำรวจสินค้าที่ผ่านเข้าออกระบบพิธีการศุลกากรตามความประสงค์ของผู้ทรงสิทธิ และกำหนดระยะเวลาการสำรวจจะกำหนดเป็นช่วงๆ ละ 2,4 หรือ 6 เดือนต่อครั้ง

ดังนั้นระบบให้ความคุ้มครองของศุลกากรสหรัฐอเมริกา ณ จุดนี้ใช้ระบบการเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลกลางทำให้การตรวจสอบและคุ้มครองสามารถทำได้ทุกจุดในการนำเข้าและส่งออก

²¹ Ibid., 133.11, 133.15 Part 133.

²² Ibid., 133.34 Part 133.

3.3.1 บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรสหรัฐอเมริกาในเครื่องหมายการค้าและชื่อการค้า

ศุลกากรสหรัฐอเมริกาทำได้ให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าและชื่อการค้า แล้ว ศุลกากรสหรัฐอเมริกาก็จะเข้มงวดต่อการนำเข้าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายและชื่อการค้า นั้น โดยได้กำหนดมาตรการทางศุลกากรในการนำเข้าและส่งออกมีขั้นตอนการควบคุมดังนี้

3.3.1.1 การห้ามการนำเข้า

สินค้าที่ลอกเลียนแบบหรือได้ปลอมแปลงเครื่องหมายการค้า หรือชื่อทางการค้าที่ได้มีการจดทะเบียนไว้ต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรสหรัฐอเมริกาแล้ว ไม่ว่าจะป็นสินค้าภายในประเทศหรือเป็นสินค้าภายนอกประเทศ จะไม่ให้มีการนำเข้าหรือส่งออกในด้านมาตรการทางศุลกากร การลอกเลียนแบบหรือได้ปลอมแปลงเครื่องหมายการค้า หรือชื่อทางการค้า คือ การปลอมแปลงเครื่องหมายการค้าหรือชื่อการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วอย่างแท้จริงหรือเครื่องหมายการค้า หรือชื่อการค้าที่มีความเหมือนหรือไม่อาจแยกแยะกับชื่อการค้า หรือเครื่องหมายที่เป็นเหตุให้สาธารณชนโดยทั่วไปสับสนหลงผิดกับเครื่องหมายที่ได้มีการลอกเลียนแบบ ชื่อ หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนไว้แล้ว²³ ในกรณีเจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่ได้ทำการจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร แต่อาจยื่นคำขอให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรกักสินค้าต่อไปภายหลังจากเจ้าหน้าที่ศุลกากรกักสินค้าไว้แล้ว ตามเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรกำหนด

3.3.1.2 วิธีการกักและยึดสินค้า

สินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าหรือชื่อการค้า ศุลกากรสหรัฐอเมริกาจะได้ทำการกักสินค้าดังกล่าวไว้ 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการแจ้งให้ผู้ที่ได้นำเข้าทราบถึงการกักนี้ แต่ไม่รวมวันหยุดราชการ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ เพื่อให้ผู้นำเข้าได้พิสูจน์หรือขอความยินยอมให้ปล่อยผ่านจากผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าหรือเจ้าของชื่อการค้า หากผู้นำเข้าไม่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลา 30 วัน สินค้านั้นต้องถูกยึดและผู้นำเข้าต้องชำระค่าปรับ การยินยอมของเจ้าของเครื่องหมายการค้าหรือเจ้าของชื่อการค้าต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรภายใต้เงื่อนไขที่ผู้นำเข้าจะต้องลบเครื่องหมายการค้า หรือย้าย โยกย้าย เครื่องหมายการค้าหรือชื่อการค้า นั้นไปหรือออกจากตัวสินค้า²⁴ สำหรับสินค้าที่ใช้เครื่องหมาย

²³ Ibid., 133.21 Part 133.

²⁴ Ibid., 133.22-133.23 Part 133.

การค้าปลอม การกักและยึดสินค้ามีกฎเกณฑ์ในการดำเนินงานแตกต่างกัน เครื่องหมายการค้าปลอม คือ เครื่องหมายการค้าที่ถูกลบขึ้น และมีลักษณะเหมือนกับเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ จะไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างออกจากเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนและสินค้าที่ได้มีการนำเข้าประเทศสหรัฐอเมริกาโดยใช้เครื่องหมายปลอมจะถูกยึด และผู้นำเข้าจะมีโทษปรับด้วย ในส่วนของความยินยอมของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้น การยินยอมไม่มีผลให้สินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าปลอมได้รับการปล่อยผ่านโดยศุลกากร แต่จะมีผลเพียงให้ผู้นำเข้าสามารถขอลดค่าปรับเพียงเท่านั้น²⁵

3.3.1.3 วิธีการภายหลังการยึดสินค้า

ศุลกากรสหรัฐอเมริกาได้มีคณะกรรมการของศุลกากร ดำเนินการต่อสินค้าที่ได้ทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าหรือชื่อการค้า แต่การดำเนินการดังกล่าวต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของสิทธิในเครื่องหมายการค้าเสียก่อน เจ้าหน้าที่จึงจะสามารถดำเนินการดังต่อไปนี้ได้

1. เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะทำการลบเครื่องหมายการค้าหรือชื่อการค้า นั้นเสียหรือ
2. เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะทำการมอบให้แก่ส่วนราชการหรือองค์กรของรัฐหรือ
3. เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะทำการมอบให้แก่องค์กรการกุศลหรือ
4. เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะนำสินค้าทำการขายทอดตลาดโดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องไม่มีส่วนทางราชการ องค์กรของรัฐหรือองค์กรการกุศลใดต้องการ และต้องพ้นกำหนดเวลา 90 วันนับตั้งแต่วันที่ได้กักสินค้า

5. กรณีสินค้านั้นไม่ปลอดภัยหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ศุลกากรจะดำเนินการทำลายสินค้านั้น ๆ²⁶ อย่างไรก็ตามในบางกรณีพบว่า ศาลสามารถตัดสินโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของสิทธิ ดังเช่นในคดี *United States v. One Lot of Approximately 20,000 Pairs of Counterfeit Blue Jeans, 1985* ที่ศาลตัดสินให้บริจาดทางเกนยีนส์ปลอมให้แก่องค์กรการกุศล แทนการทำลายทิ้งตามคำขอของเจ้าของสิทธิในเครื่องหมายการค้า

²⁵ Ibid., 133.23a Part 133.

²⁶ Ibid., 133.52 Part 133.

3.3.1.4 ข้อยกเว้นในการนำเข้าปริมาณเล็กน้อย

สินค้าที่เข้าข้อยกเว้นต้องเป็นการนำเข้าในกรณีเป็นสัมภาระของผู้โดยสาร และเป็นของใช้ส่วนตัวที่ใช้เพื่อการจำหน่ายจ่ายแจก โดยที่ของดังกล่าวต้องอยู่ในจำพวกของที่ยกเว้นซึ่งมีจำนวนและปริมาณที่ไม่เกิน The Secretary of The Treasury กำหนด และผู้นำเข้าไม่ใช่บุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในประเทศ 30 วัน นับแต่วันที่เข้ามา อย่างไรก็ตามข้อยกเว้นดังกล่าวไม่สามารถใช้กับการจำหน่ายสินค้านำเข้าดังกล่าวภายใน 1 ปี นับแต่วันที่นำเข้ามา โดยสินค้านำเข้าดังกล่าวหรือทรัพย์สินที่ได้จากการจำหน่ายสินค้านำเข้าจะต้องถูกริบ เว้นแต่เป็นการสั่งจำหน่ายโดยคำสั่งศาล

3.3.2 บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรสหรัฐอเมริกาในงานละเมิดลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์ของศุลกากรสหรัฐอเมริกา คือ การสำเนาหรือบันทึกเสียง ไม่ว่าจะโดยวิธีการใดๆ จากต้นฉบับของงานอันมีลิขสิทธิ์ โดยมีได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ สินค้าดังกล่าวทางศุลกากรได้กำหนดมาตรการในการนำเข้าและส่งออกมีขั้นตอนการควบคุมดังนี้

3.3.2.1 การห้ามการนำเข้า

ห้ามนำเข้าสำเนาหรือสิ่งบันทึกเสียงที่ละเมิดลิขสิทธิ์เข้ามาในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการนำเข้าสำเนางานลิขสิทธิ์หรือสิ่งบันทึกเสียงที่ไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เข้ามาในประเทศสหรัฐอเมริกาถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์เด็ดขาดในการจำหน่ายของเจ้าของสิทธิ

3.3.2.2 วิธีการกักและยึดสินค้า

การกักเพื่อตรวจสอบและพิสูจน์โดยศุลกากร เป็นกรณีที่ให้อำนาจศุลกากรริเริ่มกักสินค้าที่กำลังผ่านศุลกากรได้เอง หากศุลกากรเชื่อว่าสินค้านำเข้ามา อาจจะมีต้นสำเนาหรือบันทึกเสียงงานลิขสิทธิ์โดยการทำซ้ำหรือดัดแปลง ศุลกากรจะกักสินค้านั้นและแจ้งให้ผู้นำเข้าทราบ เพื่อให้ผู้นำเข้าทำการพิสูจน์ว่าสินค้านั้นไม่ใช่ของทำซ้ำหรือดัดแปลงภายใน 30 วัน นับแต่รับแจ้ง ในส่วนเจ้าของสิทธิในนั้นศุลกากรต้องแจ้งให้เจ้าของลิขสิทธิ์ทราบ และให้สิทธิเจ้าของลิขสิทธิ์ 30 วัน เพื่อที่แสดงความประสงค์ที่จะขอรับการคุ้มครอง กรณีนี้หากผลพิจารณาไม่เป็นการลวงละเมิดหรือเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่ประสงค์จะขอรับการคุ้มครองศุลกากรจะปล่อยสินค้านั้นต่อผู้นำเข้าไป อย่างไรก็ตามกระบวนการส่วนนี้ทำให้ทางเลือกแก่เจ้าของ

ลิขสิทธิ์ที่จะได้รับใช้กระบวนการทางศาล เพื่อนำคำพิพากษามาแสดงต่อคณะกรรมการ
 ศุลกากรได้ ทั้งนี้หากผู้นำเข้าและเจ้าของลิขสิทธิ์ต่างมีข้อโต้แย้งการกักสำเนาหรือสิ่งบันทึกเสียง
 ที่สงสัยว่าจะละเมิดลิขสิทธิ์ เจ้าของสิทธิ์หรือผู้นำเข้าต้องยื่นหลักฐานของตนให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง
 เพื่อพิสูจน์สิทธิภายใน 30 วัน หรือภายในเวลาที่ศุลกากรกำหนด โดยหากพ้นช่วงเวลาดังกล่าว
 หากไม่มีการโต้แย้งพิสูจน์สิทธิหรือเมื่อได้รับพยานเอกสารหลักฐานจากคู่กรณีทั้งสองฝ่ายแล้ว
 เจ้าหน้าที่ศุลกากรต้องส่งข้อพิพาทไปยังสำนักงานลิขสิทธิ์หรือสิ่งบันทึกเสียงที่เจ้าหน้าที่
 ศุลกากรกักไม่ใช่สำเนาหรือสิ่งบันทึกเสียงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ เจ้าหน้าที่ศุลกากรต้องปล่อยของและ
 มอบหลักทรัพย์หลักประกันให้แก่ผู้นำเข้า²⁷

3.3.2.3 วิธีการภายหลังการยึดสินค้า

ในกรณีเป็นที่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าสำเนาหรือสิ่งบันทึกเสียง
 ดังกล่าวเป็นสิ่งของที่ละเมิดลิขสิทธิ์ เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะต้องส่งทำลายสำเนาหรือสิ่งบันทึกเสียง
 นั้น²⁸ แต่หากไม่ปรากฏว่าเป็นสิ่งของละเมิดลิขสิทธิ์ เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะต้องปล่อยของดังกล่าว
 และมอบหลักประกันความเสียหายให้แก่ผู้นำเข้า

3.3.2.4 ข้อยกเว้นในการนำเข้าปริมาณเล็กน้อย

ข้อยกเว้นการนำเข้าสำเนางานหรือสิ่งบันทึกเสียงที่เป็นการละเมิด
 สิทธิในกรณี การนำเข้ามาใช้โดยรัฐบาลหรือสหพันธรัฐ (แต่ไม่รวมถึงการสำเนาหรือสิ่ง
 บันทึกเสียงดังกล่าวมาใช้ในโรงเรียนหรือทำสำเนาโดยภัณฑารักษ์) หรือใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว
 ของผู้นำเข้าโดยไม่ได้จำหน่ายแจกซึ่งไม่เกินหนึ่งสำเนา หรือนำเข้ามาเพื่อใช้ในองค์กรกุศล
 หรือมูลนิธิโดยไม่ได้หวังผลกำไรและมีจำนวนจำกัด

3.3.3 บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรสหรัฐอเมริกาในสิทธิบัตร

ศุลกากรมีขอบเขตอำนาจจำกัดในการคุ้มครองสิทธิบัตร การคุ้มครองของ
 ศุลกากรจะกระทำได้แต่เพียงการสำรวจว่ามีการนำเข้าส่งออกสินค้าละเมิดสิทธิบัตรหรือไม่
 เท่านั้น ทั้งนี้การสำรวจจะเริ่มโดยผู้ทรงสิทธิบัตรที่จดทะเบียนในสหรัฐอเมริกายื่นขอต่อศุลกากร
 เพื่อทำการสำรวจ เพื่อทราบ ผู้นำเข้าส่งออกสินค้าละเมิดสิทธิบัตรของตนเป็นผู้ใด ทั้งนี้ผู้ทรง

²⁷ Ibid., 133.43-133.44 Part 133.

²⁸ Ibid., 133.47 Part 133.

สิทธิบัตรต้องให้รายละเอียดต่อศุลกากรอย่างเพียงพอที่จะสามารถให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรเข้าใจเพื่อการสำรวจได้ การสำรวจจะกระทำเป็นช่วงเวลา เช่น 2,4 หรือ 6 เดือน²⁹ เมื่อผู้ทรงสิทธิบัตรได้ทราบการละเมิดสิทธิบัตรแล้วจะต้องนำไปดำเนินการต่อศาล หรือคณะกรรมการการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Commission) ภายใต้ Section 337 ของกฎหมายพิกัดภาษีศุลกากร 1930 (The Tariff Act of 1930) เมื่อมีคำสั่งห้ามการนำเข้าและส่งออก ผู้ทรงสิทธิบัตรจะต้องนำคำสั่งดังกล่าวมาแจ้งต่อศุลกากรต่อไป สำหรับสินค้าละเมิดสิทธิบัตร ผู้นำเข้าต้องส่งของนั้นกลับไปยังประเทศที่ส่งออกหรือทำลายสินค้านั้น ภายใต้การควบคุมของศุลกากรภายในระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง³⁰ กรณีที่อยู่ในระหว่างขั้นตอนการขอสิทธิบัตร ผู้เขียนเห็นว่าในขั้นตอนนี้ใช้เวลาในการพิจารณาคำขอเป็นเวลานานและมีผู้ได้รับความคุ้มครองตามมาตราการนี้เป็นส่วนน้อย ดังนั้นระหว่างขั้นตอนการดำเนินการขอสิทธิบัตร ผู้เขียนเห็นว่าสมควรได้รับการคุ้มครองหรือกำหนดมาตรการบรรเทาความเสียหายชั่วคราวด้วย

---

²⁹ 12.39a Section 12.39 : “Unfair Competition” Customs Regulations.

³⁰ Ibid., 12.39(3).

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาของบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรไทยเกี่ยวกับการบังคับใช้มาตรการ ป้องกันการค้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

จากการศึกษาและการค้นคว้าของสารนิพนธ์ฉบับนี้พบว่า ปัญหาของบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรในการบังคับใช้มาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออก โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรนั้นมีความไม่ชัดเจนของระเบียบวิธีปฏิบัติในด้านการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงความคลุมเครือของการใช้กฎหมายแต่ละบทที่ยังไม่สอดคล้องต่ออำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่พึงปฏิบัติ ดังนั้น เพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศุลกากรอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการวิเคราะห์ถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่เหมาะสมเพื่อความถูกต้องในการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากร โดยปัญหาดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

4.1 ปัญหาการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากรโดยกฎหมายคนละฉบับ

ตามที่กระทรวงพาณิชย์ได้ออกประกาศว่าด้วยวิธีการกักสินค้าละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าและวิธีการกักสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ โดยกำหนดอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522¹ ซึ่งเจ้าหน้าที่ศุลกากรจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบสินค้า ณ จุดนำเข้าและส่งออกให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ดังกล่าว และในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายศุลกากร เพราะฉะนั้นเจ้าหน้าที่ศุลกากรจึงประสบปัญหาที่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายคนละฉบับ

4.1.1 ปัญหากรณีสินค้าเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นหรือสินค้าปลอม

ก. การออกประกาศหรือระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเป็นการบังคับใช้กฎหมายที่ใช้บทอำนาจไม่ถูกต้อง อย่างเช่น ประกาศกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2530 ข้อ 5.2² และประกาศกรมศุลกากรที่ 6/2531 ข้อ 1³ เนื่องจาก

---

¹หลักการและเหตุผลของประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งสินค้าออกไปนอกและการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ.2530 ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2530 และประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งสินค้าออกไปนอกและการนำเข้าสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 94 และฉบับที่ 95) พ.ศ. 2536

1. ประกาศกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2530 ข้อ 5.2 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรตรวจสอบสินค้าที่สงสัยว่าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ในขณะที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่ใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

2. การออกประกาศกรมศุลกากรที่ 6/2531 ข้อ 1 เป็นการกำหนดวิธีการตามประกาศกระทรวงพาณิชย์มิใช่การออกประกาศเพื่อให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรปฏิบัติตามกฎหมายศุลกากร จึงมิใช่การออกประกาศตามมาตรา 3⁴ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 เพราะเป็นการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรปฏิบัติตามวิธีการของกฎหมายอื่น

ข. ประกาศหรือระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องนั้นถูกกำหนดโดยไม่สอดคล้องกับบทกฎหมายศุลกากร

1. ปัญหากรณีการส่งเรื่องให้นายทะเบียนเครื่องหมายการค้าระบุชี้ขาดหรือตัดสินการตรวจสอบว่าเป็นสินค้าเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นหรือสินค้าปลอม เช่น ประกาศกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2530 ข้อ 6⁵ หรือประกาศกรมศุลกากรที่ 6/2531 ข้อ 4⁶ หรือคำสั่งทั่วไปกรมศุลกากร ที่ 2/2531 ข้อ 3.1⁷ ไม่สอดคล้องกับมาตรา 13 และ มาตรา 14⁸ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 เพราะมาตรา 13

²“5.2 ร้องขอต่อพนักงานศุลกากรเพื่อให้ตรวจสอบเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่มีการส่งออกหรือนำเข้าในกรณีที่มีเหตุผลสงสัยว่าจะมีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของตน ก่อนที่พนักงานศุลกากรจะทำการตรวจสอบปล่อยสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักรหรือส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้นำเข้าในแต่ละครั้ง”

³“1. ผู้ที่ประสงค์จะให้พนักงานศุลกากรตรวจสอบเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่มีการส่งออกหรือนำเข้าในกรณีที่มีเหตุสงสัยว่าจะมีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของตนก่อนที่พนักงานศุลกากรจะทำการตรวจสอบปล่อยสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักรหรือส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้นำเข้าในแต่ละครั้งให้ยื่นคำร้องขอตามแบบ กศก 18 ซึ่งแนบท้ายประกาศฯ นี้ พร้อมกับเครื่องหมายการค้าที่นายทะเบียนเครื่องหมายการค้ารับรอง ต่อกองตรวจสินค้าขาออก กองตรวจสินค้าขาเข้าหรือด่านศุลกากรแล้วแต่กรณี”

⁴“มาตรา 3 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะได้ทรงตั้งหรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เสนาบดีตั้งบุคคลผู้สมควรขึ้นเป็นหัวหน้าจัดการงานในกรมศุลกากร และกำกับตรวจตรากิจการอันเป็นหน้าที่ของกรมนั้น บุคคลผู้นั้นซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “อธิบดี” ให้มีหน้าที่บังคับบัญชาควบคุมบรรดาพนักงานทั้งหลายในกรมศุลกากร มีอำนาจให้เงินเดือนและเงินรางวัล เรียกประกันสำหรับความประพฤติดีและออกข้อบังคับสำหรับกรมตามที่เห็นจำเป็น เพื่อดำเนินการให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และบังคับการให้เป็นไปตามนั้น”

บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในกรมศุลกากรเท่านั้นเป็นผู้ตรวจสอบสินค้า ตีราคาหรือชั่งของ และมาตรา 14 บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจเปิดหีบห่อและตรวจของเมื่อของผ่านศุลกากรหรืออยู่ในกำกับตรวจตราของศุลกากร กรณีดังกล่าวจึงเป็นอำนาจเฉพาะของเจ้าหน้าที่ศุลกากรตามกฎหมายศุลกากร

2. ปัญหากรณีการวางหลักประกันความเสียหายจากการกักสินค้า อย่างเช่น ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2530 ข้อ 5⁹ และประกาศกรมศุลกากรที่ 6/2531 ข้อ 2¹⁰ เนื่องจากการกำหนดให้ผู้ขอตรวจสอบสินค้าต้องรับผิดชอบความเสียหายต่อผู้นำเข้า หรือส่งออกไม่สอดคล้องกับมาตรา 98¹¹ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 เนื่องจากมาตรา 98 บัญญัติให้อธิบดีกรมศุลกากรอาจเรียกประกันจากบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งได้ประโยชน์จากการปฏิบัติงานของกรมศุลกากรตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดได้ แต่กรณีดังกล่าวหากอธิบดีกำหนดให้ผู้ร้องขอให้ตรวจสอบสินค้าต้องรับผิดชอบความเสียหายอันเกิดจากการตรวจสอบสินค้าโดยให้ทำประกันหรือทันทันนั้นก็กำหนดให้ประกันได้เฉพาะกรมศุลกากรเท่านั้น อธิบดีกรมศุลกากรไม่มีอำนาจกำหนดให้ผู้ขอตรวจสอบสินค้าต้องทำประกันหรือทันทันหรือ

⁹ข้อ 6 ในกรณีที่พนักงานศุลกากรไม่อาจวินิจฉัยได้ว่าสินค้าที่ส่งออกหรือนำเข้าเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นหรือไม่ ให้พนักงานศุลกากรส่งเรื่องให้นายทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นผู้ชี้ขาดตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณารับจะทะเบียนเครื่องหมายการค้า”

¹⁰4. ในกรณีที่พนักงานศุลกากรไม่อาจวินิจฉัยได้ว่า สินค้าที่ส่งออกหรือนำเข้าเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้ร้องขอหรือไม่ ให้ผู้ร้องขอยื่นคำร้องขอให้ส่งตัวอย่างตามแบบ ตอ.ท.ย. กศก 18 และให้ร่วมกับพนักงานศุลกากรชักตัวอย่างสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้านั้นเพื่อส่งให้นายทะเบียนเครื่องหมายการค้า กรมทะเบียนการค้าเป็นผู้ชี้ขาดตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณารับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าต่อไป”

¹¹“3.1 กรณีที่พนักงานศุลกากรไม่อาจวินิจฉัยได้ว่า สินค้าที่ส่งออกหรือนำเข้าเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้ร้องขอหรือไม่ เมื่อได้รับคำร้องขอให้ส่งตัวอย่างตามคำร้องขอทำแบบ กศก 18 ให้พนักงานศุลกากรร่วมกับผู้ร้องขอชักตัวอย่างสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าแล้วให้พนักงานศุลกากรปิดไปส่งตัวอย่างสินค้า แบบพิมพ์แบบที่ 133 ลงบนตัวอย่างสินค้านั้น และบันทึกความเห็นในการวินิจฉัยเบื้องต้นโดยละเอียดเสร็จแล้วให้ส่งเรื่องให้นายทะเบียนเครื่องหมายการค้าพิจารณาชี้ขาด.....”

¹²มาตรา 13 บรรดาการชั่งของ การสอบ การตีราคาของ ฯลฯ เพื่อประเมินค่าภาษีหรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นในราชการนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในกรมศุลกากรเป็นผู้ทำ มาตรา 14 เมื่อของผ่านศุลกากรหรืออยู่ในความกำกับตรวจตราของศุลกากรด้วยประการใด ๆ ก็ดี พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรคนหนึ่งคนใดจะเปิดหีบห่อและตรวจของนั้นในเวลาใด ๆ ก็ได้ พนักงานนั้นจะเอาตัวอย่างของใด ๆ ไปเพื่อตรวจหรือสอบหรือตีราคา หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นก็ได้แล้วแต่จะเห็นว่าจำเป็น ตัวอย่างของนี้ต้องส่งให้โดยไม่คิดราคา และพนักงานนั้นจะเลือกเอาออกจากหีบห่อหรือส่วนใดแห่งของนั้นก็ได้ แต่ว่าตัวอย่างของเช่นนี้จะต้องเอาไปแต่เพียงขนาดหรือปริมาณพอสมควร และจะต้องเอาออกโดยวิธีอันจะทำให้เจ้าของเสียหายหรือลำบากอย่างน้อยที่สุดที่จะเป็นไปได้ และเมื่อไรสามารถจะคืนได้ ก็ให้คืนแก่เจ้าของไปโดยเร็ว”

รับผิดชอบความเสียหายแก่บุคคลอื่น อย่างเช่น ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกได้ เพราะกฎหมายศุลกากรไม่ได้ให้อำนาจไว้

ค. ประกาศกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2530 ข้อ 6 ประกาศกรมศุลกากร ที่ 6/2531 ข้อ 4 และคำสั่งทั่วไปกรมศุลกากร ที่ 2/2531 ข้อ 3.1 กำหนดโดยไม่สอดคล้องกับกฎหมายเครื่องหมายการค้า เนื่องจาก พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 และพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจนายทะเบียนเครื่องหมายการค้าวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นสินค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น

4.1.2 ปัญหากรณีสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์

ก. การออกประกาศหรือระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเป็นการบังคับกฎหมายโดยใช้อำนาจที่อธิบดีศุลกากรไม่ถูกต้อง อย่างเช่น การประกาศกระทรวงพาณิชย์ (ฉบับที่ 95) พ.ศ. 2536 ข้อ 4¹² หรือ ประกาศกรมศุลกากร ที่ 28/2536 ข้อ 1¹³ เนื่องจาก

1. ประกาศกระทรวงพาณิชย์ (ฉบับที่ 95) พ.ศ. 2536 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรตรวจสอบสินค้าที่สงสัยว่าจะละเมิดลิขสิทธิ์โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 แต่เจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่ใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 จึงไม่มีอำนาจหน้าที่ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าว

⁹“5. ในกรณีที่ผู้ประสงค์จะขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของตนร้องขอต่อพนักงานศุลกากร เพื่อให้ตรวจสอบเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่มีการส่งออกหรือนำเข้า...ในการนี้ให้ผู้ขอรับความคุ้มครองทำหนังสือยอมรับประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการร้องขอรับความคุ้มครองดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรมศุลกากรกำหนด”

¹⁰“2. ผู้จัดการ เจ้าของเครื่องหมายการค้าหรือผู้ได้รับมอบอำนาจนั้น จะยื่นคำร้องขอให้พนักงานศุลกากรตรวจสอบเครื่องหมายการค้าได้ และจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าและกรมศุลกากรทุกประการ”

¹¹“มาตรา 98 อธิบดีอาจเรียกประกันจากบุคคลคนเดียวหรือหลายคนซึ่งเกี่ยวข้องเป็นผู้ได้ประโยชน์ในกิจการใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่อำนาจหรือบังคับบัญชาของกรมศุลกากร โดยให้ทำพันธบัตรหรือให้ประกันอย่างอื่นจนเป็นที่พอใจเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไข คำสั่ง หรือ กิจการอันเกี่ยวแก่กรมศุลกากร หรือ เนื่องจากกิจการที่กล่าวมานั้นได้ บรรดาพันธบัตรหรือประกันอย่างอื่นเช่นว่ามานี้ให้เป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย และถ้ากระทำผิดเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งแห่งพันธบัตรหรือประกัน ก็อาจยกขึ้นฟ้องร้องและว่ากล่าวต่อไปได้”

2. ประกาศกรมศุลกากร ที่ 28/2536 เป็นการกำหนดวิธีการตรวจสอบสินค้าตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ (ฉบับที่ 94 และฉบับที่ 95) พ.ศ. 2536 จึงเป็นการออกข้อบังคับให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรปฏิบัติหน้าที่ตามวิธีการของกฎหมายอื่น ไม่ใช่การออกข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายศุลกากรตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร 2469

ข. ประกาศหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนดโดยไม่สอดคล้องกับกฎหมายการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 เช่น ประกาศกระทรวงพาณิชย์ (ฉบับที่ 95) พ.ศ. 2536 ข้อ 6¹⁴ ซึ่งกำหนดวิธีการตรวจสอบสินค้าเกินกว่าอำนาจในมาตรา 5 (6)¹⁵ แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

ค. ประกาศหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนดโดยไม่สอดคล้องกับกฎหมายศุลกากร

1. การวางหลักประกันความเสียหายจากการกักสินค้า อย่างเช่น ประกาศกระทรวงพาณิชย์ (ฉบับที่ 95) พ.ศ. 2536 ข้อ 8¹⁶ หรือประกาศกรมศุลกากร ที่ 28/2536 ข้อ 4¹⁷ ซึ่งกำหนดให้ผู้ขอกักสินค้านำเข้ารับผิดชอบความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้า จึงไม่สอดคล้องกับอำนาจของอธิบดีกรมศุลกากรในการกำหนดให้วางประกันหรือทัณฑ์บนตามมาตรา 98 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469

¹²“ข้อ 4 เจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ อาจร้องขอต่อพนักงานศุลกากรเพื่อกักและตรวจสอบสินค้าก่อนที่พนักงานศุลกากรจะทำการตรวจปล่อยสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักรหรือส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้นำเข้าในแต่ละครั้ง หากมีเหตุอันควรสงสัยว่าสินค้านั้นทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนหรืองานที่ตนได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์”

¹³“1. เมื่อเจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้ใดที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ยื่นคำร้องขอให้พนักงานศุลกากรทำการกักและตรวจสอบสินค้า โดยมีเหตุอันควรสงสัยว่าสินค้านำเข้าหรือส่งออกนั้น จะเป็นของที่ทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนหรืองานที่ตนได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ หากพนักงานศุลกากรเห็นควรกักสินค้าตามที่ผู้ร้องขอ ก็จะแจ้งให้ผู้ขอกักสินค้า ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าทราบโดยไม่ชักช้าและให้ผู้ขอกักสินค้ามาตรวจสอบสินค้า”

¹⁴“ข้อ 6 กรณีเจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เห็นว่าสินค้าที่ส่งออกไปนอกหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนหรืองานที่ตนได้รับอนุญาตจากเจ้าของสิทธิ ให้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนและแจ้งให้พนักงานศุลกากรเพื่อทราบภายในกำหนดเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ตรวจพบ ถ้าเวลาครบกำหนดสี่สิบสี่ชั่วโมงตามวรรคหนึ่งเป็นเวลานานอกราชการหรือเป็นวันหยุดราชการ และไม่สามารถแจ้งให้พนักงานศุลกากรเพื่อทราบได้ ให้ผู้ขอรับความคุ้มครองแจ้งพนักงานศุลกากรในวันแรกที่เปิดทำการภายในเวลาสามชั่วโมงนับแต่เวลาเปิดทำการ เมื่อพนักงานศุลกากรตามวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว หากพนักงานศุลกากรไม่ได้รับแจ้งจากเจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของสิทธิว่ามีกรรงทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานศุลกากรดำเนินการตรวจปล่อยสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักรหรือส่งมอบสินค้าแก่ผู้นำเข้าได้”

2. การส่งเรื่องให้กรมทรัพย์สินทางปัญญาชี้ขาดว่าเป็นสินค้าละเมิด ลิขสิทธิ์หรือไม่ อย่างเช่น คำสั่งทั่วไปกรมศุลกากร ที่ 27/2536 ข้อ 5¹⁸

3. ระยะเวลาการกักสินค้าและเงื่อนไขการปล่อยสินค้า อย่างเช่น ประกาศกรมศุลกากร ที่ 28/2536 ข้อ 2¹⁹ ไม่สอดคล้องกับกฎหมายศุลกากรเพราะความผิดตามกฎหมายศุลกากรไม่ใช่ความผิดอันยอมความได้ และการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรปล่อยสินค้าหากไม่ได้รับแจ้งจากผู้ขอกักสินค้าว่าได้มีการแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ก็ไม่ใช่วิธีการที่กฎหมายศุลกากรกำหนด เนื่องจากหากมีเหตุผลอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมายศุลกากร เจ้าหน้าที่ศุลกากรย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายศุลกากรกำหนดไว้ โดยเฉพาะ ดังเช่น อำนาจตรวจค้นบุคคลในเรื่องในเขตท่า²⁰ มีอำนาจตรวจค้นรถ เกวียน ยานพาหนะเพื่อให้ทราบว่ามีของลักลอบหนีศุลกากรหรือไม่²¹ หรือมีอำนาจสั่งให้ผู้นำของเข้า ส่งของออก ตัวแทนเรือ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกได้ชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ส่งเอกสาร หลักฐานมาตรวจสอบ²² และหากพบผู้ใดกำลังกระทำความผิด หรือพยายามกระทำ

¹⁵ มาตรา 5 ในกรณีนี้ที่จำเป็นหรือสมควรเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สาธารณประโยชน์ การสาธารณสุข ความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์อื่นใดของรัฐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โอนอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาในเรื่องหนึ่งเรื่องใด ดังต่อไปนี้

.....

(6) กำหนดมาตรการอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการจัดระเบียบในการส่งออกหรือการนำเข้าตามพระราชบัญญัตินี้”

¹⁶ “ข้อ 8 เจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ขอกักและตรวจสอบสินค้าตามข้อ 4 จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ส่งสินค้าออก ผู้นำสินค้าเข้าและกรมศุลกากรทุกประการ”

¹⁷ “4. เจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ขอกักและตรวจสอบสินค้าจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าและกรมศุลกากรทุกประการ ตลอดจนเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามคำร้องทั้งหมด”

¹⁸ “5. หากการตรวจสอบตามคำร้องขอกักสินค้าเป็นที่แน่ชัดว่า สินค้าที่นำเข้าหรือส่งออกเป็นของที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรทำการบันทึกการจับกุมในฐานะนำของต้องห้ามเข้ามาในราชอาณาจักร หรือพยายามส่งออกไปนอกราชอาณาจักรแล้วแต่กรณี และส่งกองคดีดำเนินการไปตามระเบียบ

กรณีที่พนักงานศุลกากรไม่อาจวินิจฉัยได้ว่า สินค้านั้นเป็นของที่ละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่ เมื่อได้รับคำร้องขอให้ส่งตัวอย่างให้พนักงานศุลกากรร่วมกับผู้ร้องขอซักตัวอย่างสินค้าแล้วให้พนักงานศุลกากรบันทึกความเห็นในการวินิจฉัยเบื้องต้นโดยละเอียดเสร็จแล้วส่งเรื่องให้กรมทรัพย์สินทางปัญญาพิจารณาชี้ขาด.....”

¹⁹ “2. กรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เห็นว่าสินค้าที่ส่งออกไปนอกหรือนำเข้าในราชอาณาจักรทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนหรืองานที่ตนได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ก็ให้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนและแจ้งให้พนักงานศุลกากรทราบภายในกำหนดเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ตรวจพบ ถ้าครบกำหนดสี่สิบสี่ชั่วโมงตามวรรคหนึ่งเป็นเวลานอกเวลาราชการหรือเป็น

ความผิด เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดพร้อมของกลางส่งสถานีตำรวจเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมาย²³ ฉะนั้น การกำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรปล่อยสินค้าหากไม่ได้รับแจ้งความร้องทุกข์ จึงไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศุลกากรตามกฎหมายศุลกากร

ง. คำสั่งทั่วไปกรมศุลกากร ที่ 27/2536 ข้อ 5 กำหนดโดยไม่สอดคล้องกับกฎหมายลิขสิทธิ์ เนื่องจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจกรมทรัพย์สินทางปัญญาเป็นผู้ชี้ขาดว่าสินค้าใดเป็นสินค้าที่ทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ซึ่งเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

4.2 ปัญหาทางปฏิบัติในการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากร

จากที่ผ่านมาประเทศไทยได้ถูกประเทศต่าง ๆ กล่าวอ้างว่ากระบวนการกักสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ²⁴ ซึ่งมีสาเหตุจากปัญหาหลายประการคือ

4.2.1 ปัญหาการจำแนกสินค้า

กระบวนการตรวจสอบลักษณะภายนอกของสินค้าว่าเป็นสินค้าที่เลียนเครื่องหมายการค้าหรือว่าเป็นสินค้าปลอมหรือไม่ หรืออาจเป็นสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่นั้นเป็นขั้นตอนที่ไม่สามารถพิจารณาได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งการที่จะสามารถตัดสินได้ว่าเป็นสินค้าที่เลียนเครื่องหมายการค้าหรือเป็นสินค้าปลอมนั้นจะต้องอาศัยการตรวจสอบที่ละเอียดโดยมีการพิจารณาความเหมือนหรือคล้ายของสินค้า ซึ่งต้องมีการตรวจสอบกับสินค้าที่แท้จริงของเจ้าของสิทธิ โดยจะต้องพิจารณาไปถึงข้อเท็จจริงในแต่ละคดีซึ่งขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้ตัดสินเป็นหลัก และถ้าหากเป็นสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ การตรวจสอบถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์นั้นเป็นการตรวจสอบที่หาหลักฐานได้ยาก เนื่องจากไม่มีระบบจดทะเบียนลิขสิทธิ์ แต่มีระบบจดทะเบียนข้อมูลที่สามารถตรวจสอบความเป็นเจ้าของได้ระดับหนึ่ง

วันหยุดราชการ และไม่สามารถแจ้งให้พนักงานศุลกากรเพื่อทราบได้ ก็ให้ผู้ขอรับความคุ้มครองแจ้งให้พนักงานศุลกากรทราบในวันแรกที่เปิดทำการภายในเวลา 3 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เปิดทำการ

เมื่อพนักงานกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว หากพนักงานศุลกากรไม่ได้รับแจ้งจากเจ้าของสิทธิหรือผู้ที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ว่ามีการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบปล่อยสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร หรือส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้นำเข้าไปตามปกติ”

²⁰ มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 แก้ไขเพิ่มเติมโดย มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2497

²¹ มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 แก้ไขเพิ่มเติมโดย มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2497

²² มาตรา 115 ตีร แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469

4.2.1.1 ปัญหาจากกระบวนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศุลกากร

โดยขั้นตอนการปฏิบัติพิธีการทางศุลกากรนำเข้าและส่งออกนั้นมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนผ่านพิธีการเอกสาร และขั้นตอนการตรวจปล่อย (และควบคุมการบรรทุก) เมื่อผ่านการตรวจพิธีการทางเอกสารแล้ว เจ้าหน้าที่จะทำการตรวจและปล่อยของโดยวิธีการดังกล่าวดำเนินไปอย่างรวดเร็ว²⁵ ประกอบกับวิธีการตรวจปล่อยสินค้าจะตรวจปล่อยตามคำสั่งการตรวจที่กำกับไว้ในใบขนสินค้า²⁶ และตรวจปล่อยตามอัตราการตรวจ²⁷

4.2.1.2 ปัญหาความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

หากการกักและตรวจสอบสินค้าไม่พบพยานหลักฐานชัดเจนว่ามี การกระทำผิดกฎหมายจะเป็นปัญหาในการดำเนินคดีตามกฎหมายศุลกากรและเจ้าหน้าที่ศุลกากร อาจต้องรับผิดชอบทางอาญาในการปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบในการกักสินค้า ดังนั้นข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงทำให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่กล้ากักสินค้าไว้ตรวจสอบ

4.2.1.3 ปัญหาการขาดแหล่งข้อมูลอันเป็นศูนย์กลางในการกักสินค้า

จากการได้สอบถามเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ปรากฏว่าปัญหาดังกล่าว เป็นปัญหาที่พบและเกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน ซึ่งเจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกตามวิธีการที่กำหนดของ

²³ มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469

²⁴ รายงานของสมาคม International Anti – Counterfeiting Coalition: IACC ที่เสนอต่อสำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐอเมริกา (USTR) ลงวันที่ 8 มีนาคม 2543, รายงานการประชุมคณะทำงานประสานและติดตามผลการป้องปรามละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ครั้งที่ 4/2542 วันพุธที่ 24 พฤศจิกายน 2542

²⁵ กล่าวคือ “นับแต่เรือเข้าจนถึงการนำของออกจากท่าเรือกรุงเทพใช้เวลาเฉลี่ย 8 วัน ทำการ แต่เป็นระยะเวลาที่อยู่ที่ในการดำเนินงานเฉพาะในส่วนของศุลกากร นับตั้งแต่รับใบขนสินค้าผ่านการตรวจสอบพิกัดอัตราศุลกากร ราคา การคำนวณ และรายละเอียดอื่น ๆ การประเมินอากร รับชำระอากร การตรวจสอบกับบัญชีสินค้าสำหรับเรือ ส่งเตรียมของ ตรวจปล่อยสินค้า และการตรวจสอบครั้งสุดท้ายเมื่อผ่านสถานีตรวจสอบ (checking point) ก่อนออกจากท่าเรือกรุงเทพใช้เวลารวม 2 ชั่วโมง 38 นาที คิดเป็นร้อยละ 1.35 ของเวลาทั้งหมดที่ใช้ในการนำของออกจากท่าเรือกรุงเทพ”, อ้างไว้ใน กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ข้อมูลประกอบการชี้แจงการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาบัญญัติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี 24 กันยายน 2540 (เอกสารอัดสำเนา) น.25.

²⁶ สำนักงานศุลกากรนำเข้าท่าเรือกรุงเทพ, คู่มือการปฏิบัติงานส่วนตรวจสินค้าขาเข้า: การตรวจปล่อยสินค้าขาเข้า (เอกสารอัดสำเนา) ม.ป.พ., น. 33.

²⁷ ยกเว้นในกรณีที่มีข้อสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมายศุลกากรเจ้าหน้าที่ฯ อาจเปิดตรวจสินค้าทั้งหมด โปรดดู สำนักงานศุลกากรนำเข้าท่าเรือกรุงเทพ, น. 47.

ประกาศกรมศุลกากร หรือประกาศกระทรวงพาณิชย์ เนื่องจากไม่มีข้อมูลสินค้าต้องสงสัยจาก ฝ่ายเจ้าของสิทธิ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัญหาทั้งข้อกฎหมายและวิธีปฏิบัติเป็นอุปสรรคต่อการ ดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ศุลกากรในด้านมาตรการกักสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออก

4.3

ตารางที่ 1: ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ 51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
<p>ข้อ 51 การระงับการปล่อยสินค้าโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทางศุลกากร</p> <p>บรรดาสมาชิกจะต้องใช้กระบวนการเพื่อให้ผู้ทรงสิทธิซึ่งมีเหตุรับฟังได้ที่จะสงสัยว่าอาจมีการนำเข้าสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือมีการละเมิดสิทธิ สามารถยื่นคำขอเป็นลายลักษณ์อักษรต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทางฝ่ายบริหารหรือทางศาลเพื่อให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรระงับการปล่อยสินค้าดังกล่าวมิให้หมุนเวียนโดยอิสระ บรรดาสมาชิกอาจจะให้มีการขอตกลงได้ในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดอื่น ๆ ในสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา โดยมีเงื่อนไขว่าข้อกำหนดในส่วนนี้มีการปฏิบัติตาม</p>	<p>ประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ 95 พ.ศ. 2536 ข้อ 4 วรรคแรก</p> <p>“เจ้าของลิขสิทธิ์ อาจร้องขอต่อพนักงานศุลกากร เพื่อกักและตรวจสอบสินค้า ก่อนที่พนักงานศุลกากรจะทำการตรวจปล่อยสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร หรือส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้นำเข้า หากมีเหตุอันควรสงสัยว่าสินค้านั้นทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของตน”</p> <p>ประกาศกรมศุลกากร ที่ 28/2536 ข้อ 1</p> <p>“เมื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ยื่นคำร้องขอให้พนักงานศุลกากรทำการกักและตรวจสอบสินค้า โดยมีเหตุอันควรสงสัยว่าสินค้านั้นจะเป็นของที่ทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของตน”</p>	<p>เนื้อหาของ TRIPs ข้อ 51 เปรียบเทียบกับกฎหมาย ประกาศ คำสั่งและระเบียบที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย เห็นได้ว่ามีหลักเกณฑ์ใกล้เคียงกัน และเนื้อหาของกฎหมายไทยก็มีความสมบูรณ์ตามข้อตกลง TRIPs</p>

4.3

ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ 51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
<p>บรรดาสมาชิกอาจกำหนดให้มีกระบวนการอย่างเดียวกันเกี่ยวกับการระงับการปล่อยสินค้าที่ละเมิดที่มีจุดหมายเพื่อการส่งออกจากดินแดนของตน โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร</p>	<p>ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการส่งออก ไป นอก และการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอม หรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น พ.ศ.2530</p> <p>ข้อ 5 “ในกรณีที่ผู้ประสงค์จะขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของตนร้องขอต่อพนักงานศุลกากร เพื่อให้ตรวจสอบเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่มีการส่งออกหรือนำเข้า...”</p>	

(ตารางมีต่อ)

4.3

ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ 51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
<p>ข้อ 52 คำขอ ผู้ทรงสิทธิใดที่เริ่มกระบวนการภายใต้ข้อ 51 จะต้องจัดหาพยานหลักฐานที่เพียงพอเพื่อแสดงให้เห็นที่พอใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจว่าตามกฎหมายของประเทศผู้นำเข้าตามพยานหลักฐานในเบื้องต้น มีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของผู้ทรงสิทธิและผู้ทรงสิทธิจะต้องให้คำบรรยายลักษณะสินค้าที่มีรายละเอียดเพียงพอที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรสามารถจำแนกสินค้าดังกล่าวได้โดยง่าย เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะแจ้งแก่ผู้ขอภายในกำหนดเวลาอันควรว่าตนยอมรับคำขอดังกล่าวแล้วหรือไม่ และระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะ</p>	<p>ประกาศกรมศุลกากรที่ 28/2536 ข้อ 6 “คำร้องขอทักสินค้านำเข้าหรือส่งออก แบบคำร้องให้เป็นไปตามแบบทำยประกาศและในการร้องขอจะต้องแนบเอกสารสำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประชาชน ใบรับรองการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัท ใบมอบอำนาจ ถ้ามี และหลักฐานแสดงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ข้อ 1 “หากพนักงานศุลกากรเห็นสมควร ทักสินค้าตามที่มีผู้ร้องขอก็จะแจ้งให้ผู้ขอทักสินค้านำเข้าหรือส่งออก ผู้นำเข้าทราบโดยไม่ชักช้า และให้ผู้ขอทักสินค้านำเข้าตรวจสอบสินค้านั้นภายในกำหนด 24 ชั่วโมง”</p>	<p>สำหรับเรื่องกรณีที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะต้องแจ้งว่าตนจะยอมรับคำขอหรือไม่ รวมทั้งระยะเวลาที่ศุลกากรจะดำเนินการตามคำขอนั้นไม่มีบทบัญญัติใดที่บัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้เลย ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องทำการบัญญัติหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวขึ้นใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลง TRIPs ข้อ 52 นี้</p>

(ตารางมีต่อ)

4.3

ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ 51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
<p>ดำเนินการ ในกรณีที่ได้กำหนดไว้โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดังกล่าว</p>	<p>จากข้อกำหนด ข้อ 6 ของประกาศข้างต้น เป็นเพียงการกำหนดให้ผู้ขอทักส่งเอกสารอันเกี่ยวข้องกับผู้ขอทัก ไม่ใช่หลักฐานที่แสดงว่ามี การละเมิดขึ้นอย่างแน่ชัด แต่อย่างไรก็ตาม หลักฐานดังกล่าวจะมีระบุไว้บ้างในส่วนของแบบ คำร้องขอทักสินค้า</p> <p>ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการ ส่งออกไปนอก และการนำเข้ามาใน ราชอาณาจักรซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้า ปลอม หรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น พ.ศ.2530</p> <p>ข้อ 3 "...ให้ผู้ประสงค์จะขอรับความ ค้ำประกันยื่นคำขอแจ้งความจำนงแบบพิมพ์ที่นาย ทะเบียนเครื่องหมายการค้ากำหนดและจัดพิมพ์</p>	

(ตารางมีต่อ)

4.3

ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
	<p>ขึ้นต่อเจ้าหน้าที่ ณ กองสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้า กรมทะเบียนการค้า”</p> <p>มีประกาศนายทะเบียนเครื่องหมายการค้า เรื่อง กำหนดเงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการแสดงหลักฐานในการขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้า ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 28 ธันวาคม 2530 และในแบบคำร้องขอให้พนักงานตุลาการตรวจสอบเครื่องหมายการค้า ก็มีช่องสำหรับให้ระบุรายละเอียดในการนำเข้าส่งออก</p>	

(ตารางมีต่อ)

4.3

ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ 51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่ เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
<p>ข้อ 53 หลักทรัพย์หรือหลักประกันที่เท่าเทียมกัน</p> <p>1. เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะมีอำนาจที่จะกำหนดให้ผู้ขอรวางหลักทรัพย์หรือหลักประกันที่เท่าเทียมกันที่เพียงพอที่จะคุ้มครองจำเลยและเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ และที่จะป้องกันมิให้มีการใช้โดยมิชอบ การวางหลักทรัพย์หรือหลักประกันที่เท่าเทียมกันเช่นว่านั้น จะไม่เป็นการขัดขวางต่อการขอใช้กระบวนการเหล่านี้ที่ไม่มีเหตุผล</p> <p>2. หากตามคำขอภายใต้ส่วนนี้ เจ้าหน้าที่</p> <p>ศาลการไต่รับรับการปล่อย มิให้มีการหมุนเวียนโดยอิสระซึ่งสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ</p>	<p>ประกาศกรมศุลกากรที่ 28/2536</p> <p>ข้อ 4 บัญญัติว่า “เจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของสิทธิที่ขอกักและตรวจสอบสินค้าจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายใดๆที่เกิดขึ้นแก่ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าและกรมศุลกากรทุกประเภท...” และในแบบคำร้องขอกักจะมีข้อความว่า “...ข้าพเจ้าขอเป็นผู้รับผิดชอบค่าเสียหาย ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามคำขอของข้าพเจ้าทั้งหมด”</p> <p>ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการส่งออก ไป นอก และ การนำ เข้า มา ในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอม หรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น</p>	<p>บทบัญญัติเหล่านี้เป็นเพียงการให้คำรับรองเป็นหนังสือว่าตนจะรับผิดชอบหากมีความเสียหาย แต่ก็ยังไม่ใช่ในลักษณะของการวางหลักทรัพย์ หรือหลักประกันที่เท่าเทียม ดังนั้น จึงยังไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดเรื่องการวางหลักทรัพย์หรือหลักประกันที่เท่าเทียมกัน ของผู้ที่ขอกักสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์</p> <p>เนื่องจากบทบัญญัติในข้อ 53 2. นี้เป็นบทบัญญัติที่ TRIPs มิได้กำหนดบังคับให้รัฐสมาชิกจะต้องดำเนินการ แต่ประเทศไทยก็ควรมีหลักดังกล่าวไว้เพื่อป้องกันกรณีของการกลั่นแกล้ง เพราะการวางหลักประกันจะทำให้เกิดความยับยั้งชั่งใจเสียก่อน</p>

(ตารางมีต่อ)

4.3

ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
<p>อุตสาหกรรม ลิขสิทธิ์ การออกแบบวงจรรวม หรือข้อสนเทศที่ไม่เปิดเผย โดยอาศัยคำวินิจฉัยอื่นใดซึ่งไม่ใช่คำวินิจฉัยของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทางศาลหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอิสระอื่น และกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ในข้อ 55 ได้สิ้นสุดลงโดยไม่อนุญาตให้มีการผ่อนผันเป็นการชั่วคราวจากเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจโดยชอบ ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขว่าเมื่อได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดอื่นทั้งปวงในการนำเข้าแล้ว เจ้าของผู้นำเข้าหรือผู้รับสินค้าดังกล่าวจะมีสิทธิที่จะขอให้ปล่อยสินค้าดังกล่าวโดยวางหลักทรัพย์ในจำนวนที่เพียงพอที่จะคุ้มครองผู้ทรงสิทธิเกี่ยวกับการละเมิดใด ๆ การจ่ายค่าหลักทรัพย์เช่นว่านั้นจะไม่ลดทอนการเยียวยาความเสียหายอื่นใด ซึ่งผู้</p>	<p>พ.ศ.2530 ข้อ 5 บัญญัติไว้ว่า “...ในการนี้ให้ผู้ขอรับความคุ้มครองทำหนังสือยอมรับประกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการร้องขอรับความคุ้มครองดังกล่าวด้วย...”</p>	

(ตารางมีต่อ)

4.3

ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ 51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
ทรงสิทธิสามารถใช้ได้ ทั้งนี้โดยเป็นที่เข้าใจว่า จะมีการคืนหลักทรัพย์ให้หากผู้ทรงสิทธิไม่ได้ใช้สิทธิดำเนินการภายในกำหนดเวลาอันควร		
<p>ข้อ 54 การแจ้งการระงับ ผู้นำและผู้ขอจะได้รับแจ้งให้ทราบในทันทีเกี่ยวกับการระงับการปล่อยสินค้าตามข้อ 51</p>	<p>ประกาศกรมศุลกากรที่ 28/2536 ข้อ 1 “หากพนักงานศุลกากรเห็นสมควรกักสินค้าตามที่มีผู้ร้องขอก็จะแจ้งให้ผู้ขอกักสินค้าผู้ส่งออก ผู้นำเข้าทราบโดยไม่ชักช้า และให้ผู้ขอกักสินค้าตรวจสอบสินค้านั้นภายในกำหนด 24 ชั่วโมง”</p>	<p>ไม่มีบทบัญญัติใดของประเทศไทยที่บัญญัติกำหนดเรื่องผู้นำเข้าและผู้ขอจะได้รับแจ้งให้ทราบในทันทีเกี่ยวกับการระงับการปล่อยสินค้าตาม ข้อ 51 จึงจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องมีการบัญญัติหลักเกณฑ์ดังกล่าวเพิ่มเติมขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลง TRIPs ข้อ 54 นี้</p>
<p>ข้อ 55 กำหนดเวลาของการระงับ ถ้าภายในระยะเวลาไม่เกิน 10 วันทำการ</p>	<p>ไม่มีกฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>ไม่มีบทบัญญัติใดของประเทศไทยบัญญัติเรื่องระยะเวลาในการกักสินค้าและไม่มี</p>

(ตารางมีต่อ)

4.3

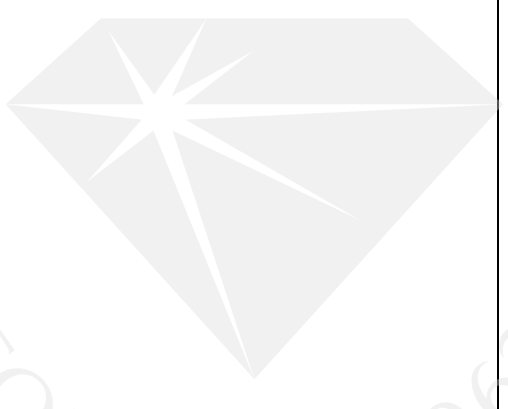
ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
<p>หลังจากที่ผู้ขอได้รับการแจ้งการระงับเจ้าหน้าที่ศุลกากรยังไม่ได้รับแจ้งว่าคู่กรณีนอกเหนือจากผู้ถูกกล่าวหา ได้เริ่มกระบวนการพิจารณาความอันนำไปสู่การวินิจฉัยในมูลแห่งคดี หรือเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบอำนาจโดยชอบได้ใช้มาตรการชั่วคราวขยายเวลาการระงับการปล่อยสินค้าดังกล่าว ให้ปล่อยสินค้านี้โดยมีเงื่อนไขว่าเมื่อได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดอื่นทั้งปวงในการนำเข้าหรือการส่งออกสินค้าแล้ว และในกรณีที่เหมาะสม ข้อจำกัดทางด้านเวลานี้อาจขยายต่อไปได้อีก 10 วันทำการ นอกจากนี้หากมีการเริ่มกระบวนการพิจารณาที่นำไปสู่การวินิจฉัยในมูลคดีแล้วและจำเลยร้องขอให้ดำเนินการพิจารณาทบทวน รวมทั้งให้สิทธิในการได้รับฟัง</p>		<p>บทบัญญัติใดที่กำหนดในเรื่องการกักและปล่อยสินค้าว่าจะต้องพิจารณาจากหลักเกณฑ์ใดบ้าง และมีระยะเวลาอย่างไรจึงจะวินิจฉัยกักสินค้าต่อไปหรือจะปล่อยสินค้าซึ่งเป็นข้อกำหนดที่ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการบัญญัติเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลง TRIPs ในข้อนี้</p>

(ตารางมีต่อ)

4.3

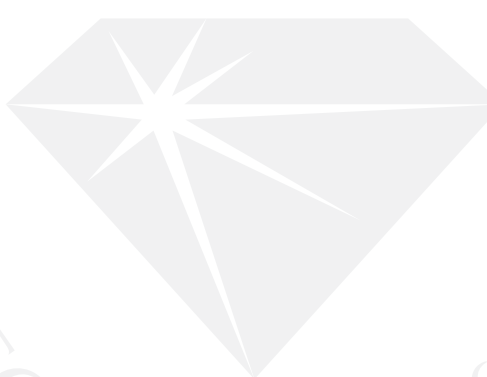
ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
<p>ความในการวินิจฉัยว่าจะแก้ไข เพิกถอน หรือ ยืนยันมาตรการเหล่านี้หรือไม่ ภายใน กำหนดเวลาอันควร อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมี บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นในกรณีที่มีการ ดำเนินการระงับ หรือขยายเวลาการระงับการ ปลดปล่อยสินค้าตามมาตรการทางศุลกากรชั่วคราว ให้นำ บทบัญญัติวรรค 6 ข้อ 50 มาใช้บังคับ</p>		
<p>ข้อ 56 การชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้นำเข้าและเจ้าของสินค้า เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องจะมี อำนาจที่จะสั่งให้ผู้ขอจ่ายค่าชดใช้ ค่าเสียหายที่</p>	<p>ไม่มีกฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และ ระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>ไม่มีบทบัญญัติใดของประเทศไทยที่ให้ อำนาจเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการสั่งให้ผู้ขอ จ่ายเงินจำนวนเหมาะสม เพื่อชดใช้ความเสียหาย ใดๆที่เกิดจากการกักสินค้าโดยผิดพลาด หรือจาก</p>

(ตารางมีต่อ)

4.3

ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ 51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่ เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
<p>เหมาะสมแก่ผู้นำเข้า ผู้รับ และเจ้าของสินค้า สำหรับความเสียหายใดที่เกิดขึ้นจากการกักสินค้า โดยไม่ถูกต้อง หรือจากการกักสินค้าที่ไม่ได้รับการปล่อยตามข้อ 55</p>		<p>การกักสินค้าตามมาตรา 55 ดังกล่าวแก่ผู้นำเข้า ผู้รับสินค้าและเจ้าของสินค้า ซึ่งประเทศไทย จำเป็นจกต้องมีการบัญญัติเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในส่วนนี้</p> <p>บทบัญญัติที่มีอยู่จะเป็นเรื่องของการให้ผู้ขอรับความคุ้มครองทำหนังสือรับประกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการร้องขอ กักสินค้า ซึ่งได้บัญญัติไว้ในประกาศกรมศุลกากร ที่ 28/2536 และในแบบคำร้องขอ กักสินค้าเท่านั้น ซึ่งยังมีใช้บทบัญญัติที่สอดคล้องกับข้อตกลง TRIPs ข้อที่ 56 นี้</p>

(ตารางมีต่อ)

4.3

ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ 51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
<p>ข้อ 57 สิทธิในการตรวจสอบและข้อสนเทศ</p> <p>โดยไม่เป็นที่เสื่อมเสียต่อการคุ้มครองข้อสนเทศลับ บรรดาสมาชิกจะให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการให้โอกาสที่เพียงพอแก่ผู้ทรงสิทธิในการจัดการตรวจสอบสินค้าใดๆ ที่ถูกกักโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร เพื่อพิสูจน์การอ้างสิทธิของตน เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะมีอำนาจเช่นเดียวกันที่จะให้โอกาสที่เท่าเทียมกันแก่ผู้นำเข้าในการตรวจสอบสินค้าเหล่านี้ ในกรณีที่มีการวินิจฉัยชี้ขาดที่เป็นคุณในมูลแห่งคดี บรรดาสมาชิกอาจให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจแจ้งให้ผู้ทรงสิทธิทราบถึง ชื่อและที่อยู่ของผู้ส่งสินค้า</p>	<p>ประกาศกรมศุลกากรที่ 28/2536</p> <p>ข้อ 1. บัญญัติว่า "...ให้ผู้ขอกักสินค้ามาตรวจสอบสินค้านั้นภายในกำหนดเวลา 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ยื่นคำร้องขอกัก"</p> <p>ข้อ 3. บัญญัติว่า "หากผู้ขอกักและตรวจสอบสินค้า ต้องการจะทราบชื่อที่อยู่ของผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าและจำนวนสินค้าก็ให้สอบถามหรือขอจดแจ้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ได้"</p> <p>คำสั่งทั่วไปกรมศุลกากรที่ 2/2531 เรื่องเพิ่มเติมประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร พ.ศ.2530 หมวดที่ 20 บทที่ 23 ข้อ 01</p> <p>ข้อ 3. "ในการตรวจสอบเครื่องหมายการค้า นั้น ให้พนักงานศุลกากรกระทำการต่อหน้า</p>	<p>บทบัญญัติดังกล่าว ให้โอกาสผู้ร้องขอกักสินค้าที่จะตรวจสอบสินค้านั้นร่วมกับเจ้าหน้าที่ แต่ไม่มีบทบัญญัติให้สิทธิในทำนองเดียวกันนี้แก่ผู้นำเข้า ซึ่งประเทศไทยจำเป็นจะต้องมีการบัญญัติหลักเกณฑ์การให้สิทธิแก่ผู้นำเข้าเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลง TRIPs ข้อ 57 นี้</p>

(ตารางมีต่อ)

4.3

ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
ผู้นำเข้าและผู้รับสินค้า รวมทั้งปริมาณของสินค้าดังกล่าว	ผู้ร้องขอเท่านั้น แล้วให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ 3.1 กรณีที่พนักงานศุลกากรไม่อาจวินิจฉัยได้ว่า สินค้าที่ส่งออกหรือนำเข้าเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้ร้องขอหรือไม่ เมื่อได้รับคำร้องขอให้ส่งตัวอย่างตามคำร้องขอท้ายแบบ กศก 18 ให้พนักงานศุลกากรร่วมกับผู้ร้องขอชักตัวอย่างสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้า...”	
ข้อ 58 การดำเนินการโดยอำนาจหน้าที่ ในกรณีที่บรรดาสมาชิกกำหนดให้	พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 มาตรา 24 “สิ่งใด ๆ อันจะถึงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานศุลกากร พนักงาน	ถึงแม้จะมีบทบัญญัติดังกล่าว แต่ก็ไม่มีบทบัญญัติถึงวิธีการในการตรวจสอบซึ่งเป็นรายละเอียดในการที่พนักงานศุลกากรจะใช้

(ตารางมีต่อ)

4.3

ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ 51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
<p>เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการโดยการริเริ่มของตนเองและให้ระงับการปล่อยสินค้าหากตนมีข้อสันนิษฐานว่าสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญากำลังถูกละเมิด</p> <p>(เอ) ในเวลาใดก็ได้ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอาจขอให้ผู้ทรงสิทธิมอบข้อสนเทศใดๆที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการใช้อำนาจเหล่านี้</p> <p>(บี) ผู้นำเข้าและผู้ทรงสิทธิจะได้รับแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับการระงับการปล่อยสินค้าโดยทันที ในกรณีที่ผู้นำเข้าได้ยื่นอุทธรณ์การระงับการปล่อยต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ การระงับดังกล่าวจะอยู่ภายใต้บังคับข้อกำหนดที่วางไว้ในข้อ 55 โดยอนุโลม</p> <p>(ซี) บรรดาสมาชิกจะยกเว้นเฉพาะ</p>	<p>ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ มีอำนาจยึดในเวลาใดๆ และ ณ ที่ใดๆก็ได้</p>	<p>มาตรการนี้ได้จริง ส่วนเรื่องการทำผู้ทรงสิทธิให้ข้อมูลเพื่อดำเนินการตามหน้าที่ในกรณีที่เจ้าพนักงานศุลกากรจะกักสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์เองนั้นไม่มีบัญญัติไว้ และไม่มีบทบัญญัติเรื่องการแจ้งคำสั่งให้แก่ผู้นำเข้าและผู้ทรงสิทธิ รวมทั้งไม่มีบทบัญญัติเรื่องการยกเว้นความรับผิดชอบเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการกักสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ด้วย ซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องมีการบัญญัติหลักเกณฑ์ดังกล่าวเพิ่มขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลง TRIPs ข้อ 58 นี้</p>

(ตารางมีต่อ)

4.3

ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ 51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐจากความรับผิดชอบต่อการเฝ้าระวังความเสียหายที่เหมาะสมในกรณีที่มีการดำเนินการหรือเจตนาในการดำเนินการเป็นไปโดยสุจริต		
<p>ข้อ 59 การเยียวยาความเสียหาย โดยไม่เป็นที่เสียหายต่อสิทธิอื่นซึ่งผู้ทรงสิทธิสามารถใช้ได้ และภายใต้บังคับสิทธิของจำเลยที่จะให้มีการทบทวนการพิจารณาต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทางศาล เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะมีอำนาจที่จะสั่งทำลายหรือจำหน่ายทิ้งซึ่งสินค้าที่ละเมิดตามหลักการที่กำหนดไว้ในข้อ 46 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าปลอม เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะไม่อนุญาตให้มีการ</p>	<p>ไม่มีกฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>ไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดในเรื่องการทำลายหรือจำหน่ายทิ้งซึ่งสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์หลังจากที่มีการกักสินค้าดังกล่าวโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ มีพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 มาตรา 25 บัญญัติไว้ว่า “บรรดาของฤาสิ่งที่ยึดได้ ตามพระราชบัญญัตินี้ ฤาบทกฎหมายอื่นอันเกี่ยวแก่ศุลกากรนั้น ให้จำหน่ายตามแต่อธิบดีจะสั่ง” ซึ่งบทบัญญัติมาตรานี้ ไม่สอดคล้องกับข้อ 59 ของ TRIPs เนื่องจาก</p>

(ตารางมีต่อ)

4.3

ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ 51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
ส่งออกสินค้าที่ละเมิดไปต่างประเทศอีกครั้งหนึ่งในสภาพเดิมหรือนำสินค้าดังกล่าวผ่านพิธีการศุลกากรที่ต่างจากเดิม เว้นแต่ในสถานการณ์พิเศษเฉพาะ		บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้จำหน่ายโดยตามอัตราศุลกากรจะสั่ง จึงถือว่าประเทศไทยยังขาดหลักเกณฑ์ในข้อนี้
<p>ข้อ 60 การนำเข้าที่ปริมาณเล็กน้อย บรรดาสมาชิกอาจยกเว้นการใช้บทบัญญัติต่างๆ ข้างต้นในกรณีสินค้ามีปริมาณน้อยและไม่ มีลักษณะในเชิงพาณิชย์ โดยบรรจุในสัมภาระส่วนตัวเดินทางหรือส่งในปริมาณเพียงเล็กน้อย</p>	<p>ประกาศกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการส่งสินค้าไปนอกและการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 94) พ.ศ.2536 ข้อ 4 บัญญัติว่า “ความในข้อ 3 ห้ามมิให้ใช้กรณีเป็นของส่วนตัว ใช้วิจัย หรือศึกษาในปริมาณที่สมควร และมีใช้เพื่อการค้า”(ความในข้อ 3 คือ ห้ามมิให้ผู้ใดส่งออกไปนอกหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าแถบบันทึกเสียง (เทปเพลง) แผ่นบันทึกเสียง (คอมแพ็คดิสก์) แถบบันทึก</p>	<p>บทบัญญัติของประเทศไทยมีความสอดคล้องกับ TRIPs เพียงพอแล้ว ถึงแม้ว่าประเทศไทยมิได้บัญญัติไว้ในคำว่า “ปริมาณเล็กน้อย” แต่ของประเทศไทยก็มีบัญญัติไว้ในคำว่า “ปริมาณที่สมควร” ซึ่งเมื่อได้มีการศึกษาจะพบว่าหลักการเดียวกันในข้อยกเว้นดังกล่าว</p>

(ตารางมีต่อ)

4.3

ตารางที่ 1: (ต่อ) ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อตกลง TRIPs ข้อ51-60 ระหว่าง กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPs	กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบของประเทศไทย	ความสอดคล้องของกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและTRIPs
	ถึงภาพ (วีดีโอเทป) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หนังสือหรือสินค้าอื่นใดที่ทำซ้ำ หรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น	

จากการศึกษากฎหมาย ประกาศ คำสั่งและระเบียบของไทยที่เกี่ยวข้องกับมาตรการกัก
ณ จุดนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรภายใต้ข้อตกลง
TRIPs ข้อ 51 - 60 พบว่าการใช้อำนาจตามประกาศกระทรวงพาณิชย์หรือประกาศกรมศุลกากร
ที่เกี่ยวข้องนั้นเป็นการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจในการดำเนินวิธีการตรวจสอบสินค้า
ณ จุดนำเข้าและส่งออก ซึ่งถือว่าเป็นการบังคับใช้มาตรการกักสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทาง
ปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกโดยเป็นการอาศัยอำนาจตามกฎหมายการส่งออกไปนอกและ
การนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นผลงานอันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของเจ้าของสิทธิ ซึ่งสิทธิทางกฎหมายนั้นได้ให้เจ้าของสิทธิ หรือ “ผู้ทรงสิทธิ” มีอยู่เหนือสิ่งที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ทางปัญญาของมนุษย์ และเจ้าของสิทธิมีอำนาจหวงกันมิให้ผู้อื่นมาใช้สิทธิ โดยกฎหมายได้ให้ความคุ้มครองสิทธิเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ

ปัญหาการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในปัจจุบันได้มีการละเมิดเป็นไปอย่างแพร่หลาย ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ทำให้เกิดความเสียหายอย่างมาก เช่น 1.เกิดความเสียหายต่อผู้เป็นเจ้าของสิทธิที่ถูกละเมิดสิทธิโดยมิได้รับอนุญาต 2.เกิดความเสียหายต่อความนิยมของสินค้า 3.เกิดผลกระทบต่อผู้บริโภค และปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญายังเป็นปัญหาที่สำคัญที่มีผลต่อความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะประเทศอุตสาหกรรมอย่างประเทศไทย จึงทำให้มีการนำไปสู่การเจรจาการค้าของกลุ่มประเทศภาคีสมาชิกในกรอบอูรุกวัย ซึ่งในการเจรจาพหุภาคีครั้งสุดท้ายนี้ได้มีการเสนอให้มีมาตรการกักสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออก โดยเป็นการประชุมที่อยู่ภายใต้ของความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้าหรือ TRIPs (Agreement on Trade – Related Aspects of Intellectual Property Rights) ได้กล่าวไว้ในข้อ 51 – 60

ความตกลง TRIPs มีมาตรการบังคับโดยการออกข้อกำหนดให้เหล่าประเทศภาคีสมาชิกจะต้องทำการอนุวัติกฎหมายให้เป็นไปตามข้อตกลง โดยกำหนดมาตรการให้เจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา เจ้าของสิทธิในเครื่องหมายการค้าและเจ้าของลิขสิทธิ์ยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของศุลกากรเพื่อให้อำนาจโดยตรงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการตรวจสอบสินค้าที่สงสัยว่าจะละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาไว้ตรวจสอบ ณ จุดนำเข้าและส่งออกก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรจะทำการตรวจปล่อยสินค้า ซึ่งระบุรายละเอียดไว้ในบทที่ 2

ในส่วนของการศึกษามาตรการกักสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกขององค์การระหว่างประเทศ หรือ องค์การศุลกากรโลก ซึ่งได้มีการศึกษาถึงกฎหมายแม่แบบขององค์การศุลกากรโลก (model legislation) เพื่อกำหนดมาตรการบังคับสิทธิ

ในทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร ซึ่งมีจำนวน 27 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ภาค โดยสาระสำคัญกำหนดในภาค 1 ถึง 3 กล่าวคือ ภาคหนึ่งเป็นการกำหนดวิธีการยื่นคำร้องขอประกันสินค้าที่ละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร (ข้อ 1-17) ภาค 2 เป็นการกำหนดการกักสินค้าโดยอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศุลกากร (ข้อ 18-23) และภาค 3 เป็นการกำหนดวิธีการกำจัดสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (ข้อ 24-25)

ในส่วนของการศึกษาถึงบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรของต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาโดยได้กำหนดมาตรการทางศุลกากรในการนำเข้าและส่งออกมีขั้นตอนการควบคุมคือการห้ามการนำเข้า วิธีการกักและยึดสินค้า วิธีการภายหลังการยึดสินค้า และข้อยกเว้นการนำเข้าปริมาณเล็กน้อย ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรสหรัฐอเมริกาในเครื่องหมายการค้าและชื่อการค้า บทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรสหรัฐอเมริกาในงานละเมิดลิขสิทธิ์ และบทบาทหน้าที่ของกรมศุลกากรสหรัฐอเมริกาในสิทธิบัตร ซึ่งวิธีการของประเทศสหรัฐอเมริกานี้ได้ถูกกล่าวไว้ในบทที่ 3.3

เมื่อศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหของบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรไทยเกี่ยวกับการบังคับใช้มาตรการป้องกันการนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากรโดยกฎหมายคนละฉบับ และปัญหาทางปฏิบัติในการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากร โดยการศึกษาถึงปัญหาและข้อกฎหมายพบว่าบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรในการบังคับใช้มาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรนั้นมีความไม่ชัดเจนของระเบียบวิธีปฏิบัติในด้านการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงความคลุมเครือของการใช้กฎหมายแต่ละบทที่ยังไม่สอดคล้องต่ออำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่พึงปฏิบัติ ดังนั้น เพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศุลกากรอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการวิเคราะห์ถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่เหมาะสมเพื่อความถูกต้อง นอกจากนี้ยังศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์กฎหมาย ประกาศ คำสั่งและระเบียบของไทยภายใต้ข้อตกลง TRIPs ซึ่งประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการบัญญัติหลักเกณฑ์เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลง TRIPs ข้อ 51 – 60

นอกจากนี้ ด้วยความไม่แน่นอนของการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายเรื่องของการกักสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ผู้เขียนจึงได้มีข้อเสนอเพื่อแก้ไขกฎหมายศุลกากรในมาตรการกักสินค้าที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย โดยจากการศึกษา TRIPs กฎหมายแม่แบบขององค์การศุลกากรโลก และประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 สามารถนำหลักเกณฑ์ของมาตรการกัก ณ จุดนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานำมาเป็นแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยได้ ซึ่งปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหของบทบาทหน้าที่กรมศุลกากรไทยได้กล่าวไว้ในบทที่ 5

5.1.1

ตารางที่ 2: ตารางสรุปมาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทย TRIPs Agreement องค์การศุลกากรโลก และประเทศสหรัฐอเมริกา

มาตรการกักสินค้า	ประเทศไทย	TRIPs Agreement	องค์การศุลกากรโลก	ประเทศสหรัฐอเมริกา
ผู้มีสิทธิยื่นคำขอ กักสินค้า	ผู้ทรงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเป็นผู้มีสิทธิร้องขอให้เจ้าหน้าที่กักสินค้า	ก.เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ (competent authorities) สามารถกระทำการกักสินค้าที่มีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาได้เองโดยไม่ต้องอาศัยคำร้องขอจากผู้ทรงสิทธิ ข.ผู้ทรงสิทธิสามารถยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ	กฎหมายศุลกากรโลก (model legislation) ข้อ 1-4 กำหนดให้ผู้ทรงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาสามารถยื่นคำร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ	ก.เจ้าหน้าที่ศุลกากรสหรัฐอเมริกามีอำนาจการกักสินค้าไว้ก่อนได้ ข.ผู้ทรงสิทธิสามารถยื่นคำร้องขอให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรกักสินค้าได้ในภายหลัง
วิธีการยื่นคำขอ กักสินค้า	เจ้าของสิทธิสามารถยื่นคำขอ กักสินค้า ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่กองตรวจขาเข้าหรือด่าน	ก.เจ้าหน้าที่ผู้อำนาจกักสินค้าในกรณีนี้ไม่จำเป็นต้องอาศัยคำร้องขอ กักสินค้าจากผู้ทรงสิทธิ ข.ผู้ทรงสิทธิต้องยื่นคำ	ผู้ทรงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาต้องทำคำร้องขอ กักสินค้า เป็นลายลักษณ์อักษร และ เสนอ พยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือ	โดยปกติสหรัฐอเมริกาจะมีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้อยู่แล้ว เจ้าหน้าที่มิได้มีการจดทะเบียนผู้ทรง

(ตารางมีต่อ)

5.1.1

ตารางที่ 2: (ต่อ) ตารางสรุปมาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทย TRIPs Agreement องค์การศุลกากรโลก และ ประเทศสหรัฐอเมริกา

มาตรการกักสินค้า	ประเทศไทย	TRIPs Agreement	องค์การศุลกากรโลก	ประเทศสหรัฐอเมริกา
	ศุลกากรแล้วแต่กรณีและเจ้าของสิทธิยังสามารถยื่นคำร้องเพื่อขอรับความคุ้มครองได้	ร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ	โดยหลักฐานต้องมีรายละเอียดเพียงพอที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรสามารถจำแนกสินค้าได้โดยง่าย	สิทธิอาจยื่นคำร้องขอให้เจ้าหน้าที่เพิ่มเติมในภายหลังได้
การวางหลักประกัน	เจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ส่งออกหรือนำเข้าและกรมศุลกากรทุกประเภทโดยทำเป็นหนังสือยอมรับ	กรณีผู้ทรงสิทธิขอให้ระงับหรือปล่อยสินค้าจะต้องวางหลักประกันที่เท่าเทียมกันเพื่อคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและจำเลย	ผู้ทรงสิทธิที่ขอกักสินค้าต้องวางหลักประกันหรือหลักประกันที่อาจเกิดจากการกักสินค้า เพื่อเป็นการคุ้มครองเจ้าของสินค้าและเจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือเจ้าหน้าที่ศุลกากรสั่งให้ผู้ขอกักสินค้าชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกักสินค้า	ผู้ทรงสิทธิจะต้องวางหลักประกันหรือให้หลักประกันในรูปแบบและจำนวนตามที่กำหนดไว้เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับเจ้าพนักงานของสหรัฐอเมริกาและลูกจ้าง ตลอดจนผู้นำเข้าหรือเจ้าของสินค้าที่ถูกนำเข้า

(ตารางมีต่อ)

5.1.1

ตารางที่ 2: (ต่อ) ตารางสรุปมาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทย TRIPs Agreement องค์การศุลกากรโลก และ ประเทศสหรัฐอเมริกา

มาตรการกักสินค้า	ประเทศไทย	TRIPs Agreement	องค์การศุลกากรโลก	ประเทศสหรัฐอเมริกา
ระยะเวลาในการกักสินค้า	ไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกักสินค้าไว้ตรวจสอบสามารถกักสินค้าไว้ตรวจสอบ 10 วันทำการนับแต่วันที่ผู้ร้องขอได้แจ้งการกักสินค้าแต่ข้อกำหนดด้านเวลาอาจขยายได้อีก 10 วันทำการ	เจ้าหน้าที่สามารถกักสินค้าไว้ตรวจสอบไม่เกิน 10 วันทำการนับแต่วันที่ผู้ขอได้รับแจ้งการกักสินค้าและอาจขอขยายเวลาได้อีก 10 วันทำการ	ศุลกากรสหรัฐอเมริกาจะได้ทำการกักสินค้าดังกล่าวไว้ 30 วัน นับตั้งแต่ได้มีการแจ้งให้ผู้ที่ได้นำเข้าทราบถึงการกักนี้ แต่ไม่รวมวันหยุดราชการและวันนักขัตฤกษ์
การรับผิดชอบค่าใช้จ่าย	ไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง แต่สามารถอนุมานได้ว่าประเทศไทยได้มีการให้ความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเป็นหนังสือรับรองไว้	เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะมีอำนาจให้ผู้ร้องขอจ่ายค่าชดใช้ค่าเสียหายที่เหมาะสมแก่ผู้นำเข้า ผู้รับ และเจ้าของสินค้าสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกักสินค้า	กำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรอาจสั่งให้ผู้ขอ กักสินค้าชดเชยค่าเสียหายอันเกิดจากการกักสินค้า	ไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง แต่อนุมานได้ว่าได้มีการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้เจ้าหน้าที่ของสหรัฐอเมริกา และลูกจ้าง ผู้นำเข้าหรือเจ้าของสินค้าที่ถูกนำเข้า

(ตารางมีต่อ)

5.1.1

ตารางที่ 2: (ต่อ) ตารางสรุปมาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทย TRIPs Agreement องค์การศุลกากรโลก และ ประเทศสหรัฐอเมริกา

มาตรการกักสินค้า	ประเทศไทย	TRIPs Agreement	องค์การศุลกากรโลก	ประเทศสหรัฐอเมริกา
มาตรการภายหลังการกักหรือปล่อยสินค้า	ไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	ข้อกำหนดของ TRIPs กำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกให้อำนาจเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจที่จะสั่งทำลายหรือจำหน่ายทิ้งได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้ผู้ทรงสิทธิเสียสิทธิอื่นใดด้วย	กรณีที่มีคำตัดสินของศาลหรือองค์การฝ่ายบริหารผู้มิอำนาจว่าเป็นสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจสั่งทำลายสินค้าหรือจำหน่ายทิ้งนอกช่องพาณิชย์ หรือมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ส่งสินค้าดังกล่าวออกนอกประเทศภายในสภาพเดิม หรือใช้ขั้นตอนทางศุลกากรอื่นที่แตกต่างออกไป เว้นแต่มีเหตุการณ์พิเศษ และในขณะเดียวกันหากปรากฏว่า	ก . กรณี่ละเมิดเครื่องหมายการค้า เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะทำการลบเครื่องหมายการค้า หรือจะทำการมอบให้แก่ส่วนราชการหรือองค์กรของรัฐ หรือทำการมอบให้องค์การการกุศล หรือนำสินค้าทำการขายทอดตลาด แต่ถ้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพ ศุลกากรจะดำเนินการทำลายสินค้า นั้น ๆ ข.กรณีละเมิดลิขสิทธิ์

(ตารางมีต่อ)

5.1.1

ตารางที่ 2: (ต่อ) ตารางสรุปมาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทย TRIPs Agreement องค์การศุลกากรโลก และ ประเทศสหรัฐอเมริกา

มาตรการกักสินค้า	ประเทศไทย	TRIPs Agreement	องค์การศุลกากรโลก	ประเทศสหรัฐอเมริกา
			เป็นสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาจริง เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจทำลายสินค้าโดยไม่มีคำสั่งศาล	เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะต้องสั่งทำลายสำเนาหรือสิ่งบันทึกเสียงนั้น
การยกเว้นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ศุลกากร	ไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	ถึงแม้มิได้มีบทบัญญัติใดที่บัญญัติไว้โดยตรงว่าให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่ต้องรับผิดชอบในการดำเนินการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา แต่ก็พออนุมานได้ว่าการดำเนินการภายใต้ขั้นตอนดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ศุลกากร ทำให้เจ้าหน้าที่	ไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	ถึงแม้มิได้มีบทบัญญัติใดที่บัญญัติไว้โดยตรงว่าให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่ต้องรับผิดชอบในการดำเนินการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา แต่ก็พออนุมานได้ว่าการดำเนินการภายใต้ขั้นตอนดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ศุลกากร ทำให้เจ้าหน้าที่

(ตารางมีต่อ)

5.1.1

ตารางที่ 2: (ต่อ) ตารางสรุปมาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทย TRIPs Agreement องค์การศุลกากรโลก และ ประเทศสหรัฐอเมริกา

มาตรการกักสินค้า	ประเทศไทย	TRIPs Agreement	องค์การศุลกากรโลก	ประเทศสหรัฐอเมริกา
		ศุลกากรได้รับความคุ้มครอง และไม่ต้องรับผิดในกรณีเกิดความเสียหายจากการปฏิบัติ		ศุลกากรได้รับความคุ้มครอง และไม่ต้องรับผิดในกรณีเกิดความเสียหายจากการปฏิบัติ
ข้อยกเว้นในการนำเข้าปริมาณเล็กน้อย	กรณีที่เป็นของใช้ส่วนตัว หรือของใช้ในบ้านเรือนที่นำติดตัวออกไป หรือ นำ เข้า มา ในราชอาณาจักรพอสมควร หรือเป็นของที่ระลึกที่ติดตัวผู้เดินทางในปริมาณสมควร หรือใช้ในงานศึกษาหรือวิจัยในปริมาณที่สมควรและไม่ใช้เพื่อการค้า	กรณีที่ผู้โดยสารนำของติดตัวที่มีปริมาณเล็กน้อยและไม่มียัตถุประสงค์เพื่อการค้า หรือเป็นการส่งสินค้าเข้ามาในปริมาณเล็กน้อย	กรณีของติดตัวผู้โดยสารที่มีปริมาณเล็กน้อย และไม่มียัตถุประสงค์เพื่อการค้า หรือเป็นการส่งสินค้าเข้ามาในปริมาณเล็กน้อย	กรณีเป็นสัมภาระของผู้โดยสารและเป็นของใช้ส่วนตัวที่ไม่ใช่เพื่อการจำหน่ายแจก การนำเข้า มาเพื่อใช้โดยรัฐบาลหรือสหพันธรัฐ แต่ไม่รวมถึงการสำเนาหรือสิ่งบันทึกเสียงมาใช้ในโรงเรียนหรือทำสำเนาโดยใช้ภัณฑาคารักษ์ หรือใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้นำเข้าโดยไม่ได้จำหน่าย

(ตารางมีต่อ)

5.1.1

ตารางที่ 2: (ต่อ) ตารางสรุปมาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทย TRIPs Agreement องค์การศุลกากรโลก และ ประเทศสหรัฐอเมริกา

มาตรการกักสินค้า	ประเทศไทย	TRIPs Agreement	องค์การศุลกากรโลก	ประเทศสหรัฐอเมริกา
				แจกหรือนำเข้ามาเพื่อใช้ใน องค์การการกุศลโดยมิได้หวัง ผลกำไรและมีจำนวนจำกัด

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 การใช้อำนาจของกรมศุลกากรโดยกฎหมายคนละฉบับ

จากการศึกษาข้างต้น ในเรื่องของปัญหาการใช้อำนาจของกรมศุลกากรโดยกฎหมายคนละฉบับนั้น ผู้เขียนเห็นว่าในการบังคับใช้มาตรการกักสินค้า ณ จุดนำเข้าและส่งออกนั้น

1. ควรมีการยกร่างกฎหมายที่ซ้ำซ้อนและมีการแก้ไขเพิ่มเติมจากกฎหมายเดิมที่บังคับใช้อยู่ อย่างเช่น การออกกฎหมาย ประกาศ คำสั่งและระเบียบ ของกระทรวงพาณิชย์ และกรมศุลกากร รวมทั้ง พระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. การบังคับใช้มาตรการดังกล่าวนี้ ควรมีความชัดเจนในเรื่องของกฎระเบียบหลักเกณฑ์ และวิธีตรวจสอบสินค้า
3. การกำหนดให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าพนักงาน หน้าที่ของผู้กักสินค้า รวมไปถึงถึงหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ซึ่งหากมีการออกกฎหมาย ประกาศ คำสั่งและระเบียบ ของหน่วยงานนั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรง
4. ผู้เขียนเห็นว่าจะต้องมีการระบุอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน ดังเช่น ตามมาตรการกักสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกโดยมาตรการทางศุลกากร ก็ควรที่จะให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นของทางศุลกากร โดยตรงเป็นผู้จัดการดำเนินการตรวจสอบสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งไม่ว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ออกกฎหมาย ประกาศ คำสั่งและระเบียบ ก็ควรที่จะมอบอำนาจให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรเพียงฝ่ายเดียวเพื่อเป็นการมอบอำนาจให้เป็นไปตามทิศทางเดียวกัน เพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรจะได้มีการตัดสินใจในการทำงานอย่างเต็มที่โดยไม่เกิดความสับสนว่าฝ่ายไหนเป็นผู้มอบอำนาจประกอบการกำหนดให้กรมศุลกากรเป็นหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่โดยตรงและสามารถกระทำการตามคำสั่งได้อย่างทันที่ เพื่อความไม่ล่าช้าต่อการปฏิบัติงาน และถือว่าการลดขั้นตอนการดำเนินงานตามกฎหมายอื่นเพราะการที่มีการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรฉบับเดี่ยวนั้นย่อมมีความซับซ้อนน้อยกว่าการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ

จากการสัมภาษณ์พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรพบว่า เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรยังคงยึดหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 เป็นหลักและสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าสมควรยึดหลักเกณฑ์ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นกฎหมายหลักในการนำมาบังคับใช้กับมาตรการกักสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออก เพื่อเป็นการให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานพิทักษ์ผลประโยชน์ให้แก่ประเทศไทยในการตรวจสอบและดำเนิน

ขั้นตอนตามกฎหมายกับสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศ

5.2.2 การแก้ไขกฎหมายศุลกากรในมาตรการกักสินค้าที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

จากการศึกษา TRIPs กฎหมายแม่แบบขององค์การศุลกากรโลก และประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 สามารถนำหลักเกณฑ์ของมาตรการกัก ณ จุดนำเข้าและส่งออกสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานำมาเป็นแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

5.2.2.1 ผู้มีสิทธิยื่นคำขอกักสินค้า

ก. ควรมีการให้อำนาจเจ้าหน้าที่เพื่อสามารถกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าและส่งออกได้ทันที ซึ่งจากการศึกษา TRIPs องค์การศุลกากรโลก และประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีหลักเกณฑ์นี้กำหนดไว้ ซึ่งทางผู้เขียนก็มีความเห็นด้วยเพราะการปฏิบัติงานในการป้องกันและปราบปรามจะได้มีมาตรการในเชิงรุกมากกว่าเชิงรับที่เป็นอยู่ หรือ

ข. ผู้มีสิทธิยื่นคำขอกัก คือ เจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในเครื่องหมายการค้าแต่เพียงผู้เดียว และผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวนั้น ที่จะมีสิทธิยื่นคำขอ

5.2.2.2 วิธีการยื่นคำขอกักสินค้า

อันที่จริงในเรื่องนี้บทบัญญัติยังขาดความชัดเจน ทั้งกรณีสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้าและสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ในเรื่องวิธีการยื่นคำขอในส่วนของหน่วยงานที่จะรับคำขอ ผู้มีสิทธิยื่นคำขอกักสินค้าสามารถร้องขอต่อพนักงานศุลกากรเพื่อให้ตรวจสอบสินค้าที่สงสัยว่าจะเป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้าได้ แต่ก็เกิดการสับสนว่าหน่วยงานใดที่มีอำนาจพิจารณาคำขอ ซึ่งเมื่อไปยื่นผิดหน่วยงานก็จะทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายได้

ในประเด็นนี้ เมื่อได้ทำการศึกษาจากกฎหมายแม่แบบขององค์การศุลกากรโลก และประเทศสหรัฐอเมริกา จึงเห็นว่าควรมีการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้นในกรมศุลกากร เพื่อทำการบริหารมาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาโดยตรง เพื่ออำนวยความสะดวกในการยื่นคำขอแก่ผู้สนใจที่จะขอรับความคุ้มครองภายใต้มาตรการดังกล่าว ทั้งยังเป็นศูนย์รวมข้อมูลและบุคลากร เพื่อการประสานงานและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

5.2.2.3 การวางหลักประกัน

ในประเทศไทยมีเพียงการให้รับรองเป็นหนังสือว่าตนจะรับผิดชอบหากมีความเสียหายแต่ก็ยังไม่ใช้ลักษณะของการวางประกันที่เท่าเทียม ดังนั้นประเทศไทยควรเพิ่มบทบัญญัติอันกำหนดให้พนักงานศุลกากรอาจเรียกให้ผู้ได้รับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าหรือเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาวางหลักประกันในความเสียหาย ซึ่งอาจเกิดขึ้นกับผู้ส่งออกและผู้นำเข้า กรมศุลกากร และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยจากการศึกษากฎหมายแม่แบบขององค์การศุลกากรโลก ได้มีการกำหนดให้ผู้ขอประกันสินค้าต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตรวจสอบสินค้าแล้วต้องวางหลักทรัพย์สินหรือหลักประกันที่เท่าเทียม และเจ้าหน้าที่ศุลกากรยังมีอำนาจสั่งให้ผู้ขอประกันสินค้าชดเชยค่าเสียหายอันเกิดจากการกักสินค้าโดยละเมิด

5.2.2.4 ระยะเวลาในการกักสินค้า

ประเทศไทยขาดหลักเกณฑ์ที่ระบุระยะเวลาในการกักสินค้า จากการศึกษาระยะเวลาในการกักสินค้าของประเทศสหรัฐอเมริกาคือ 30 วัน กฎหมายแม่แบบขององค์การศุลกากรโลกและ TRIPs ต่างกำหนดระยะเวลา 10 วัน ซึ่งจากการวิเคราะห์ตามความเหมาะสมกับประเทศไทย ระยะเวลา 10 วันเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะดำเนินการ เพราะระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะที่ไม่ยืดยาวจนเกินไปและทำให้เกิดการความรวดเร็วในการพิสูจน์หลักฐาน จึงควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวด้วย

5.2.2.5 การรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย

ประเทศไทยมิได้มีบทบัญญัติอันกำหนดให้ผู้ได้รับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา จะต้องชดเชยค่าเสียหาย ซึ่งเกิดจากการดำเนินการขอตรวจสอบสินค้าโดยมิชอบ แก่ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า กรมศุลกากร หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง แต่บทบัญญัติที่มีอยู่เป็นเรื่องของการให้ผู้ขอรับความคุ้มครองทำหนังสือรับประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการร้องขอประกันสินค้า ซึ่งได้บัญญัติไว้ในประกาศกรมศุลกากรที่ 28/2536 และในแบบคำร้องขอประกันสินค้าเท่านั้น แต่จากการศึกษา TRIPs และองค์การศุลกากรโลก ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรอาจสั่งให้ผู้ขอประกันสินค้าชดเชยค่าเสียหายอันเกิดจากการกักสินค้า ถึงแม้ว่าประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีบทบัญญัติแต่สามารถอนุมานได้จากการวางหลักประกัน ดังนั้นประเทศไทยควรมีการบัญญัติมาตรการดังกล่าวเพิ่มเติมเพื่อความสอดคล้อง

5.2.2.6 มาตรการภายหลังการกักหรือปล่อยสินค้า

ประเทศไทยมิได้มีบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าว จึงควรศึกษาถึงมาตรการที่ใช้ในประเทศที่มีมาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดผ่านแดนอย่างมีประสิทธิภาพจากองค์การศุลกากรโลก และประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้แก่

1. การทำลาย
2. ขายแก่สาธารณะโดยการประมูล
3. จัดการเพื่อใช้ในองค์กรการกุศล
4. ใช้ฝึกและช่วยเหลือทางการศึกษา
5. ดำเนินการตามคำสั่งศาล

หากสินค้าไม่ได้ละเมิดก็จะปล่อยกลับคืนยังเจ้าของสินค้า ผู้นำเข้าแล้วแต่กรณี และผู้ขอต้องรับผิดชอบค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกักสินค้าดังกล่าว

หลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ล้วนเป็นหลักเกณฑ์ที่สมเหตุสมผล ดังนั้น มาตรการภายหลังการกักหรือปล่อยเป็นบทบัญญัติที่สำคัญ จำเป็นต้องมี ประเทศไทยอาจนำหลักการทั้งหลายดังกล่าวมาใช้ได้ทั้งสิ้นตามความเหมาะสมในแต่ละกรณี

5.2.2.7 การยกเว้นความรับผิดของเจ้าหน้าที่ศุลกากร

แม้จะมีได้มีหลักกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจน แต่ก็สามารถอนุมานได้จากหลักเรื่องการวางหลักประกัน และเรื่องการใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า กรมศุลกากรหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง อันเนื่องมาจากการกักสินค้า ว่าได้ยกเว้นความรับผิดของเจ้าหน้าที่ศุลกากรแล้ว โดยเป็นไปตาม TRIPs และประเทศสหรัฐอเมริกา

5.2.2.8 ข้อยกเว้นในการนำเข้าปริมาณเล็กน้อย

ประเทศไทยมีหลักเกณฑ์ข้อยกเว้นสินค้าที่เหมาะสมและมีความสอดคล้องกับ TRIPs เพียงพอแล้ว ถึงแม้จะใช้คำที่แตกต่างกันแต่ก็มีจุดประสงค์เดียวกันในข้อยกเว้นการนำเข้าปริมาณเล็กน้อยกับปริมาณสมควร

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

จักรกฤษณ์ ควรวจน์. (2541), กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วย ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และ เครื่องหมายการค้า. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 36.

วิทยานิพนธ์

ขวัญเรือน เพบขุนทด. (2545), ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้ากับประเทศไทย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จิรัฏฐา โสภากา. (2547), ความตกลงเกี่ยวกับความลับทางการค้าภายใต้องค์การการค้าโลก. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ กฎหมายระหว่างประเทศ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชมภู ใจเงินสุทธิ์. (2543), มาตราการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดผ่านแดน. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลักขณา จักรภักษ์. (2546), ปัญหาการบังคับใช้มาตรการกักสินค้าละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้าส่งออกของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทความ

กรมศุลกากร สำนักแผนภาษี. (ม.ป.ป.). องค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization). เอกสารแนะนำความเป็นมาขององค์การศุลกากรโลก, (ม.ป.ท.). จักรกฤษณ์ ควรวจน์ และพรชัย ด่านวิวัฒน์. (ม.ป.ป.). การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ระหว่างประเทศภายใต้องค์การการค้าโลก. เอกสารชุดวิชาการกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา, (ม.ป.ท.).

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กรมยุโรป กระทรวงการต่างประเทศ. (2552). ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property). ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2554. จาก <http://www.europetouch.in.th>.
กรมศุลกากร. (2546). กรอบความสัมพันธ์ของกรมศุลกากรกับองค์การ. ค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2554. จาก <http://www.customs.go.th>.
กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2545). กฎเกณฑ์การค้าภายใต้องค์การการค้าโลก. ค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2554. จาก <http://www.moc.go.th>

- กลุ่มการประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง. (2553). องค์การศุลกากรโลก
(World Customs Organization: WCO). ค้นเมื่อ 9 พฤษภาคม 2554. จาก
<http://www.ryt9.com>.
- จิระวัฒน์ ภูมิศรีแก้ว. (2542). **An introduction to the WTO**. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2554.
 จาก <http://reocities.com>.
- แนะนำกรม ประวัติและวิวัฒนาการกรมศุลกากร. (2545). **ประวัติและวิวัฒนาการกรม
 ศุลกากร**. ค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2554. จาก <http://www.customs.go.th>.
- วิษณุ กันทะเขียว. (2552). **ความแตกต่างระหว่าง TRIPs กับ FTA (TRIPs Plus)**. ค้นเมื่อ 4
 พฤษภาคม 2554. จาก <http://dpuprivatelaw2552.files.wordpress.com>.
- สำนักข่าวเจ้าพระยา. (2554). **“กรมทรัพย์สินทางปัญญา” แกลงการจับสินค้าละเมิดตลอด
 ปี มีมูลค่า 88.86 ล้านบาท**. ค้นเมื่อ 21 เมษายน 2554. จาก
<http://www.chaoprayanews.com>.
- The Royal Thai Customs. (2010). **บทบาทของศุลกากรไทยกับการปราบปรามการ
 ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา**. ค้นเมื่อ 29 เมษายน 2554. <http://www.iprcustoms.com>.

ภาษาอังกฤษ

- Lawrence M. Friedman. **Summary Protection Of Intellectual Property Rights At The
 Border : Customs Law and Practice**. Rutgers Computer & Technology
 Law Journal (Vol.19)
- New draft Proposals for CCC action to combat counterfeiting and piracy of intellectual
 property rights. (1992). **document prepared for Enforcement Committee 11th
 session Brussels**. (Mimeographed).

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล : ฤทธิศักดิ์ วงศ์ทองเหลือ
วัน เดือน ปี : 23 มกราคม 2529
วุฒิการศึกษา : ปี 2552 นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ประสบการณ์ทำงาน : -

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

วันที่ 12 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2554

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว)..... พุทธิศักดิ์ จงดีของเนื่อ ..... อยู่บ้านเลขที่ 579/4
ชอย..... วาชรวิภาณ: 90 ..... ถนน..... วาชรวิภาณ: ..... ตำบล/แขวง..... วาชรวิภาณ:
อำเภอ/เขต..... วาชรวิภาณ: ..... จังหวัด..... กรุงเทพมหานคร ..... รหัสไปรษณีย์..... 10140
เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รหัสประจำตัว..... 7520400164
ระดับปริญญา ตรี โท เอก

หลักสูตร..... นิติศาสตรมหาบัณฑิต..... สาขาวิชา..... คณะ..... บัณฑิตวิทยาลัย.....
ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ" ฝ่ายหนึ่ง และ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ตั้งอยู่เลขที่ 119 ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110 ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ" อีกฝ่ายหนึ่ง

ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ และ ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ ตกลงทำสัญญากันโดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิขอรับรองว่าเป็นผู้สร้างสรรค์และเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในงานสารนิพนธ์/
วิทยานิพนธ์หัวข้อ..... งานจากหน้าที่ ของกรมปลัดการเรือนกับตงจ้องอณการนำเจ้า
และล้องอณลันคัลเลตทันนึ้นทางจ้องอณ.....

ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร..... นิติศาสตรมหาบัณฑิต..... ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
(ต่อไปนี้เรียกว่า "สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์")

ข้อ 2. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิตกลงยินยอมให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยปราศจากค่าตอบแทนและไม่มีกำหนดระยะเวลาในการนำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการทำซ้ำ คัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เข้าต้นฉบับหรือสำเนา งาน ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิโดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือการกระทำอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน

ข้อ 3. หากกรณีมีข้อขัดแย้งในปัญหาสิทธิในสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ระหว่างผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือระหว่างผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือมีเหตุขัดข้องอื่นๆ เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ อันเป็นเหตุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิไม่สามารถนำงานนั้นออกทำซ้ำ เผยแพร่ หรือโฆษณาได้ ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิยินยอมรับผิดชอบและชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในความเสียหายต่างๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิทั้งสิ้น

สัญญาที่ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญาโดยละเอียดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และเก็บรักษาไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ
(.....)
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด

ลงชื่อ.....พยาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิวพร หวังพัฒนวงศ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

